

Sukan ni ka yo sa'a tee ni tetniñu Jesucristo ma

Sukan ni skuiso Su'si ma ja kii Xtumani Ndios ma

¹ Teófilo, libru xinañu'u ja ni tee sa nuu ni ma, ni tee sa ndaka sukan ja ni yo sa'a Jesús ma, ji'in sukan ni yo kaxtnu'u ya ma, onde nuu ni keja'a ma,

² nuu sani te ndaa ya andivi ma. Te ja maa Xtumani Ndios ma, te ni tatnuni ya nuu tee ni kaji maa ya ja jin ko kuu de tee tetniñu ya ja jin kaxtnu'u de tnu'u maa ya ma, te ni kaxtnu'u ya ndaka ja jin sa'a de ma.

³ Vaa nuu ni ji'i ya ma te ni ndateku ya ma, te ni yo kenda ya nuu ka iyo de ma. Te sukan, te ni kaxtnu'u ndaa, ni kaxtnu'u ndija ya ja téku ya ma, te ni iyo-ka ya uu xiko-ka (40) kivi ji'in de, te ni yo kaxtnu'u ya sukan ko kuu kivi tatnuni Su'si ma.

⁴ Te nuu iyo-ka ya ji'in tee ni tetniñu ya ma, te ni tatnuni ya ja na jin kendoo de ñuu Jerusalén ma, ja má jin kanda-ni de, te jiña'a ya:

—Jin kondetu ni ja ko kuu sukan ni skuiso Yuva sa Su'si ma ja jin kuta'vi ni Xtumani Ndios ma, sukan ni ka'an sa ma.

⁵ Ja ndaa kúu ja Juan ma, ni skuandute de ji'in ndute, kovaa ndijin chi masu kua'a-ka-ni kii, te jin kuandute ni ji'in Xtumani Ndios ma —kúu ya jiña'a ya.

Ni ndaa Jesús ma kuan no'o ya andivi ma

⁶ Ñayii ka iyo tutu ji'in Jesús ma, ka jikan-tnu'u i:
—Iya Táttnuni, ¿ndasa'a ni ja kuu tatnuni ñuu Israel ya ñuu ñayivi a tiempu ya'a? —ka kuu i ka jiña'a i.

⁷ Te Jesús ma, ni ndakone'e ya:

—Masu ndijin ka kucargu ja jin kuni ni na kivi ji'in na tiempu sa'a maa Yuva sa Su'si ma, vaa maa in-ni ya táttnuni nuu ndaka.

⁸ Kovaa ja kanuu-ka kúu ja jin koo tu'va ni kivi kenda Xtumani Ndios ma nuu ka iyo ni a, te jin kuta'vi ni ya, te jin ni'i ni tnu'u ndee tnu'u ndatnu ma, te jin koo ni ñuu Jerusalén ma, ji'in ni-ka'nu ñuu Judea ma, ji'in ñuu Samaria ma, te onde ni-ka'nu ñuu ñayivi a jin kenda koo ni, te jin kaxtnu'u ni tnu'u vii tnu'u va'a sa a —kúu ya jiña'a ya.

⁹ Ni jinu ni ka'an ya ma, te nani ka nde'ya de ma, te Jesús ma, ni ndaa ya, te in nuu viko ni ndasa'vi ya, te ñatuu ni ka jini-ka de ya.

¹⁰ Te nani ka nde'ya de andivi ma sukan ni ndaa ya ma, sani te ni ka kenda koo uu ángel nuu ka iyo tee ni tetniñu ya ma, te kuenda tnu'u ja tee-ni ka kuu i, te ka ne'nu i sa'ma kuijin kuijin,

¹¹ te ka jiña'a i:

—Ndi jin tee ñuu Galilea, ¿nava'a ka nde'ya ni andivi a? Maa Jesús iya ni yo iyo ji'in ndaka ni ma, iya ni ndaa kuan no'o andivi ma, sukan ni ka jini ni ja kuan no'o ya andivi ma, sukan ndii ya in-ka tuku jichi —ka kuu i ka jiña'a i.

Ni ka ndakaji de in tee nukuiñi nuu tniñu Judas ma

¹² Onde nuu yuku nani Yuku Tnu Olivo ma ka iyo tee ni tetniñu ya ma. Sani te kuan nu koo de

onde ñuu Jerusalén ma, te ni ka jika de jaku-ni, sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma ja kuu kaka ñayii ma kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu i ma, te chukan kúu ja yika-ni ni ka ndenda koo de ñuu Jerusalén ma.

¹³ Nuu ni ka ndenda koo de ini ñuu ma, te ni ka nda koo de onde sukun maa ve'e ku-uu ma nuu ni ka yo ndatna'a de ma. Te ndaka tee ya'a ka kuu de: Pedro ma, Juan ma, Santiago ma, Andrés ma, Felipe ma, Tomás ma, Bartolomé ma, Mateo ma, Santiago sa'ya Alfeo ma, Simón tee kúu Celote ma, ji'in Judas sa'ya Santiago ma.

¹⁴ Ndimaa ni ka yo ndututu ndaka de ji'in ñani Jesús ma, ji'in María si'i ya ma, ji'in jaku-ka ña'a ma, te ni-yu'u ni-ini de ni ka yo jikan-ta'vi de nuu Su'si ma.

¹⁵ Te kivi yukan ni ka ndututu visi cientu oko ñayii. Te ni ndokuiñi Pedro ma me'ñu ndaka ñayii ma, te ni ka'an de:

¹⁶ —Ñani, ku'va, jiniñu'u ja ko kuu sukan ni jiña'a Xtumani Ndios ma nuu David ma, sukan ndee nuu tutu Su'si ma, sukan ko kuu siki Judas ma tee ni ke'en-su'va Jesús ma, te ni ndaxiko de ya, te ni chindee de tee ni jan koo ni jan tnii de ya ma.

¹⁷ Vaa Judas ma chi in tee ni ka iyo ji'in o ma kúu de, te suni ni yo satniñu de ji'in o.

¹⁸ Kovaa xu'un ja ni ka chuya'vi i de ja ni ndaxiko de Jesús ma, te ni ndakuaan de in ñu'ú, te maa yukan ni ndakata kaa de maa de. Sani te ni jinkava de, te ni kuun de xini de, te ni ndata sasava de, te ni ndi'i kuiti jiti de ma ni ka jitenuu.

¹⁹ Nuu ni ka jini ñayii ñuu Jerusalén ma, te ni ka xnani i ñu'ú yukan Aceldama sa'an hebreo ma, te

kúni ka'an "Ñu'ú Niñi".

²⁰ Vaa nuu tutu ndee Salmo ma ká'an:

Ve'e de ma chi nduu i in nuu masu na in koo-ka,
ve'e nuu masu na ñayii koo-ka,

ká'an, te ka'an tna:

in-ka ñayii nukuiñi nuu tniñu de ma,
ká'an.

²¹ Te chukan kúu ja vitna ja ka iyo o ji'in tna'a
tee ni ka yo ndikin ña'a ma, te ni ka iyo o ji'in de
ji'in Jesús Iya Tátnuni ma

²² onde kivi ni skuandute Juan ma Jesús Iya
Tátnuni ma, te onde kivi ni ndaa ya andivi ma ka
ndikin tna'a o. Te chukan kúu ja jiniñu'u ja in
maa tee ka ndikin tna'a ji'in o a ndivi ne'un o a,
sukan-va'a ndaka o ji'in de jin ka'an nuu ñayii ma
ja ndija ja ndaa kúu ja ni ndateku Jesús ma —kúu
de jiña'a de.

²³ Sani te ni ka ndakaji de uu tee ma. In tee nani
José Barsabás ma tee ni ka yo xnani i Justo ma, te
in tee nani Matías ma.

²⁴ Te ni ka jikan-ta'vi de sa'a nuu Iya Tátnuni ma:

—Su'si, ndijin ja jini ni onde ini anua ndaka ñayii
ma, kaxtnu'u ni nde tee ja nduu de a ni kaji ni,

²⁵ sukan-va'a núkuiñi de nuu tniñu ni yo
jinukuechi Judas tee ni skenaa maa de ma. Vaa
Judas ma, ni jiso kuechi de ma, te já kua'an maa
de nuu koo de ma. —Sa'a ka jiña'a de nuu Su'si ma.

²⁶ Sani te ni ka chu'un de suerte siki nduu tee
yukan, te ni kani ja Matías ma ko kuu de. Te onde
ora yukan, te ni ndivi de nuu ndi-uxi in tee ni
tetniñu ya ma.

2

Kivi ni ka kuta'vi ñayii ma Xtumani Ndios ma

¹ Nuu ni kenda Viko Pentecostés ma, ndaka tee ni tetniñu ya ma, te in-ni nuu ka iyo tutu de.

² Sani te sanaa sanaa-ni, te onde ichi andivi ma ni kuu nini'i yu'u kuenda tnu'u ja yi'i xeen kajin, te ni wa'a sonda'a ni-ka'nu ini ve'e nuu ka iyo de ma.

³ Te sani te kuenda tnu'u ja ita ñu'u ndú'va ni ka jakona'a xini ndi-in ndi-in de ma.

⁴ Te ndaka de ni ka kuta'vi Xtumani Ndios ma. Sani te siin siin-nka sa'an ni ka keja'a de ka ka'an de, sukan ni wa'a maa Xtumani Ndios ma ja jin ka'an de ma.

⁵ Te maa kivi yukan ni ka ndenda koo ndaka tee judío ka iyo ni-ka'nu ñuu ñayivi a tee ka ñu'u ini de ja jin ko sa'a tna de sukan kúni Su'si ma.

⁶ Te nuu ni ka jiniso'o de sukan ni kuu yu'u ma, te kua'a xeen de ni jan koo ni ka ndututu, te ñatuu ka ni'i ini-ka de naxe jin kani ini de ja ni ka jini de ma, vaa ndi-in ndi-in de ma ka jiniso'o sa'an maa maa ñuu nuu ve koo de ma ja ka ka'an tee ni tetniñu ya ma.

⁷ Te ûni ni ka sa'vi kuiti-nka ini de, te ka ka'an ndi-in ndi-in de ma:

—¿Masu tee ñuu Galilea ma ka kuu ndaka tee ka ka'an a?

⁸ ¿Naxe kúu ja ka jaku'ni ini ndi-in ndi-in o ja ka ka'an de sa'an maa maa ñuu nuu ve koo o a?

⁹ Te vitna ja yo'o chi ve ndi koo o ñuu Partia ma, ñuu Media ma, ñuu Elam ma, ñuu Mesopotamia ma, ñuu Judea ma, ñuu Capadocia ma, ñuu Ponto ma, ñuu Asia ma,

¹⁰ ñuu Frigia ma, ñuu Panfilia ma, ñuu Egipto ma, ji'in ñuu kuechi Libia ma yatni Cirene ma. Suni ka iyo tna jaku ñayii ve koo ñuu Roma ma.

¹¹ Te jaku o ka kuu ñayii judío ya, te jaku-ka o ka kuu ñayii in-ka ñuu te ni ka nduu o ñayii ñuu judío a. Suni ñayii ve koo ñuu Creta ma ji'in ñuu Arabia ma. Te ja ka ka'an tee ya'a chi ndaka o ka jaku'ni ini, vaa sa'an maa maa o a ka ka'an de, ja ka kaxtnu'u de ndaka ja va'a ni sa'a Su'si ma —ka kuu de ka ka'an de.

¹² Ndaka ñayii ma, ni ka sa'vi-nka ini i, te ñatuu ka ni'i ini i naxe jin kani ini i, te ka jikan-tnu'u tna'a i: —¿Nawa kúu ndaka cha'a? —ka kuu i ka ka'an i.

¹³ Kovaa jaku i, ka jakundee i de, te ka ka'an i: —Vâa ka ndajini de —ka kuu i ka ka'an i.

Sukan ni kaxtnu'u Pedro ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma

¹⁴ Sani te Pedro ma, ni ndokuiñi de ji'in ndi-uxi in-ka tee ni tetniñu Jesús ma, te ni ka'an nini'i de jiña'a de:

—Ndaka ni ja ka kuu ni ñayii judío a ji'in ndaka-ka ni ja ka kuu ni ñayii ka iyo ñuu Jerusalén a, jin koniniso'o va'a ni, te jin koniniso'o ndaka ni tna'a ja ká'an sa a.

¹⁵ Tee ya'a chi masu ka ndajini de sukan ka jani ini ni a, vaa yika ka iin-ni xtnee kúu.

¹⁶ Su'va cha'a kúu ja ká'an nuu ni tee tee nani Joel tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma:

¹⁷ Ká'an Su'si ma:

Sa'a ko kuu ja kivi ve ndi'i kii ma,
te tetniñu sa Xtumani maa sa a siki ndaka ñayii ma.
Sayii ni ma ji'in sasi'i ni ma,
jin ndakaxtnu'u i tnu'u maa sa ma.

Suchi jaa ma, jin kuninuu i nawa kúni Su'si ma ja
 kaxtnu'u ya,
 te tee nija'nu ma, sa'a Su'si ma ja jin jani de
 nawa kúni Su'si ma ja kaxtnu'u ya ma.

18 Suni siki tee ji'in ña'a ka jinukuechi nuu sa ma
 tetniñu sa Xtumani maa sa a kivi yukan,
 te jin ndakaxtnu'u i tnu'u sa a.

19 Te onde andivi ma sa'a sa ja jin kuni ñayii ma
 seña kaxtnu'u sa ma,
 te nuu ñu'ú a jin kuni i ja ndute ma, te nduu
 de niñi,

te jin kuni i nuu kayu koko ñu'u ma,
 te kana yoko kuenda tnu'u ja ñu'ma.

20 Te kandii ma, ndutnuu i te kunee,
 te yoo ma ndukua'a sukan kaa niñi ma.

Sa'a ko kuu xi'na-ka sana kenda kivi ndenda Iya
 Tátnuni ma.
 In kivi jayiñu'u, in kivi ka'nu ko kuu kivi
 yukan.

21 Kovaa ndaka ñayii ka kandija te ka ndakune'e i
 Iya Tátnuni ma,
 jin kaku i te jin ndani'i ta'vi i kivi yukan.

Sa'a ni ndaka'an tee kúu Joel ma.

22 Jin koniniso'o ni ñayii Israel tna'a ja ká'an sa a:
 Ni ka jini va'a, ni ka jini vii maa ni ja Jesús iya ni iyo
 ñuu Nazaret ma kúu iya ni yo sa'a kua'a milagru
 nuu ka iyo ni a, te sukan ni kaxtnu'u Su'si ma nuu
 o ja maa ya ni tetniñu Jesús ma.

23 Te maa ya kúu iya ni ndataa tee nani Judas ma
 nuu nda'a ni ma, te maa ni chi ni ka ja'ni ni ya, vaa
 ni ka sa'a ni ja tee ka ndiso kuechi ma, ni ka skuíta
 kaa de ya nuu krusi ma. Te ndaka cha'a ni jani ini

Su'si ma ja ndo'o neni Jesús ma, vaa kúni ya ja jin ndani'i ta'vi o a.

²⁴ Visi ni ndo'o, ni neni ya te ni ji'i ya ma, kovaa ni ndaxteku ña'a Su'si ma, vaa masu nawa kundee nuu ya ma.

²⁵ Vaa sa'a ni ka'an David ma ja sa'a Jesús ma: Saña chi ni yo jini sa ja ndimaa yoxtnuu kua'an yoxtnuu vee Iya Tátnumi ma nuu sa a.

Vaa maa ya iyo ichi xiñi kua'a sa ya,
te ûni konukuiñi vava'a sa,
te masu nawa sa'a ja kotuu sa.

²⁶ Te chukan kúu ja ni ndusii ini xeen ini anua sa ya,
te jita sii ini xeen yu'u sa a,
te ndátatu ni-ka'nu ni-tu'u sa,
vaa kúkanu ini xeen ña'a sa,
te koteku sa ni-kani ni-jika, vi Su'si.

²⁷ Vaa masu xndoo ña'a ni ini yavi kinee ñunde'yu sa ja tivi i ma,
ni masu kua'a ni tnu'u ja ñayii já ni nduvii já ni ndundoo ini i ma, te ndutne'e-ka tuku i in-ka jichi.

²⁸ Vaa maa ni ni kaxtnu'u ichi va'a ja sa'a ja koteku sa a,
te maa ni ni sa'a ja koo sii ini xen-xeen sa,
vaa iyo ni ji'in sa a,
kúu de ká'an de.

²⁹ Ñani, ndaka maa ni chi ni ka jini ni ja ká'an sa a. Ja ndaa kúu ja tee jana'a tna'a o David ma chi ni ji'i de, te ni kuyu'u de, te ka jini o ndenu yinee de ma.

³⁰ Kovaa David ma chi in tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma ni yo kuu de, te ni yo jini

de ja ni skuiso Su'si ma ja ndokani ya in rey, te in tee ne'un sa'ya tata David ma ko kuu de.

³¹ Kuenda tnu'u ja nde'ya David ma kúu ja ni ka'an de ma, ja ndateku Jesús ma. Suni ni ka'an de ja masu kendoo ya yavi ni yinee ya ma, ni a yikikuñu ya ma, masu tivi i.

³² Te vaa já ni ndaxteku Su'si ma Jesús ma, te chukan chi ndaka sa ni ka jini ji'in nuu sa a ja sukan ni kuu ma.

³³ Te já ni ndaa ya kuan no'o ya andivi ma, te ni nukoo ya xiñi kua'a Su'si ma, te ni nduta'vi ya Xtumani maa Su'si ma, te ni tetniñu ya ya nuu ka iyo o a sukan ni skuiso ya ma. Te cha'a kúu ja ni ka jiniso'o ni a, ji'in ja ni ka jini ni a.

³⁴ Vaa masu ni kaa David ma andivi ma, kovaa sa'a ni ka'an de:

Iya Tátnuni ma, ni jiña'a ya nuu iya tátnuni nuu sa a:

“Xiñi kua'a sa ya kunukoo ni,

³⁵ onde nú ni ndi'i ñayii ñatuu ka kunimani nuu ni ma,

ni chinee sa i chii ja'a ni ma”,

kúu ya jiña'a ya.

Sukan ni ka'an David ma.

³⁶ 'Jin kona'a ndaka ni ja ka kuu ni ñayii ñuu Israel ya ja maa Jesús iya ni ka skuita kaa ni nuu krusi ma, ni sa'a Su'si ma ja maa ya kúu Iya Tátnuni ma, te suni maa ya kúu Cristo iya ni tetniñu maa Su'si ma —kúu Pedro ma jiña'a de.

³⁷ Te tee ni ka ndututu ma, nuu ni ka jiniso'o de ja ká'an Pedro ma chi ni ka kuxii xeen ini de, te ni ka jikan-tnu'u de Pedro ma, ji'in nuu ndaka-ka tee ni tetniñu ya ma:

—Ñani, ¿nawa jin sa'a, nawa jin kuu sa, sukan-va'a ndasakanu ini ña'a Su'si ma? —ka kuu de ka jiña'a de.

³⁸ Pedro ma, ni ndakone'e de:

—Jin ndakokuiñi ni nuu Su'si ya, te jin kandija ni ya, te jin kuandute ndi-in ndi-in ni ja maa Jesucristo ma, sukan-va'a ndaka kuechi ni ma ndasakanu ini Su'si ma. Sani te jin ni'i ni Xtumani Ndios ma ja skuta'vi ña'a ya ma.

³⁹ Vaa tna'a ja ni skuiso ya ma chi ndaka ni jin ni'i, ji'in sa'ya ni ma, ji'in ndaka ñayii ka iyo jika-ka ma, ndaka i ja kúni maa Su'si iya tátununi nuu o ma ja ndakana ya i —kúu de jiña'a de.

⁴⁰ Tnu'u ya'a ji'in jaku-ka tnu'u ni ka'an Pedro ma, te káxtnu'u de naxe jin sa'a ñayii ma. Te ni jiña'a de:

—Má jin kondikin-ka ni sukan ka sa'a ñayii ka kuneé ka ku-uun ma ja ñatuu ka kandija i Su'si ma —kúu de jiña'a de.

⁴¹ Te kua'a xeen ñayii ni ka kandija Su'si ma ja sukan ni ka'an de ma, sani te ni ka jandute i, te visi uni mil ñayii ni ka kandija ma kúu, te ni ka ndandikin i tee ni tetniñu ya ma.

⁴² Te ndaka i úni ni-yu'u ni-ini i ni ka yo sa'a i ndaka ja ni ka yo kaxtnu'u tee ni tetniñu Jesús ma, te vivii ni ka yo ketna'a ini i, te ni ka yo chindee tna'a i nawa ka jiniñu'u in in i ma, te vivii ni ka yo ndututu i ja jin kaa i xita ma, te suni ni ka yo ta'vi i xita tila ma sukan ni tatnuni ya ja jin ko sa'a i ma te jin ndaka'án i sukan ni ndo'o ni neni ya ja jin kuu i ma, te ni ka yo jikan-ta'vi, ni ka yo jikan-ta'vi i nuu ya.

Sukan ni ka yo kuu ñayii ni ka kandija Su'si ma xinañu'u kuiti ma

⁴³ Te ndaka ñayii ma, ja ni ka yo jini i kua'a milagru ji'in seña ja ni ka yo sa'a tee ni tetniñu Jesús ma ja maa Su'si ma, te ni ka yo yu'u i Su'si ma, te ñatuu na ja u'vi ni ka yo sa'a-ka i.

⁴⁴ Ñayii ka kandija ya ma, ni ka yo iyo tutu i, te ni ka yo chindee tna'a i nawa ni ka yo jiniñu'u in in i ma.

⁴⁵ Te ni ka yo xiko i nawa ni ka yo neva'a i ma, te ni ka yo ndachindee tna'a i nawa ka jiniñu'u ndi-in ndi-in i ma.

⁴⁶ Ndaka kii ni ka yo ndututu i ini veñu'u ka'nu ma, te suni sii ini ni ka yo ndututu i ve'e ndi-in ndi-in i ma, ja jin kaa i xita te jin ta'vi i xita tila ma sukan ni tatnuni ya ja jin ko sa'a i ma, te inuu-ni ni ka yo jani ini ndaka i te vivii ni ka yo ketna'a ini i.

⁴⁷ Te vivii ni ka yo chiñu'u i Su'si ma, te ni ka yo ka'an va'a ndaka ñayii ñuu ma ja jin kuu i ma, te ndi-kivi ndi-kivi ni yo sa'a Su'si ma ja kenda koo ñayii jin ndani'i ta'vi ma.

3

Ni nduva'a in tee ñatuu kúu kaka

¹ In kivi, te Pedro ma ji'in Juan ma, kuan koo de veñu'u ka'nu ma visi nuu ka uni jañini ma, vaa ora yukan kúu ora ka jikan-ta'vi ñayii ma nuu Su'si ma.

² Te ye'e veñu'u ma iyo in tee, te onde nuu ni kâku de ma, ñatuu ka kanda ja'a de ma. Te ndaka kii, te ni yo jan koo i ni ka yo jan xsia'a i de, te ni ka yo sunkoo i de ye'e veñu'u ma ja nani i “Ye'e Vivii” ma, sukan-va'a kakan de karidaa nuu ñayii ka kivi koo ini veñu'u ma.

³ Te tee ñatuu kúu kaka ma, nuu ni jini de Pedro ma ji'in Juan ma, ja sani te jin kivi koo de ini veñu'u ma, te ni jakondee de jikan de karidaa nuu tee ma.

⁴ Te ka nde'ya de tee ma, te Pedro ma, jiña'a de:

—Konde'ya ña'a ni —kúu de jiña'a de.

⁵ Te tee ñatuu kúu kaka ma, nde'ya vava'a de tee ma. Ndetu de ja nawa jin kua'a tee ma.

⁶ Kovaa Pedro ma, jiña'a de:

—Masu na plata ni oro neva'a sa, kovaa ja neva'a sa a chi kuu taa sa. Ja maa Jesucristo iya ni iyo ñuu Nazaret ma, te ndokuiñi ni, te kaka ni —kúu de jiña'a de.

⁷ Ja ni ka'an Pedro ma sukan, te ni tnii de nda'a kua'a tee ma, te ni ndone'e de tee ma. Sani te ni ka ndani'i ndee ja'a de ma ji'in sukun ja'a de ma.

⁸ Te tee ñatuu kúu kaka ma, kándava de ni ndokuiñi de, te ni keja'a de jika de. Sani te ni ndikin de Pedro ma ji'in Juan ma, te ni ka kivi koo de ini veñu'u ma. Kándava kándita de, te ndáchiñu'u de Su'si ma.

⁹ Te nuu ni ka jini ndaka ñayii ma ja jika de ma ji'in ja sukan ndáchiñu'u de Su'si ma,

¹⁰ te ni ka ndakuni i de ja maa de kúu tee ni yo nukoo ni yo jikan de karidaa ye'e veñu'u ja nani i “Ye'e Vivii” ma. Te ni ka sa'vi xeen ini i, te kuenda ni ka yu'u i ja sukan ni nduva'a de ma.

Sukan ni ndaka'an Pedro ma Nuke'e Salomón ma

¹¹ Te tee ñatuu ni yo kuu kaka ma, ja ni nduva'a de ma, te ndikin kua'an ndikin vee de Pedro ma ji'in Juan ma, te ndaka maa ñayii ni ka sa'vi-nka ini ma, te ka kutneñu i kuan koo i ichi corredor veñu'u ka'nu ma ja nani i “Nuke'e Salomón”, vaa yukan ka iyo de ma.

¹² Ja ni jini Pedro ma, te jiña'a de:

—¿Nava'a ni ka sa'vi-nka ini ndijin, tee ñuu Israel? ¿Nava'a ka nde'ya ña'a ni, kuenda tnu'u ja saña ka kuu tee ni ka sa'a, ni ka kuu ja ni nduva'a tee ya'a te ni ndakaka de a?

¹³ Ña'a chi maa Su'si ni ka yo kukanu ini tee kúu Abraham ma, ji'in tee kúu Isaac ma, ji'in tee kúu Jacob ma, te suni maa Su'si ni ka yo kukanu ini tna'a o ñayii jana'a-ka ma, kúu iya ni wa'a jayiñu'u xeen nuu Sa'ya ya Jesús ma. Kovaa ndijin chi ni ka jan xsia'a ni ya nuu tee ka netniñu ma. Te nuu ni kuni Pilato ma ja xsiaa de ya ma, te ñatuu ni ka wa'a ni tnu'u ma.

¹⁴ Te visi iya ii iya masu ndiso kuechi kúu ya, kovaa ñatuu ni ka jikan ni ja xsiaa de ya ma, su'va ndijin chi ni ka jikan ni ja xsiaa de in tee ni ja'ni ñayii ma.

¹⁵ Te sukan ni ka ja'ni ndijin iya sa'a ja koteku ini anua o ma. Kovaa saña chi ni ka jini sa ja Su'si ma, ni ndaxteku ya Jesús ma, te chukan kúu ja ka ndakaxtnu'u sa a.

¹⁶ Te ja ni ka kukanu ini sa maa Jesús ma, te maa Jesús ma ni sa'a ja tee ya'a, ni nduva'a de, sukan ni ka jini ni a, ji'in sukan ni ka jiniso'o ni a. Te ni ndani'i de tnu'u ndee tnu'u ndatnu. Vaa kuechi ja ka kukanu ini sa Jesús ma, te maa ya ni ndasava'a tee ya'a, sukan ka nde'ya ndaka ni a.

¹⁷ Ñani, jâ jini sa ja maa ni ji'in tee ka tatnuni nuu ni ma, nuu ni ka ja'ni ni Jesús ma, te masu ni ka jini maa ni nawa kúu ja ni ka sa'a ni ma.

¹⁸ Kovaa ja maa Su'si ma, te ni kuu sukan ni ka yo ka'an ndaka tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u maa ya ma ja Cristo iya tetniñu ya ma chi ndo'o neni ya.

¹⁹ Chukan kúu ja jin ndakani jin ndaka'vi ini ni, te jin xndoo ni ja u'vi ka sa'a ni ma, te jin ndandikin

ni Su'si ma, te jin kandija ni ya, sukan-va'a maa ya na xnaa kuechi ni ma. Sani te maa Iya Tátununi ma sa'a ja kenda kivi ja jin ndusii ini ini anua ni a.

²⁰ Vaa tetniñu ya Jesús iya ni kaji ya onde xinañu'u ma ja ko kuu ya Cristo iya tetniñu ya nuu ndaka o ma.

²¹ Kovaa vitna chi jiniñu'u ja koo Jesús ma andivi ma onde kenda kivi ndasajaa Su'si ma ndaka ja iyo ñuu ñayivi a, sukan ká'an tnu'u ni yo wa'a ya xinañu'u-ka ma nuu tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u maa ya ma.

²² Moisés ma, ni kaxtnu'u de nuu tee jana'a ma: “Su'si Iya Tátununi ma, sa'a ya ja kenda ne'un ni a in iya ndakaxtnu'u tnu'u maa ya ma sukan kúu saña, te jin kandija ni ndaka ja ka'an ya ma.

²³ Vaa nú na in ma kandija ja ka'an iya ndakaxtnu'u tnu'u Su'si ma chi koo siin i ne'un ñayii ka kuu sa'ya Su'si ma.” Sa'a ni ndaka'an de.

²⁴ Te ndaka tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma onde tee kúu Samuel ma te vee ma, te ni ka yo ka'an tna de siki kivi ya'a.

²⁵ Ndjijin ka kuu ñayii jin ndani'i ta'vi, sukan ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, ji'in sukan ni tatnuni Su'si ma nuu tna'a o tee jana'a ma naxe jin koo va'a de ji'in ya ma. Vaa Su'si ma, ni jiña'a ya Abraham ma: “Ja maa Sa'ya tata ni a, te jin koo vii jin koo va'a ndaka ñayii ka iyo ñuu ñayivi a”, kúu ya jiña'a ya.

²⁶ Nu ni ndaxteku Su'si ma iya kúu Sa'ya ya ma, te ni tetniñu ña'a ya xinañu'u-ka nuu ndaka ni a, sukan-va'a ndi-in ndi-in ni jin xndoo ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a ni ma, te sukan na skuta'vi ña'a Su'si ma ja vii ja va'a —kúu Pedro ma jiña'a de.

4

Sukan ni ka ka'an Pedro ma ji'in Juan ma nuu tee ka netniñu ma

¹ Ka yikuu-ka Pedro ma ji'in Juan ma ka ka'an de nuu ñayii ma, te ni ka kenda koo sutu ma, ji'in tee tátnuni nuu tee ka jito veñu'u ma, ji'in tee ka kuu saduceo ma.

² Ka ndakiti ini de, vaa Pedro ma ji'in Juan ma, ka kaxtnu'u de nuu ñayii ma, te ka ka'an de ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, vaa sukan ni kuu Jesús ma.

³ Ni ka tnii de tee ma. Te kuechi ja ve kukuee ma, te ni ka chinee de tee ma vekaa ma, sukan-va'a onde in-ka kii ma, te jin ka'nde de tniñu tee ma.

⁴ Kovaa kua'a ñayii ni ka jiniso'o tnu'u ni ka ka'an Pedro ma ji'in Juan ma, te ni ka kandija i tnu'u Su'si ma, te ja nanimaa tee ma chi visi u'un mil de kúu.

⁵ Kii xtnee ma, te ni ka ndaxtutu tna'a tee ka netniñu nuu ñayii judío ma, ji'in tee ka kuu ja'nu ma, ji'in tee ka skua'a tnu'u Moisés ma, ñuu Jerusalén ma.

⁶ Yukan ka iyo tna Anás tee kúu tee tátnuni nuu sutu ma, ji'in Caifás ma, ji'in Juan ma, ji'in Alejandro ma, ji'in ndaka tee ka kuu tna'a tee ka tatnuni nuu sutu ma.

⁷ Ni ka tatnuni de ja na ki koo i ji'in Pedro ma ji'in Juan ma, te na jin konukuiñi de me'ñu ndaka ñayii ma. Sani te ni ka jakondee de ka jikan-tnu'u de nuu Pedro ma ji'in Juan ma:

—¿Na nde in ni tatnuni xi na in xi-nuu ka kuu ni ja ve koo ni ja ka sa'a ni sa'a? —ka kuu de ka jiña'a de.

⁸ Kovaa Pedro ma chi ûni iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, te ni ndakone'e de:

—Ndijin, ja ka kuu ni tee ka netniñu ñuu ya'a ji'in ndijin tee ka kuu ja'nu ñuu ya'a,

⁹ ka jikan-tnu'u ña'a ni siki ja va'a ni kuu ji'in tee ni yo ku'u ya, naxe ni kuu ja ni nduva'a de ma.

¹⁰ Te va'a-ni, te káxtnu'u sa nuu ni, sukan-va'a jín kuni ndaka ñayii ñuu Israel ya. Te tee ya'a tee iyo nuu ndaka ni a, ni nduva'a de ja maa Jesucristo iya ñuu Nazaret ma maa iya ni ka skuita kaa ni nuu krusi ma. Te iya ni ndaxteku Su'si ma kúu ya.

¹¹ Maa Jesús ma kúu iya ni ka saxiko ni ma, sukan ka saxiko ni in yuu ja masu jin kuatniñu ni nuu ka sa'a ni ve'e ma. Kovaa vitna suu ya ni nduu yuu kanuu-ka.

¹² Vaa maa in-ni Jesús ma kúu iya kuu sa'a ja jin ndani'i ta'vi o ma, te ñatuu ni a in-ka ja iyo ñuu ñayivi a ja ka xnani ñayii ma su'si i ma sa'a ja kuu jin ndani'i ta'vi o —kúu de jiña'a de.

¹³ Ni ka jini tee ka netniñu ma ja Pedro ma ji'in Juan ma chi ûni masu ka yu'u de te ka ka'an de ma, te vitna ja masu tee ni ka skua'a ka kuu de. Chukan kúu ja ni ka sa'vi-nka ini de, te ni ka ndakunitnuni de ja tee ni ka iyo ji'in Jesús ma ka kuu de.

¹⁴ Te vaa suni iyo tna tee ni nduva'a ma. Chukan kúu ja masu nde kúu naxe jin ka'an de ja masu ja ndaa kúu ja ká'an Pedro ma.

¹⁵ Sani te ni ka tatnuni de ja na jin nde koo tee ma nuu ka ndatna'a de ma, te ni ka kendoo maa de. Sani te ka jikan-tnu'u tna'a de,

¹⁶ te ka ka'an de:

—¿Naxe jin sa'a o tee ya'a? Ndaka ñayii ñuu Jerusalén a, ka jini i ja in milagru kúu ja ni nduva'a

tee yukan. Masu kuu jin ka'an o ja masu ndija ja sukan ni yo kuu.

¹⁷ Kovaa ja ma jin ko kuu-ka yu'u ñayii ma tnu'u ya'a te kuitenuu-ka i, jín tatnuni o nuu de ja onde vitna te kii ki'in-ka o a, máko jin ka'an-ka de tnu'u Jesús ma nuu ni-in-ka ñayii ma —ka kuu de ka ka'an de.

¹⁸ Chukan kúu ja ni ka kana de tee ma, te ni ka tatnuni de ja máko jin ka'an-ka de ni a jin kaxtnu'u-ka de na in ni yo kuu Jesús ma.

¹⁹ Kovaa Pedro ma ji'in Juan ma, ni ka ndakone'e de:

—Jin ndasa'a maa ni kuenda, te nú játna ini Su'si ma ja jin kandija sa ja ka ka'an ndijin, te ma jin kandija-ka sa ja ká'an maa Su'si ma.

²⁰ Saña chi masu kuu jin xndoo sa ja jin ka'an sa tna'a ja ni ka jini sa a ji'in ja ni ka jiniso'o sa a —ka kuu de ka jiña'a de.

²¹ Te tee ka netniñu ma, visi ni ka ndonda de, kovaa ni ka xsiaa de tee ma kuan koo de. Masu ni ka ni'i ini de naxe jin skuiso kuechi de tee ma, vaa ndaka ñayii ma, ka chiñu'u i Su'si ma ja ni kuu ma.

²² Te tee ni nduva'a ma ja ni kuu milagru ni sa'a Su'si ma chi yi'i de vi'i-ka uu xiko (40) kuiya.

Ñayii ka kandija Su'si ma, ni ka jikan i tnu'u ndee tnu'u ndatnu nuu ya ja na kuu jin kaxtnu'u de tnu'u ya ma

²³ Pedro ma ji'in Juan ma, nuu ni ka yaa de ma, sani te kuan nu koo de nuu ka ndatna'a de ji'in ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te ni ka ndakani de ndaka ja ni ka jiña'a tee ka tatnuni nuu sutu ma, ji'in tee ka kuu ja'nu ma.

24 Ja ni jinu ni ka jiniso'o i ma, te ndaka i ni ka jikan-ta'vi nuu Su'si ma, te sa'a ka jikan-ta'vi i:

—Iya Tátnuni, ndijin ja ni sa'a ni andivi a, ji'in nuu ñu'ú ya, ji'in mar ma, ji'in ndaka ja ka iyo ñuu ñayivi a,

25 te ja maa Xtumani Ndios ma, te ni ska'an ni tna'a sa tee jana'a David ma, tee ni jinukuechi nuu ni ma, te sa'a ni ka'an de:

¿Nava'a ni ka ndakanda ñayii ndaka ñuu a?

¿Nava'a ka ñu'u ini i te ka ndatnu'u tna'a i ja masu kuatniñu?

26 Tee ka kuu rey ma, ji'in tee ka tatnuni ñuu ñayivi a, in-ni ja ka jani ini de,

te ka chutna'a tnu'u de ja ma jin kandija de ja ká'an Iya Tátnuni ma,

te ka kuni u'vi de nuu ya,

ji'in nuu iya ni kaji Iya Tátnuni ma ja ko kuu ya Cristo iya ni tetniñu Su'si ma.

Sa'a ni ka'an David ma.

27 'Ja ndaa kúu ja Herodes ma ji'in Poncio Pilato ma, ni ka ndatna'a de ini ñuu ya'a ji'in ñayii ka iyo in-ka ñuu ma, ji'in ñayii Israel ya, te ñatuu ni ka kunimani i nuu Sa'ya ni Jesús iya ii jinukuechi nuu ni a, iya ni kaji ni ja ko kuu ya Cristo ma.

28 Te sukan, te ni ka sa'a de ndaka ja jâ ni jani ini ni ja sukan ko kuu ma.

29 Iya Tátnuni, vitna konde'ya ni sukan ka xsiu'u ña'a de a, te chindee ña'a ni ja ka jinukuechi sa nuu ni a, sukan-va'a má jin koyu'u sa te jín kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ni ka'an ni ma.

30 Te ja maa Jesús iya ii jinukuechi nuu ni a, te sa'a ni kua'a seña ji'in milagru, sukan-va'a jín nduva'a

ñayii ka ku'u ma te jín kandija i ja maa ni ka iyo ji'in sa —ka kuu de ka jiña'a de.

³¹ Nuu ni jinu ni ka jikan-ta'vi de ma, nuu ka iyo tutu de ma ni tnaa, te ndaka de ma ni ka ndani'i tnu'u ndee tnu'u ndatnu ni wa'a maa Xtumani Ndios ma. Sani te ni ka keja'a tuku de ka kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma ni-ka'nu ñuu ma, te ñatuu ni ka yu'u-ka de.

Ndaka ja ka neva'a in in ñayii ka kandija Su'si ma chi kuenda ndaka i kúu

³² Ndaka ñayii ka kandija Su'si ma, kua'a xeen i kúu, te in-ni ja ka jani ini i. Ni-in i ñatuu ka ka'an ja ndatniñu i ma te kuenda ma in-ni i ko kuu, nú masu ja kuenda ndaka i kúu.

³³ Te tee ni tetniñu ya ma, ka yikuu de ka ndakani de ja sukan ni ndateku Jesús iya tátnuni ma nuu ndaka ñayii ma. Te Su'si ma, kua'a xeen ja vii ja va'a ni yo skuta'vi ya ndaka de ma.

³⁴ Ñatuu na in ni iyo ne'un de ma ja ko ka'ni ña'a nawa kuatniñu i, vaa nú na in neva'a ñu'ú i xi ve'e i, te ni yo xiko i, te xu'un ma,

³⁵ te ni ka yo wa'a i nuu nda'a tee ni tetniñu ya ma, sukan-va'a jin ndaka'nde de nuu ndaka ñayii ka kunda'vi-ka ma naxe ka jiniñu'u i ma.

³⁶ Sukan ni sa'a in sa'ya tata tee nani Leví ma nani de José in tee ni kâku ñuu Chipre ma, te ni ka ndaxnani ña'a tee ni tetniñu ya ma Bernabé. Te tnu'u Bernabé ma kúni ka'an “Tee Ndáka'an Mani”.

³⁷ Te tee ya'a, ni yo neva'a de in ñu'ú, te ni xiko de, te xu'un ni ni'i de ma ni wa'a de nuu nda'a tee ni tetniñu ya ma.

5

Sukan ni ka jiso kuechi Ananías ma ji'in ñasi'i de Safira ma

¹ Kovaa ni iyo in tee nani Ananías ji'in ñasi'i de ña'a nani Safira ma. Ni ka xiko de in ñu'ú de ma.

² Te tee ya'a, ni ka chutna'a tnu'u de ji'in ñasi'i de ma, te ni ka ndake'en de jaku xu'un ma. Te jaku-ni ni ka jani ini de ja jin kua'a de tee ni tetniñu Jesús ma.

³ Kovaa Pedro ma, jiña'a de:

—Ananías, ¿nava'a ni wa'a ni tnu'u ja ni kivi tachi ma ini anua ni a te xnda'vi ni Xtumani Ndios ma kúni ni, ja ni ndachu'u ni jaku xu'un ni ka chuya'vi ña'a i ja ñu'ú ni ma?

⁴ ¿Masu ñu'ú maa ni ni yo kuu ma? Te ja ni xiko ni ma, ¿masu xu'un maa ni kúu? ¿Nava'a ni jani ini ni sa'a? Masu ñayii a ni xnda'vi ni chi Su'si ma —kúu de jiña'a de.

⁵ Ja ni jiniso'o Ananías ma sukan, te ni kotuu de, te ni ji'i de. Te ndaka ñayii ni ka jini ma chi ni ka yu'u xeen i.

⁶ Sani te ni jan koo uni kuun suchi jaa, te ni ka chutuu i ñunde'yu de ma in sa'ma, te ni jan koo i ni ka chu'u i de.

⁷ Visi nuu uni ora ja ni kuu sukan ma, te ni kivi ñasi'i Ananías ma. Ni masu jini ña sukan ni kuu ma.

⁸ Pedro ma, jikan-tnu'u de ña:

—Ka'an ni, ¿ndija yii ni ma ja sukan-ni ni jinu ya'vi ñu'ú ni ka xiko ni ma? —kúu de jiña'a de.

Te ni ndakone'e ña:

—Sukan-ni ni jinu —kúu ña jiña'a ña.

⁹ Pedro ma, jiña'a de:

—¿Nava'a ni ka chutna'a tnu'u ni ja jin kototnuni ni Xtumani Ndios iya tátnuni nuu o a? Yukan ve ndi koo suchi ni jan koo ni ka chu'u i yii ni ma. Te vitna, te jin koo i jin chu'u tna ña'a i ndijin —kúu de jiña'a de.

¹⁰ Te ora yukan, te ni kotuu Safira ma, te ni ji'i ña nuu ja'a Pedro ma. Nuú ni ka ndivi koo suchi jaa ma, te ni ka ndani'i i ña ja ni ji'i ña. Te ni jan koo i ni ka chu'u i ña xiñi yii ña ma.

¹¹ Te ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ji'in ndaka ñayii ni ka jiniso'o sukan ni kuu ma, ni ka yu'u xeen i, te ka ndi ini i nasa yukan, te jin ko sa'a tna i sukan te jin ndo'o i sukan.

Kua'a seña ji'in milagru ni ka yo sa'a tee ni tetniñu Jesús ma

¹² Ja maa Su'si ma, te ni ka yo sa'a tee ni tetniñu Jesús ma kua'a seña ji'in milagru ne'un ñayii ma. Te ndaka i ni ka yo ndututu ini corredor nani Salomón ma, te in-ni ni ka yo jani ini ndaka i.

¹³ Ni-in-ka ñayii ñuu ma, ñatuu ni ka yo kusaa ini i ja jin tu'va i ñayii ka kandija Su'si ma, kovaa ndaka tuku maa i chi ni ka yo ka'an vii, ni ka yo ka'an va'a i ja jin kuu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma.

¹⁴ Te su'va ni kukua'a-ka ñayii ka kandija Iya Tátnuni ma kúu ña'a kúu tee.

¹⁵ Te ni ka yo kene'e i ñayii ka ku'u ma yu'u ichi ma, te ni ka yo sonee i ñayii ma siki jito, sukan-va'a nuna ya'a Pedro ma, te visi ja kuanda'vi de ma na kuiso siki ñayii ku'u ma, te nduva'a i.

¹⁶ Suni ñayii ñuu yatni ma, ni yo jan koo kua'a i ñuu Jerusalén ma, ka ndiso i ñayii ka ku'u ma ji'in

ñayii ni yo xndo'o ña'a tachi ma, te ndaka i ni ka yo nduva'a.

Sukan ni ka ndo'o tee ni tetniñu Jesús ma kuechi ja ka kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma

¹⁷ Te tee tátnuni nuu sutu ma, ji'in in-ka jichi tee ka kuu saduceo ka iyo ji'in de ma, ka kukueñu ini de.

¹⁸ Te chukan kúu ja ni ka tnii de ndaka tee ni tetniñu Jesús ma, te ni ka chinee de tee ma vekaa ma.

¹⁹ Kovaa jakuaa ma, in ángel jinukuechi nuu Iya Táttnuni ma ni jan nu kune ye'e vekaa ma, te ni ndene'e i de, te jiña'a i:

²⁰ —Kuán koo ni, te jin kivi koo ni veñu'u ka'nu ma, te jin ndakani ni nuu ñayii ma ndaka ja vii ja va'a ka sa'a ka kuu ñayii ni ka kandija tnu'u Jesús ma —kúu i jiña'a i.

²¹ Te sukan ni ka jiniso'o de ma, te xtnee ne'e ma, te ni ka kivi koo de veñu'u ka'nu ma, te ni ka keja'a de ka kaxtnu'u de. Te tee tátnuni nuu sutu ma ji'in tee ka iyo ji'in de ma chi ni ka kana de ndaka tee ka ja'nde tniñu ñuu judío ma, ja jin ndututu de ja jin ndatnu'u tna'a de, te ni ka tetniñu de soldado ma ja jin koo de jin kueka de tee ni ka chinee de vekaa ma ja kuechi ja ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a ya ma.

²² Kovaa nuu ni ka kenda koo soldado ma vekaa ma, te ñatuu ni ka ndani'i de tee ma, sani te ni ka ndakokuiñi de, te ni ka ndakani de,

²³ te ka jiña'a de:

—Ni ka ndani'i sa vekaa ma ja ndesi vava'a, te ka jito soldado ma ye'e vekaa ma. Kovaa nuu ni

ka ndakune sa ma, masu na in ni ka ndani'i sa ini vekaa ma —ka kuu de ka jiña'a de.

24 Ja ni ka jiniso'o tee ka tatnuni nuu sutu ma, ji'in tee tátnuni nuu tee ka jito veñu'u ka'nu ma, te ka jikan-tnu'u tna'a de ndende kenda ndaka ja yikuu ya.

25 Te ora yukan ni kenda in tee, te jiña'a de:

—Tee ni ka chinee ni vekaa ma chi ka iyo de ini veñu'u ka'nu ma, te ka yikuu de ka kaxtnu'u de nuu ñayii ma —kúu de jiña'a de.

26 Te tee ka jito veñu'u ka'nu ma ji'in tee tátnuni nuu de ma, kuan koo de kuan nu nduku de tee ni tetniñu Jesús ma. Kovaa ñatuu ni ka sa'a ndeva'a de tee ma, vaa ka yu'u de, nasa jin kua'a yuu ña'a ñayii ma.

27 Nu ni ka kenda koo de ma, ni ka jeka de tee ma, te kuan koo de ji'in tee ma nuu ni ka ndatna'a tee ka ja'nde tniñu ma. Te tee tátnuni nuu sutu ma, ni jikan-tnu'u de:

28 —Saña chi jâ ni ka ka'an-so'o sa nuu ni ja másu ko jin ka'an-ka ni ni a vala-ka ja kuu tee yukan, te ¿nawa ka sa'a ndijin? Jâ ni ka kaxtnu'u ni tnu'u Jesús ma ni-ka'nu ñuu Jerusalén a, te ka kuni ni ja jin xtekuechi ña'a ni ja saña ni ka ja'ni tee yukan —kúu de jiña'a de.

29 Pedro ma ji'in jaku-ka tee ni tetniñu Jesús ma, ni ka ndakone'e de:

—Jiniñu'u ja kandija o xinañu'u-ka ja ká'an Su'si ma sana ja ká'an ñayii ñuu ñayivi a.

30 Suni maa ya kúu Su'si tna'a o tee jana'a ma, te maa ya ni ndaxteku Jesús iya ni ka skuita kaa ni nuu krusi ma, iya ni ka ja'ni ni ma.

³¹ Te Su'si ma, ni ndone'e ya ya, te ni ndasunkoo ya ya xiñi kua'a ya ma. Te suu ya kúu iya jin kondikin o, te skaku ña'a ya nuu ja u'vi ma, sukan-va'a yo'o ja ka kuu o ñayii ñuu Israel ya, jín ndakani jín ndaka'vi ini o, te jín xndoo o ja u'vi ka sa'a o ma, te jín ndandikin o Su'si ma, te jín kandija o ya, te sukan, te sakanu ini ya kuechi o ma.

³² Ja sukan ni kuu ma, te testigu ka kuu sa ji'in Xtumani Ndios ma iya ni tetniñu Su'si ma nuu ndaka ñayii ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma —ka kuu de ka jiña'a de.

³³ Nuu ni ka jiniso'o de sukan ma, ni ka ndakiti xeen ini de, te ni ka kuni de ja jin ka'ni de tee ma.

³⁴ Kovaa ne'un tee ka ja'nde tniñu ma iyo in tee kúu fariseo nani de Gamaliel. In tee skua'a tnu'u Moisés ma kúu de, te ka iyo respetu ñayii ñuu ma nuu de. Te tee ya'a, ni ndokuiñi de, te ni tatnuni de ja jin kene'e de tee ni tetniñu Jesús ma nunuu-ni.

³⁵ Sani te jiña'a de nuu tee ka ja'nde tniñu ma:

—Tee ñuu Israel, jin kani va'a ini ni naxe jin sa'a ni ji'in tee ya'a.

³⁶ Jin ndaka'án ni ja iyo kivi ja ni kenda tee nani Teudas ma, ká'an de ja in tee kanuu kúu de, te ni ka ndikin ña'a kuun cientu ñayii. Kovaa ni ka ja'ni i tee yukan, te ñayii ni ka yo ndikin ña'a ma, ni ka jitenuu i, te yukan ni jinu ndaka.

³⁷ Te kuee-ka ma, ne'un kivi ka ndakan de kuiya ñayii ma, ni kenda tuku tee nani Judas ma tee ñuu Galilea ma, te ni kundee de ja ni ka ndikin ña'a jaku ñayii. Kovaa suni ni ka ja'ni tna i de, te ndaka ñayii ka ndikin de ma, ni ka jitenuu i.

³⁸ Chukan kúu ja ká'an-so'o sa nuu ni ja jin xsiaa ni tee ya'a, te má jin kivi nduu ni ji'in de. Nú ja tátnuni

ñayii kúu ja ka sa'a de a chi naa maa i.

³⁹ Kovaa nú Su'si ma tátununi, masu jin kundee ni jin sunkani ni. Jin konee ni cuidado, nasa ka yikuu ni ka kanaa ni ji'in Su'si ma —kúu de jiña'a de.

Te ni ka kendoo ini de ja sukan ni ka'an Gamaliel ma.

⁴⁰ Chukan kúu ja ni ka ndakana de tee ni tetniñu Jesús ma, te ni ka kani de tee ma, te ni ka jiña'a de ja máko jin ko kaxtnu'u-ka de siki ja Jesús ma. Sani te ni ka xsiaa de tee ma.

⁴¹ Te ni ka nde koo sii ini xeen tee ni tetniñu Jesús ma, vaa já ni jani ini Su'si ma ja tee ka jinukuechi vava'a nuu ya ka kuu de, te chukan kúu ja ni wa'a ya tnu'u ja ni ka ka'an ndeva'a i ja jin kuu de ma te ni ka sa'a ndeva'a ña'a tee ka ja'nde tniñu ma kuechi ja ka kaxtnu'u de tnu'u maa Jesús ma.

⁴² Kovaa maa de chi masu ni ka yo kuita de ja ndaka kivi ka ka'an de ka kaxtnu'u de nuu ñayii ma ini veñu'u ka'nu ma ji'in ve'e ñayii ma tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma ja suu ya kúu Cristo iya ni tetniñu Su'si ma.

6

Ni ka ndakaji de uja tee ni ka yo tni kuenda

¹ Te kivi yukan ve kukua'a ñayii ka kandija Su'si ma. Te ñayii ka ka'an sa'an griego ma, ni ka keja'a i ka kuyika i nuu ñayii ka ka'an sa'an hebreo ma, te ka jiña'a i: “¿Nava'a ñatuu ka jatanuu va'a de naxe jin kaa ña'a ni ka ji'i yii ma ja ka ka'an ña sa'an griego ma?”

² Ndi-uxi uu tee ni tetniñu ya ma, ni ka ndututu de ji'in ñayii ka kandija ya ma, te ka jiña'a de:

—Masu va'a-ni ja jin xndoo saña ja ka kaxtnu'u sa tnu'u Su'si ma, te jin katanuu sa ja jin kua'a sa ja jin kaa ñayii ma.

³ Chukan kúu ja jin nduku ni uja tee ka kukanu ini ni ma, tee ka kuu tee ndichi, te ûni ka iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, te jín kucargu de tniñu ya'a.

⁴ Te saña chi jin katanuu sa ja jin kakan-ta'vi sa, te jin kaxtnu'u sa tnu'u Su'si ma nuu ñayii ma —ka kuu de ka jiña'a de.

⁵ Te ndaka de ni ka kendoo ini ja sukan ni ka ka'an de ma, te ni ka kaji de Esteban ma tee ni-yu'u ni-anua de kándija de Su'si ma te ûni iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, ji'in Felipe ma, ji'in Prócoro ma, ji'in Nicanor ma, ji'in Timón ma, ji'in Parmenas ma, ji'in Nicolás in tee ñuu Antioquía ma ja onde xi'na-ka ma jâ ni nduu de in tee judío ma.

⁶ Sani te ni jan koo de ji'in tee ma nuu ka iyo tee ni tetniñu Jesús ma. Te tee yukan, ni ka jikan-ta'vi de nuu Su'si ma, te ni ka sonee de nda'a de ma siki tee ni ka ndakaji de ma.

⁷ Te ni-ka'nu ñuu ma ni ka jiniso'o i tnu'u Su'si ma, te ve kukua'a ñayii ñuu Jerusalén ma ka kandija ya ma. Suni kua'a tna'a sutu judío ma, ka kandija de tnu'u Su'si ma.

Ni ka tnii de Esteban ma

⁸ Esteban ma, vii luu kúu de, vaa iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma ini anua de ma, te ja maa Su'si ma, te ni yo sa'a de milagru ne'un ñayii ma.

⁹ Jaku ñayii veñu'u luluu nuu ka ndatna'a ñayii judío ma ja ni ka ndayaa i ja ni ka jinukuechi i nuu in-ka ñayii ma, ji'in jaku ñayii ñuu Cirene ma, ji'in

ñuu Alejandría ma, ji'in ñuu Cilicia ma, ji'in ñuu Asia ma, ni ka keja'a i ka tee i Esteban ma tnu'u.

¹⁰ Kovaa ñatuu kúu nawa jin ka'an i nuu de, vaa vivii ká'an de ndimaa tnu'u ndichi ma.

¹¹ Te ni ka chuya'vi i ñayii, sukan-va'a jin ka'an i ja ni ka jiniso'o i ja ká'an de tnu'u ndeva'a ja kuu Moisés ma ji'in ja kuu Su'si ma.

¹² Sa'a ni ka ndaskanda i ñayii ñuu ma, te tee ka kuu ja'nu ma, ji'in tee ka skua'a tnu'u ni yo kaxtnu'u Moisés ma, ni ka tñii de Esteban ma, te ni jan koo de ji'in tee ma nuu ka ja'nde de tñiñu ma.

¹³ Te suni ni ka nduku de jaku ñayii ja jin xtekuechi i Esteban ma, sukan-va'a jin ka'an tnu'u i, te sa'a jin kuña'a i:

—Tee ya'a chi ká'an ká'an-ni de ja u'vi siki veñu'u ii a ji'in siki ja ni tatnuni Moisés ma.

¹⁴ Ni ka jiniso'o sa ja ká'an de ja Jesús tee ñuu Nazaret ma, ndakana de veñu'u a, te suni ndaxsama de sukan ni tatnuni Moisés ma ja jin ko sa'a o ma —ka kuu i ka jiña'a i.

¹⁵ Te tee ka tatnuni ma, ji'in ndaka tee ka nukoo ma, ka nde'ya de Esteban ma, te ni ka jini de nuu tee ma, ja kaa sukan kaa in nuu ángel ma.

7

Sukan ni ndaka'an Esteban ma

¹ Te tee tatnuni nuu sutu ma, ni jikan-tnu'u de Esteban ma nú ndija tnu'u ka ka'an i ma.

² Te Esteban ma, ni ndakone'e de:

—Ñani sa ji'in yuva sa, jin koniniso'o ni ja ká'an sa a. Su'si o iya iyo jayiñu'u ma, ni kenda ya nuu tna'a o Abraham ma nuu iyo de ñuu Mesopotamia ma xi'na-ka sana ki'in de ja koo de ñuu Harán ma.

³ Te jiña'a ya: “Xndoo ni ñu'ú ni a ji'in tna'a ni a, te kuá'an ni ñu'ú kaxtnu'u sa nuu ni ma”, kúu ya jiña'a ya.

⁴ Sani te Abraham ma, ni kee de ñuu ñayii caldeo ma, te kua'an de ja koo de ñuu Harán ma. Sani te ni ji'i yuva de ma yukan, sani te maa Su'si ma ni ki xsia'a Abraham ma ja koo de ñu'ú ya'a nuu ka iyo o vitna a.

⁵ Kovaa ñatuu ni wa'a ya ñu'ú ma, ni a nuu konukuiñi de ma, kovaa ni skuiso ya ja kuee-ka, sana kua'a ya sa'ya tata de ma, visi kivi yukan ñatuu koo-ka sa'ya de ma.

⁶ Suni ni jiña'a Su'si ma ja sa'ya tata de ma, jin koo i in-ka ñuu jin kunukuechi i, te jin ndo'o jin neni i, te jin sa'a ndeva'a ña'a ñayii ma kuun cientu kuiya.

⁷ Kovaa suni jiña'a Su'si ma: “Saña chi suni xndo'o xneni sa ñuu nuu jin kunukuechi i ma. Sana jin nde koo i, te jin ndakatanuu ña'a i”, kúu ya jiña'a ya.

⁸ Nuu ni skuiso Su'si ma sukan sa'a ya ja jin kuu sa'ya tata Abraham ma, te ni tatnuni ya ja jin chitnuni de tee ma. Chukan kúu ja nuu una kivi ja ni kâku sa'ya de Isaac ma, te Abraham ma, ni chitnuni de i, te suni sukan ni sa'a Isaac ma sa'ya de Jacob ma, te suni sukan ni sa'a Jacob ma ndaka sa'ya de ma, tee ni ka yo kuu yuva uxi uu jichi ñayii ñuu Israel ma.

⁹ 'Tna'a o tee ni ka yo kuu sa'ya Jacob ma, ni ka kukueñu ini de nuu ñani de José ma, te ni ka xiko de i ma, te tee ni ka jaan i ma chi ni jan koo de ni ka jan xsia'a de i ñuu Egipto ma. Kovaa maa Su'si ma ni iyo ji'in José ma.

¹⁰ Te ni chindee ni chituu ya de ndaka tnundo'o

tnuneni ni yo ndo'o de ma, te ni wa'a ya tnu'u ndichi naxe ka'an de ma, te ni sa'a ya ja ni yo jatna ini faraón rey ñuu Egipto ma sukan sa'a sukan kúu de ma, te ni kukanu ini ña'a rey ma ja maa José ma ni yo kuu tee tátnuni nuu ñayii ñuu Egipto ma ji'in ni-ka'nu ve'e de ma.

¹¹ 'Ni iyo soko ni iyo tnama ji'in tnundo'o tnuneni ni ka yo ndo'o ñayii ñuu Egipto ma ji'in ñayii ñuu Canaán ma. Te tna'a o tee jana'a ma, te ñatuu nawa ka ni'i-ka de ja jin kaa de.

¹² Nuu ni jiniso'o Jacob ma ja ñuu Egipto ma chi jin ni'i de ja jin kaa de ma, te ni tetniñu de sa'ya de ma tna'a o tee jana'a ma ja na jin koo de jín kuaan de ja jin kaa de ma. Cha'a ni yo kuu xinañu'u ja ni jan koo de ñuu Egipto ma.

¹³ Te ja ku-uu jichi ja ni jan koo de ma, te ni kaxtnu'u José ma ja ndi-tna'a ñani de, te sukan, te ni jini faraón ma nde in ka kuu tna'a José ma.

¹⁴ Te ni tátnuni José ma nuu ñani de ma ja jin koo de jin kueka de yuva de ma ji'in ndaka tna'a de ma, te ndaka tna'a José ma chi uni xiko ja'un (75) de kúu.

¹⁵ Sukan ni ka kivi koo Jacob ma ñuu Egipto ma, te yukan ni ji'i de, te yukan ni ka ji'i tna tna'a o ñayii jana'a ma.

¹⁶ Te ni ndi koo ji'in i yiki de ma ñuu Siquem ma, te ni ka chu'u i de nuu ñu'ú ni jaan Abraham ma, ja ni chuya'vi de sukan ndee i ma nuu sa'ya tee nani Hamor ma ñuu Siquem ma.

¹⁷ 'Nuu ve kuyatni kivi ja ko kuu sukan ni skuiso Su'si ma nuu Abraham ma, te ñayii ñuu Israel ma, ni ka kukua'a xeen i ñuu Egipto ma.

¹⁸ Sani te ñuu Egipto ma ni iyo in-ka rey ja ñatuu ni yo jini de José ma.

19 Te rey ya'a, ni xnda'vi de ñayii ñuu Israel ma, te ni sa'a ndeva'a de ndaka tna'a o ma, te ni xtetuu de ñayii ma ja jin xndoo i sa'ya i suchi yii yika ni ka kâku ma, sukan-va'a na jin kûu i te ma jin ndukua'a-ka i.

20 Ne'un kivi yukan ni kâku Moisés ma, te ni jatna ini Su'si ma lulu yukan. Ni ka yo jito ña'a yuva i ma uni yoo ve'e de ma.

21 Kovaa nuu ni ka xndoo de i ja kûu i ma, sasi'i faraón ma ni ndani'i ña'a, te ni skua'nu ña'a i kuenda tnu'u ja sa'ya maa i kûu suchi ma.

22 Te ni ka kaxtnu'u de nuu Moisés ma ndaka tnu'u ndichi sukan kûu ñayii ñuu Egipto ma, te ni kuu de in tee ndee tee ndatnu ja ni yo sa'a de ma ji'in ja ni yo ka'an de ma.

23 'Nuu ni ndi'i Moisés ma uu xiko (40) kuiya ma, te ni jani ini de ja jin koto de tna'a de ñayii ñuu Israel ma.

24 Kovaa ja ni jini de ja in tee ñuu Egipto ma, sa'a ndeva'a de in tna'a de ma, te Moisés ma, ni jan chindee de tna'a de ma, te ni ja'ni de tee ñuu Egipto ma.

25 Kovaa Moisés ma, jani ini de ja tna'a de ma, jin kunitnuni i ja maa de ko kuu tee kuatniñu Su'si ma ja ndene'e ya ñayii Israel ma, kovaa ñatuu ni ka jinitnuni i.

26 Te kivi yutnee ma ni ndani'i de uu tee Israel ma ja ka kanaa de, te jiña'a de: “Má jin kanaa-ka ni, vaa ndi-tna'a ñani ni. ¿Nava'a ka sa'a ndeva'a tna'a ni?”, kûu de jiña'a de.

27 Sani te tee sa'a ndeva'a ñani de ma, jiña'a de nuu Moisés ma: “¿Na in ni tetniñu ña'a ja tatnuni ni xi ja ka'nde ni tniñu siki saña?

28 ¿Xi kúni ni ja ka'ni ña'a ni, sukan ni ja'ni ni iku ma tee ñuu Egipto a?”, kúu de jiña'a de.

29 Ja ni jiniso'o Moisés ma sukan ma, ni jinu de kua'an de, te ni iyo de ñuu Madián ma nuu masu ñuu de kúu ma, te yukan ni tnanda'a de, te ni ka iyo uu sa'ya de.

30 'Ja ni ya'a uu xiko (40) kuiya ma, te yatni yuku nani i Sinaí ma nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma, ni kenda in ángel me'ñu in tnu iñu kánda'a kánda'a-nka tnu ma.

31 Moisés ma, ni sa'vi-nka ini de ja ni jininuu de sukan ma, te nuu ni jan tu'va de ja kuni va'a-ka de ma, te ni jiniso'o de ja ká'an Iya Tátununi ma,

32 te jiña'a ya: “Saña kúu Su'si tna'a ni tee ni ka yo kuu Abraham ma, ji'in Isaac ma, ji'in Jacob ma”, kúu ya jiña'a ya. Te Moisés ma, ni keja'a ni'i ni'i-nka de ja yu'u de, te ni ñatuu kúsaa ini de ja konde'ya de.

33 Sani te jiña'a Iya Tátununi ma: “Kene'e ni ndijan ni a, vaa nuu ii kúu nuu iyo ni a.

34 Ja ndaa kúu ja jini sa sukan ka ndo'o ñayii ñuu sa a ja ka iyo i ñuu Egipto ma, te jiniso'o sa sukan ka tnana u'vi i ja ka ndo'o i ma, te ni kuun sa vee sa ja ndene'e sa i. Te chukan kúu ja ne'e ni, te tetniñu ña'a sa ñuu Egipto ma”, kúu ya jiña'a ya.

35 'Ñayii israelita ma, ni ka saxiko maa i tee kúu Moisés ma, te ni ka jiña'a i de: “¿Na in ni tatnuni ja ko kuu ni tee ja'nde tniñu ji'in tee tátununi nuu sa a?”, ka kuu i ka jiña'a i. Kovaa visi ni ka ka'an i sukan ma, te Su'si ma chi ni tetniñu ya de ja ko kuu de tee tatnuni ji'in tee ndene'e ñayii kúu ñuu ya ma, te maa ángel ni kenda nuu núkoo tnu iñu ma ni chindee ña'a.

36 Te Moisés ma ni yo kuu tee ni ndene'e tna'a o ñayii jana'a ma, te ja maa Su'si ma, te ni sa'a de milagru ñuu Egipto ma, ji'in nuu Mar Rojo ma, ji'in nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma uu xiko (40) kuiya.

37 Te Moisés ma ni yo kuu tee ni jiña'a nuu ñayii ñuu Israel ya: “Sa'a Su'si ma ja ne'un ni a kenda iya kaxtnu'u tnu'u ya ma sukan káxtnu'u sa tnu'u maa ya a nuu ni a, te jin koniniso'o ni ja ka'an ya ma”, kúu de jiña'a de.

38 Te maa Moisés ma ni yo kuu tee ni iyo me'ñu ndaka ñayii ñuu Israel ma ja ni ka yo ndatna'a i ma nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma. Te ni iyo de ji'in Su'si ma iya ni ka'an nuu de xini yuku nani Sinaí ma. Te ni iyo de ji'in ndaka tna'a o ñayii jana'a ma. Te nuu maa de ni wa'a ya tnu'u sa'a ja koteku o ma, te ni ndakaxtnu'u de nuu o ma.

39 Kovaa tna'a o ñayii jana'a ma, ñatuu ni ka kandija i ja ni ka'an Moisés ma, su'va ni ka saxiko i, te ni ka kuu ini i ja jin ndakokuiñi i ñuu Egipto ma.

40 Te ni ka jiña'a i Aarón ma: “Sa'a ni in su'si iya kóxtnuu nuu o a, vaa Moisés tee ni kene'e ña'a ñuu Egipto ma, masu ka jini o nawa ni kuu de”, ka kuu i ka jiña'a i.

41 Sani te ni ka ndane'e i in serru ja ko kuu su'si i, te ni ka sa'a i in viko, te ni ka ja'ni i kiti ja jin ndakua'a i nuu su'si i ma, te sukan ni ka kusii ini xeen i nuu su'si i ja ni ka sa'a maa i ma.

42 Te chukan kúu ja ni xndoo ña'a Su'si ndija ma, te ni ka keja'a maa i ni ka chiñu'u i tiuxini ma ji'in ndaka ja ka iyo andivi ma, vaa sa'a ndee nuu tutu tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma:

Ñayii israelita, masu ni ka ja'ni ni kiti nuu sa,
ni masu ni ka ndataa ni ja kúu kuenda sa ma

ndi-uu xiko (40) kuiya ni ka iyo ni nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma.

⁴³ Saa su'va ni ka jiso ni ve'e Moloc ma
ji'in tiuxini ni yo kuu su'si ni Renfán ja jin
chiñu'u ni ma.

Te kuechi ja sukan ni ka sa'a ni ma,
chukan kúu ja tetniñu jika-ka ña'a sa jin koo ni
sana ñuu Babilonia ma,
kúu ya jiña'a ya.

⁴⁴ 'Tna'a o ñayii jana'a ma, nuu ni ka iyo i nuu
ñatuu nawa iyo kuiti ma, te ni ka yo neva'a ñukuun i
in ve'e sa'ma nuu ni yo ka'an Su'si ma, tna'a ja ni ka
sa'a de sukan ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma,
nuu ni jiña'a ya ja jin sa'a de in ve'e sa'ma sukan
kaa tna'a ja ni kaxtnu'u ya nuu de ma.

⁴⁵ Tna'a o ñayii jana'a ma, nuu ni ka kunda'a i ve'e
sa'ma ma, te ka ndiso i ve koo i ji'in Josué ma nuu
ni ka kivi koo i ñu'ú ñayii in-ka ñuu ma. Te maa
Su'si ma ni kene'e ñayii ñuu yukan, te ni ka kivi koo
tna'a o ñayii jana'a ma, sukan ni yo kuu onde kivi
yukan te onde kivi ni iyo David ma.

⁴⁶ Te ni jatna ini Su'si ma sukan sa'a David ma, te
ni jikan-ta'vi de ja sa'a de in veñu'u ka'nu nuu ko
jin chiñu'u de Su'si ni yo chiñu'u Jacob ma.

⁴⁷ Kovaa Salomón ma kúu tee ni sa'a veñu'u ka'nu
ma.

⁴⁸ Kovaa Su'si onde sukun ma, masu iyo ya veñu'u
ni ka sa'a nda'a ñayii ma, vaa sa'a ni ka'an ya te ni
ndaka'an in tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a
Su'si ma:

⁴⁹ Onde andivi ma kúu nuu núkoo sa ma,
te onde nuu ñu'ú ya ka iyo ja'a sa ya.

¿Na ve'e sa kúu ja jin sa'a ni a?, ká'an Iya Tátnuni ma.

¿Ndenú kúu nuu ndatatu sa ma?

⁵⁰ ¿Xi masu maa sa ni sa'a ndaka a?
kúu ya ká'an ya.

⁵¹ Kovaa ndijin chi inundee xeen ini ni, te ñatuu ka kandija ni Su'si ma, te inuso'o ka ndaa ni. Ndi-maa ñatuu ka kandija ni ja ká'an Xtumani Ndios ma. Sukan ni ka yo kuu tna'a o ñayii jana'a ma, sukan ka kuu ni.

⁵² Vaa tna'a o tee jana'a ma, ûni ni ka yo sondikin de ndaka tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma. Te ûni ni ka yo ja'ni de tee ni ka yo ndakaxtnu'u sukan kii iya va'a ini ma. Te iya va'a ini ma, jâ ni kii ya, kovaa ndijin chi su'va ni ka ke'en-su'va ni ya, te ni ka ja'ni ni ya ma.

⁵³ 'Ndi jin ja ni ka jini ni tnu'u ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma ja ni ka kaxtnu'u ángel ma, te ñatuu ni ka sa'a ni sukan ká'an ja jin ko sa'a o ma —kúu de jiña'a de.

Sukan ni ka ja'ni i tee kúu Esteban ma

⁵⁴ Nuu ni ka jiniso'o de sukan ma, te ka ndakandi'i ka ndakandi'i-nka de nu'u de ma, ja ni ka ndakiti xeen ini de nuu Esteban ma.

⁵⁵ Kovaa Esteban ma, ûni iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, te nde'ya de andivi ma, te ni jini de ja vivii iyo nuu iyo Su'si ma, te núkuiñi Jesús ma xiñi kua'a Su'si ma.

⁵⁶ Sani te jiña'a de:

—Vitnañu'ni te ûni nde'ya sa ja nune andivi ma, te iya ni kii ñayivi ñuu ñayivi a, iyo ya xiñi kua'a Su'si ma —kúu de jiña'a de.

⁵⁷ Sani te ka kayu'u nini'i de, te ni ka jasi nda'a de so'o de ma, te ka jinu ndaka de ni jan koo de, te ni ka tnii de Esteban ma,

⁵⁸ te ni ka kene'e de tee ma onde yuñuu ma, te ni ka wa'a yuu de tee ma. Te tee ka wa'a yuu ma, ni ka tava de su'nu de ma, te ni ka xndoo de ja ko koto in suchi nani Saulo.

⁵⁹ Te nani ka wa'a yuu de Esteban ma, te jikan-ta'vi Esteban ma, te jiña'a de:

—Jesús Iya Tátnuni, ndunda'a ni anua sa ya —kúu de jiña'a de.

⁶⁰ Te núkoo jiti de, te ni kayu'u nini'i de:

—Iya Tátnuni, máko ke'en kuenda ni kuechi ñayii ya'a —kúu de ká'an de.

Te nuu ni ka'an de sukan ma, sani te ni ji'i de.

8

¹ Te Saulo ma, iyo tna i yukan, suni ni kendoo ini i sukan-ni ni ka ja'ni de Esteban ma.

Suchi kúu Saulo ma, sondikin i ñayii ka kandija Jesús ma

Te maa kivi yukan ni ka keja'a de ni ka sa'a ndeva'a de ñayii ka kandija tnu'u Jesús ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma. Sani te ni ka jitenuu ndaka ñayii ni ka kandija tnu'u Su'si ma ni-ka'nu ñuu Judea ma ji'in Samaria ma. Kovaa apóstol tee ni tetniñu Jesús ma chi ni ka kendoo de ñuu Jerusalén ma.

² Te jaku tee inuva'a ini ma, ni jan koo de ni ka chu'u de Esteban ma, te ni ka nda'yu xeen de, ja ni ka kuxii xeen ini de, ja ni ji'i tee ma.

³ Nani suchi kúu Saulo ma, yikuu i sondikin i ñayii ka kandija tnu'u Jesús ma, te ni yo kivi i ve'e ve'e ñayii ma, te ni yo kene'e nda'a i ñayii ma, ka kuu tee ka kuu ña'a, te ni yo chinee i ñayii ma vekaa ma.

Sukan ni sa'a Felipe ma ñuu Samaria ma

⁴ Ndaka ñayii ni ka yo kandija tnu'u Su'si ma, ni ka jitenuu i kuan koo i, te ka kaxtnu'u i tnu'u maa ya ma ndeva'a-ni nuu kuan koo i ma.

⁵ Felipe ma kúu in tee kua'an de ichi ñuu Samaria ma, te káxtnu'u de ja Jesús ma kúu Cristo iya ni tetniñu Su'si ma.

⁶ Te ñayii ma, ni ka ndututu i ka niniso'o i ja ká'an Felipe ma, te ni ka jini i kua'a milagru ni sa'a de ja maa Su'si ma, te ndaka i ka niniso'o ñukuun ndaka tnu'u káxtnu'u de ma.

⁷ Te kua'a ñayii ka yinee ña'a tachi ma, ni ka nduva'a i, te ka kayu'u tachi ma ka nde koo i ini anua ñayii ma, te kuan koo i. Suni kua'a tna'a ñayii ñatuu kúu jin kanda ma, ji'in ñayii ka jika u'vi ma, ni ka nduva'a i.

⁸ Chukan kúu ja ni ka kusii ini xeen ñayii ñuu yukan.

Simón tee tasi ma

⁹ Kovaa ni kuu kii iyo in tee nani Simón, ja ni yo jani ini de ja maa in-ni de kúu ja jini-ka, te ni yo sa'a tasi de, te ni yo xnda'vi de ñayii ñuu Samaria ma.

¹⁰ Ndaka ñayii ma, onde suchi kuechi ma ji'in ñayii nija'nu ma, ni ka yo niniso'o ñukuun i ja ká'an de ma. Te ni ka yo ka'an i:

—¡Tee ya'a kúu tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma! —ka kuu i ka ka'an i.

¹¹ Ni ka yo ndikin ña'a ñayii ma, vaa kua'a kivi ni yo xnda'vi de i, vaa tasi de ma.

¹² Kovaa nuu ni ka kandija ñayii ma ja káxtnu'u Felipe ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma ja já ni kenda ja tatnuni maa ya nuu ñayii jin kuan-ta'vi

tnu'u vii tnu'u va'a ya ma, ji'in ja maa Jesucristo ma sana kuu jin ndani'i ta'vi o ma, te kua'a tee ji'in ña'a ni ka jan-ta'vi te ni ka jandute i.

¹³ Suni ni kandija tna Simón ma, te nuu ni jinu ni jandute de ma, ndikin de Felipe ma ndaka nuu kua'an de ma, te ni sa'vi-nka ini de ndaka milagru ni jini de ma.

¹⁴ Te tee ni tetniñu ya ma ja ka iyo de ñuu Jerusalén ma, nuu ni ka jiniso'o de ja ñuu Samaria ma ja ni ka kandija i tnu'u Su'si ma, te ni ka tetniñu de Pedro ma ji'in Juan ma.

¹⁵ Ja ni ka kenda koo de ma, ni ka jikan-ta'vi de nuu Su'si ma, sukan-va'a jín kuta'vi ñayii ma Xtumani Ndios ma, te kóo ya ini anua i ma.

¹⁶ Vaa ñatuu jin kuta'vi-ka ni a in ñayii yukan Xtumani Ndios ma nkuu, vaa yika-ni ja ni ka jandute i ja maa Jesús ma ja kúu ya Iya Tátnumi ma.

¹⁷ Chukan kúu ja ni ka sonee Pedro ma ji'in Juan ma nda'a de siki ñayii ma, te ni ka kuta'vi i Xtumani Ndios ma sukan-va'a koo ya ini anua in in i ma.

¹⁸ Ja ni jini tee kúu Simón ma ja ka sonee tee ni tetniñu ya ma nda'a de siki ñayii ma te ka kuta'vi i Xtumani Ndios ma, te jiña'a Simón ma ja kua'a de xu'un,

¹⁹ te ni jikan-ta'vi de nuu tee ma:

—Jin taa tna ni tnu'u ndee tnu'u ndatnu jiña, sukan-va'a ndaka ñayii sonee sa nda'a sa siki i ma, te jín kuta'vi i Xtumani Ndios ma —kúu de jiña'a de.

²⁰ Te ni ndakone'e Pedro ma:

—¡Kuán naa maa ni ji'in xu'un ni a, vaa jani ini ni ja xu'un ni a, te ni'i ni ja skuta'vi ña'a Su'si ma!

²¹ Masu nawa ni'i ni, ni masu nawa koneva'a ni siki ja jikan ni a, vaa ini anua ni a chi masu iyo ndaa nuu Su'si a.

²² Chukan kúu ja va'a-ka ndakani ndaka'vi ini ni ja u'vi sa'a ni a, te ndakan-ta'vi ni nuu Iya Tátñuni ma saa kuu-ni-nka ndasakanu ini ña'a ya ja u'vi ni jani ini ni a.

²³ Jini sa ja kua'an ni ichi u'vi ma, te jinukuechi ni nuu tachi ma.

²⁴ Te ni ndakone'e Simón ma:

—Jin kakan-ta'vi ni ja kuu sa nuu Iya Tátñuni ma, sukan-va'a ma ndo'o kuiti sa sukan ka ka'an ni a —kúu de jiña'a de.

²⁵ Nuú ni jinu ni ka ndaka'an, ni ka ndakachi Pedro ma ji'in Juan ma sukan ni sa'a Su'si ma te ni ka kaxtnu'u-ka de tnu'u Iya Tátñuni ma, sani te ni ka ndakokuiñi de ichi ñuu Jerusalén ma, te ichi kuan nu koo de ma ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu ñayii kua'a ka iyo ñuu Samaria ma.

Sukan ni kaxtnu'u Felipe ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu in tee ñuu Etiopía ma

²⁶ In ángel Iya Tátñuni ma jiña'a nuu Felipe ma:

—Kee ni ñuu Jerusalén a, te kuá'an ni ichi nuu vee ma, ichi nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma, ichi ñuu Gaza ma —kúu i jiña'a i.

²⁷ Felipe ma, ni ke'en de ichi, te kua'an de, te ni ka ndatna'a de ji'in in tee ñuu Etiopía ma. In tee kanuu jinukuechi kúu de. Te ni kucargu de ndaka ja neva'a ña'a kúu reina ñuu Etiopía ma. Tee ya'a, ni ja'an de ñuu Jerusalén ma ni jan chiñu'u de Su'si ma.

28 Te nuu ni ndakokuiñi de ma, núkoo de nuu carreta de ma, te yikuu de ká'vi de libru Isaías ma tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma.

29 Te Xtumani Ndios ma, jiña'a ya Felipe ma:

—Kuán tu'va ni carreta yukan —kúu ya jiña'a ya.

30 Te Felipe ma, ni jan tu'va yachi de carreta yukan, te ni jiniso'o de ja ká'vi tee yukan libru ni tee Isaías ma, te ni jikan-tnu'u de:

—¿Te jáku'ni ini ni ja yikuu ni ká'vi ni a? —kúu de jiña'a de.

31 Te ni ndakone'e tee ma:

—¿Naxe jaku'ni ini sa, nú ñatuu na in ndakaxtnu'u nawa kúni ka'an? —kúu de jiña'a de.

Chukan kúu ja ni kana de Felipe ma ja na jin kaa de nuu carreta ma te kunukoo de ji'in tee ma.

32 Te tna'a ja ká'vi de nuu ndee tnu'u Su'si ma kúu cha'a:

Sukan kúu in ndikachi kua'an nuu tee ka'ni ña'a ma,

te sukan kúu in kolelu ñatuu nda'yu ti nuu tee séte ña'a ma,

sukan ñatuu ni ndakune ya yu'u ya ma.

33 Ni ka sa'a ndeva'a i ya,

te ñatuu na in ni ndi ini ja sa'a ndaa i ja sukan ni ndo'o ni neni ya ma.

¿Na in jin ko kuu sa'ya tata ya ma ja jin ndaka'an jin ndakachi i?,

te vitna ja ni ka ja'ni i ya nuu ñu'ú ya.

34 Sani te tee kanuu jinukuechi nuu ña'a kúu reina ma, ni jikan-tnu'u de nuu Felipe ma:

—Jikan-ta'vi sa nuu ni ja kaxtnu'u ni na in kúu ja ká'an tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si

ma. ¿Ja kuu maa de? ¿Xi ja kuu in-ka ñayii? —kúu de jiña'a de.

³⁵ Sani te Felipe ma, ni keja'a de maa nuu ndee tnu'u Su'si ma nuu yikuu tee kanuu ma ká'vi de ma, te ni kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma nuu de.

³⁶ Nani kuan koo de ichi ma, te ni ka kenda koo de in nuu ñu'u ndute, te jiña'a tee kanuu jinukuechi nuu ña'a kúu reina ma:

—Ya'a chi ñu'u ndute. ¿Na in ka'nu ndee ja ma kuu kuandute sa ya'a vitnañu'ni? —kúu de jiña'a de.

³⁷ Te Felipe ma, jiña'a de:

—Nú ni-yu'u ni-anua ni kándija ni Jesucristo ma, te kuu kuandute ni vitnañu'ni-ni —kúu de jiña'a de.

Te ni ndakone'e tee ma:

—Kándija sa ja Jesucristo ma kúu Sa'ya Su'si ma —kúu de jiña'a de.

³⁸ Sani te ni tatnuni de ja jin sunkani i carreta de ma, te ni ka nu koo de, te ni jan koo de nuu ndute ma. Te Felipe ma, ni skuandute de tee ma.

³⁹ Te nuu ni ka nana koo de nuu ndute ma, sani te Xtumani Ndios ma, ni xtandiyo yachi ya Felipe ma. Te tee kanuu jinukuechi ma, ñatuu ni jini-ka de Felipe ma, kovaa sii ini xeen kuan no'o de.

⁴⁰ Te Felipe ma, ni ndenda de ñuu Azoto ma. Ndaka ñuu ma ndákaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma, kua'an de onde ni ndenda de ñuu Cesarea ma.

9

Nuu ni kandija Saulo ma Su'si ma

¹ Nani Saulo ma chi jani ini de ja ka'ni de ñayii ka ndikin Iya Tátnuni ma, ni ja'an de nuu tee tátnuni nuu sutu ma,

² te ni jikan de tutu jin koo nuu in in veñu'u lilikin ka iyo ñuu Damasco ma, sukan-va'a nuna ndani'i de ñayii ka jika ichi Iya Tátununi ma, ña'a xi tee, te chinee de i vekaa ñuu Jerusalén ma.

³ Kovaa ichi kua'an de ma, nuu sani te kenda de ñuu Damasco ma, sani te ni jakun-tuu ña'a in nduva ñu'u vee ichi andivi ma.

⁴ Te ni kotuu de onde nuu ñu'ú ma, te ni jiniso'o de ja ká'an:

—Saulo, Saulo, ¿nava'a sóndikin ña'a ni? —kúu ká'an.

⁵ Te ni ndakone'e de:

—¿Na in kúu ni, Señor? —kúu de jiña'a de.

Te jiña'a ya:

—Saña kúu Jesús iya sóndikin ni a. ¿Natuu jani ini ni ja xtnakue'e ni maa ni, ja kuu ni sukan kúu in xndiki ndee ini ja skachi ja'a ti nuu garrocha ma? —kúu ya jiña'a ya.

⁶ Te nini'i-nka de ja ni yu'u de, te jiña'a de:

—Señor, ¿nawa kúni ni ja sa'a sa? —kúu de jiña'a de.

Te jiña'a Iya Tátununi ma:

—Ndakoo ni, te kuá'an ni ini ñuu ma. Te yukan, te jin ka'an i nawa sa'a ni —kúu ya jiña'a ya.

⁷ Te tee kuan koo ji'in Saulo ma, ni ka jinkuiñi de, te ni ka sa'vi-nka ini de. Ka niniso'o de ja ká'an ya ma, kovaa masu na in ni ka jini de.

⁸ Saulo ma, ni ndakoo de, te ni ndakune de nuu de ma. Kovaa masu nde kúu konde'ya-ka de. Chukan kúu ja ni ka tnii de nda'a Saulo ma, te ni ka jan xsia'a de tee ma ini ñuu Damasco ma.

⁹ Te uni kii ni iyo kuaa de, ni a kaa de ni a ko'o de vala ndute.

¹⁰ Iyo in tee ndikin Jesús ma ñuu Damasco ma nani de Ananías. Tee ya'a, ni jiniso'o de ja ni kana ña'a Iya Tátnuni ma:

—¡Ananías! —kúu ya jiña'a ya.

Te ni ndakone'e de:

—Ya'a iyo sa, Señor —kúu de jiña'a de.

¹¹ Te jiña'a Iya Tátnuni ma:

—Ndokuiñi ni, te kuá'an ni ichi nani “Ichi Ndaa” ma, te ve'e tee nani Judas ma ndanduku ni in tee nani Saulo tee ñuu Tarso ma. Vaa yikuu de jikan-ta'vi de,

¹² te ni jininuu ña'a de maa ni ja nani ni Ananías a, ja ni kivi ni te ni sonee ni nda'a ni a siki de ma, sukan-va'a kuu ndakonde'ya de —kúu ya jiña'a ya.

¹³ Sani te tee kúu Ananías ma, ni ndakone'e de:

—Señor, já ni kuu jiniso'o sa kua'a xeen ja ka ka'an i ja kuu tee yukan. Kua'a xeen ja u'vi sa'a de ñayii ka kandija ña'a i maa ni ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma.

¹⁴ Te vitna, nú já ni kijaa de ya'a, te tee ka tatnuni nuu sutu ma, ni ka tatnuni de ja tnii de ndaka ñayii ka ndakune'e ña'a maa ni a —kúu de jiña'a de.

¹⁵ Te Iya Tátnuni ma, jiña'a ya:

—Kuá'an ni, vaa in tee ni kaji sa ja kunukuechi de nuu sa kúu tee ya'a, vaa suu de ko kuu tee ki'in ja jin kaxtnu'u na in kúu sa nuu ñayii masu ñuu Israel ya ka kuu i ma, ji'in nuu tee ka kuu rey ma, ji'in nuu ñayii ñuu Israel ya.

¹⁶ Te kaxtnu'u sa nuu de naxe ndo'o neni de ja kuechi ja kaxtnu'u de nuu ñayii ma na in kúu sa a —kúu ya jiña'a ya.

17 Sani te ni ja'an Ananías ma, te ni kivi de ini ve'e ma, te ni sonee de nda'a de siki Saulo ma, te jiña'a de:

—Ñani, Saulo, Jesús Iya Tátnuni ma, iya ni kenda ichi vee ni ma, ni tetniñu ña'a ya ja vee sa, sukan-va'a kuu ndakonde'ya ni, te kuta'vi ni Xtumani Ndios ma te ûni koo ndija ni ji'in ya —kúu de jiña'a de.

18 Sani te nduchinuu de ma kuenda tnu'u ja in ñií yaxin ni ka jinkava, sani te ni kuu ni nukonde'ya de. Te ni ndokuiñi de, sani te ni jandute de.

19 Sani te ni jaa de xita, te ni ndani'i de tnu'u ndee tnu'u ndatnu-ka. Te ni iyo Saulo ma jaku kii ji'in tee ni ka kandija te ka ndikin de tnu'u Jesucristo ma ja ka iyo de ñuu Damasco ma.

Sukan ni ndo'o Saulo ma ñuu Damasco ma ji'in ñuu Jerusalén ma

20 Sani te ni keja'a Saulo ma káxtnu'u de ini veñu'u lilikin ma, ja Jesús ma kúu Sa'ya Su'si ma.

21 Te ndaka ñayii ka niniso'o ja ká'an de ma, ni ka sa'vi-nka ini i, te ka jikan-tnu'u tna'a i:

—¿Masu tee ya'a kúu tee ni yo sondikin ñayii ka ndakune'e Jesús ma ñuu Jerusalén ma, ja ka'ni de i ma? ¿Te masu chukan kúu ja vee de ya'a, ja ki'in de ji'in ñayii ma nuu tee ka tatnuni nuu sutu ma, te jin chinee de i vekaa ma? —ka kuu i ka ka'an i.

22 Kovaa Saulo ma chi ve ni'i-ka de tnu'u ndee tnu'u ndatnu ja ká'an de tnu'u Su'si ma, te ñatuu ka ni'i ini-ka ñayii judío ka iyo ñuu Damasco ma naxe jin kani ini i, vaa káxtnu'u de ja Jesús ma chi iya ni tetniñu Su'si ma kúu ya.

23 Ni ya'a kua'a kii ma, te ñayii judío ma, ni ka ndatnu'u tna'a i ja jin ka'ni i de.

24 Kovaa Saulo ma, ni jini de ja ka jani ini i ma. Te nduu ñuu ka jito ñayii judío ma ye'e ñuu Damasco ma, sukan-va'a nuna kee de, te jin ka'ni i de.

25 Kovaa tee ka ndikin tna'a ji'in Pablo ma, in jakuaa te ni ka chunee de tee ma in nuu chika, te ni ka nune'e yu'u de tee ma ichi ke'e ma.

26 Nu ni kenda Pablo ma Jerusalén ma, kúni de ja jin ndatna'a de ji'in ñayii ka ndikin Jesús ma. Kovaa ndaka tee yukan, ka yu'u ña'a de, vaa ñatuu ka kandija de ja in tee ndikin Jesús ma ni nduu Saulo ma.

27 Sani te Bernabé ma, ni jeka de Saulo ma, te ni jan xsia'a de tee ma nuu ka iyo tee ni tetniñu Jesús ma, te ni ndakani de sukan ni jini Saulo ma Iya Tátunni ma ichi kua'an de ma, ji'in sukan ni jiña'a ya ma, ji'in sukan ni kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu ñayii ñuu Damasco ma te masu nde ni yu'u de. Sa'a ni ndakani Bernabé ma.

28 Sani te ni kendoo Saulo ma ji'in tee ni tetniñu ya ma ja ka iyo de ñuu Jerusalén ma, te kua'an vee de kúu de ni-ka'nu ñuu Jerusalén ma.

29 Ni yo ka'an, ni yo kachi de nuu ñayii judío ma ja ka ka'an i sa'an griego ma, kovaa maa i chi ka ndatnu'u tna'a i ja jin ka'ni i de.

30 Nu ni ka jini ñayii ni ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a Jesucristo ma ja sukan ka jani ini i ma, te kuan koo i ji'in Saulo ma onde ñuu Cesarea ma, te ni ka tetniñu i de kua'an de ñuu Tarso ma.

31 Sani te ni ka ndusii ini ñayii ka kandija Su'si ma ñuu Judea ma, ji'in ñuu Galilea ma, ji'in ñuu Samaria ma, te ve jin jakuiñi va'a-ka i nuu Su'si

ma, te ka ndi ini i naxe jin koo va'a i ji'in ya, vaa ka jini i ja iya ndákan kuenda kúu ya, te ve jin kukua'a-ka i, te Xtumani Ndios ma, chíndee chítuu ña'a ya.

Ni nduva'a tee kúu Eneas ma

³² Pedro ma, kua'an de ndaka ñuu ma kuan koto de ñayii ka kandija Su'si ma ja já ni ka xndoo i ja u'vi ma. Suni ni jan koto de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Lida ma.

³³ Yukan ni ndani'i de in tee nani Eneas, te ñatuu kúu kanda de, te já ni kuu una kuiya ja kátuu de.

³⁴ Te Pedro ma, jiña'a de:

—Eneas, vitna te maa Jesucristo ma na ndasava'a ña'a. Ndakoo ni, te ndaxtutu ni nuu ni katu ni a —kúu de jiña'a de.

Te sani te ni ndakoo de.

³⁵ Te ndaka ñayii ka iyo ñuu Lida ma, ji'in ñuu Sarón ma, ni ka jini i sukan ni kuu ma, te ni ka kandija i Su'si Iya Tátununi ma, te ni ka ndandikin i ya.

Ni ndateku ña'a nani Isu Vivii ma

³⁶ Iyo in ña'a ñuu Jope ma ja ndikin ña sa'a ña sukan ni kaxtnu'u Jesucristo ma, te nani ña Tabita, ja kúni ka'an “Isu Vivii”. Ña'a ya'a, ndimaa ja va'a ni yo sa'a ña, te ni yo chindee ña ñayii nda'vi ma.

³⁷ Te ni kuu ja ne'un kii yukan ni ku'u ña, te ni ji'i ña. Nu ni jinu ni ka ndakate i ñunde'yu ña ma, te ni ka ndakin tuu i ña in ve'e ichi sukun ma.

³⁸ Te ñuu Lida ma iyo yatni i ji'in ñuu Jope ma, te ja ni ka jini ñayii ka kandija tnu'u ni kaxtnu'u Jesús ma, ja Pedro ma, iyo de ñuu Lida ma, te ni ka tetniñu de uu tee ni jan koo de ka jiña'a de nuu Pedro ma:

—Kava va'a ini ni, te jin koo yachi o ñuu Jope ma —ka kuu de ka jiña'a de.

³⁹ Sani te Pedro ma, kua'an de ji'in tee ni jan koo ma. Te nuu ni kenda de ma, ni ka jan xsia'a i de ve'e ichi sukun ma, te ni jan koo ndaka ña'a ni ka ji'i yii ma, ka nda'yu ña, te ka kaxtnu'u ña sa'ma ka ndii ka nama ñayii ma ja ni yo sa'a ña'a nani Isu Vivii ma nuu ni yo tekú ña ma.

⁴⁰ Pedro ma, ni jiña'a de ñayii ma ja jin ke koo i ke'e ma. Sani te ni jinkoo jiti de, te ni jikan-ta'vi de nuu Su'si ma. Sani te ni ndonenuu de nde'ya de ña, te jiña'a de:

—Tabita, ndakoo ni —kúu de jiña'a de.

Te ni ndakune ña nuu ña ma. Ja ni jini ña Pedro ma, te ni ndakoo ña.

⁴¹ Ni tnii de nda'a ña ma, te ni ndokani de ña. Sani te ni kana de ñayii ka kandija Su'si ma ji'in ña'a ni ka ji'i yii ma, te ni kaxtnu'u de ja ni ndateku ña ma.

⁴² Ni-ka'nu ñuu Jope ma ni ka jini i ja sukan ni kuu ma, te kua'a xeen ñayii ni ka kandija Iya Tátñuni ma te ni ka xndoo i ja u'vi ma, te ka sa'a i sukan játna ini ya ma.

⁴³ Te Pedro ma, ni kendoo de kua'a kivi ñuu Jope ma ve'e tee nani Simón ma tee ni yo ndasavita ñii kiti ma.

10

Ni kaxtnu'u Pedro ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma ve'e tee kúu Cornelio ma

¹ Ñuu Cesarea ma iyo in tee nani Cornelio, te tátñuni de nuu in jichi soldado ka xnani i Italiano.

² Maa de ji'in ndaka ñayii ve'e de ma, ni-yu'u ni-ini de ka kandija de Su'si ma, te ni ka yo ndi ini de ja

jín koo va'a de ji'in ya. Te ni yo sa'a de ja va'a ja jin kuu ñayii ñuu Israel ma, te ni yo jikan-ta'vi, ni yo jikan-ta'vi-ni de nuu Su'si ma.

³ In kivi visi nuu ka uni-ka jañini ma kúu, te ni jinuu de ja in ángel Su'si ma, kuan tu'va ña'a i, te jiña'a i:

—¡Cornelio! —kúu i jiña'a i.

⁴ Te ni jikan-tnu'u Cornelio ma:

—¿Nawa kúni ni, Señor? —kúu de jiña'a de.

Te ni ndakone'e ángel ma:

—Su'si ma, ni jiniso'o ya ja jikan-ta'vi ni ma, te ni jini ya ndaka ja va'a sa'a ni ma.

⁵ Tetniñu ni jaku tee jín koo ñuu Jope ma, sukan-va'a kí koo de ji'in tee nani Simón ma tee ni nukonani Pedro ma.

⁶ Tee ya'a chi iyo de ve'e Simón tee ndásavita ñíí kiti ma, ja iyo ve'e de ma yatni yu'u mar ma —kúu i jiña'a i.

⁷ Nuu ni jinu ni ka'an ángel ma te kuan no'o i ma, sani te Cornelio ma, ni kana de uu tee ka jinukuechi nuu de ma ji'in in soldado tee kándija tna Su'si ma tee jinukuechi nuu de ma.

⁸ Te ni ndakani de sukan ni ndo'o de ma, te ni tetniñu de tee ma ñuu Jope ma.

⁹ Kivi yutnee ma nani kuan koo de ichi ma te ve jin kuyatni de ñuu ma, Pedro ma ni jan kaa de onde xini ve'e iyo de ma, sukan-va'a kakan-ta'vi de nuu Su'si ma. Ja ve kuu sava nduu ma,

¹⁰ kókon de, te kúni de ja kaa de. Nani ka satu'va i ja kaa de ma, te ni jinuu de.

¹¹ Te ja ni jini de ma kúu in sa'ma ka'nu ka'nu, te ka nu'ni tna'a ndi-kuun nuu i ma, te ichi andivi ma ni kuun i vee i ichi nuu ñu'ú ya.

¹² Te ndi-tuku yu'u ndi-tuku nuu kiti ka ñu'u.

¹³ Te ni jiniso'o de ja ká'an ya:

—Pedro, ndokuiñi ni, te ka'ni ni ti, te kaa ni ti —kúu ya jiña'a ya.

¹⁴ Te Pedro ma, ni ndakone'e de:

—Masu kuu kaa sa, Señor, vaa masu nama uun jaa sa ja masu kaa vii masu kaa ndoo nuu ni ma —kúu de jiña'a de.

¹⁵ Ja ku-uu jichi ni jiniso'o de ja ká'an ya:

—Ja ni ndasavii Su'si ma, máko xnani ni ja masu kaa vii masu kaa ndoo kúu —kúu ya jiña'a ya.

¹⁶ Sa'a ni kuu uni jichi, sani te sa'ma ma, ni ndaa i kuan no'o i andivi ma.

¹⁷ Te Pedro ma, ñatuu ni'i ini de nawa kúni ka'an ja ni jini de ma. Nani jani ini de ma, te tee ni tetniñu Cornelio ma, ka jikan-tnu'u de ve koo de, ndenu kúu ve'e tee kúu Simón ma. Sani te ni ka kenda koo de maa ye'e nuu iyo de ma.

¹⁸ Ka kayu'u de ka kana de nú yukan iyo tee nani Simón tee ni nukonani Pedro ma.

¹⁹ Nani yikuu Pedro ma ndása'a de kuenda nawa kúni ka'an ja ni jini de ma, te Xtumani Ndios ma, ni jiña'a ya:

—Simón, jini ni ja ni ka kenda koo uni tee ka ndanduku ña'a ja ki'in ni ji'in de.

²⁰ Ndokuiñi ni, te kuá'an ni ji'in de. Máko ko kani uu ko kani uni ini ni, vaa maa sa ni tetniñu de —kúu ya jiña'a ya.

²¹ Pedro ma, ni nuu de, te jiña'a de nuu tee ka ndanduku ña'a ma:

—Ya'a iyo sa. Saña kúu tee ka ndanduku ni a. ¿Nava'a ni kija koo ni ya'a? —kúu de jiña'a de.

²² Te ni ka ndakone'e de:

—Ve koo sa, vaa ni tetniñu ña'a tee nani Cornelio ma. Tee va'a ini, tee ndí ini naxe koo va'a de nuu Su'si ma kúu de, te ñayii judío ma chi ka ndaa respetu i nuu de. Te in ángel Su'si ma ni tatnuni nuu de ja kana ña'a de ja ki'in ni ve'e de ma, sukan-va'a koniniso'o de ja kaxtnu'u ni ma —ka kuu de ka jiña'a de.

²³ Sani te ni kana de tee ma ja jin ya'a de ini ve'e ma, te ni wa'a de nuu jin ndoo tee ma. Te kivi yutnee ma Pedro ma, kuan koo de ji'in tee ma, te ni ka ndikin ña'a jaku ñayii ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma ja ka iyo i ñuu Jope ma.

²⁴ Kivi yutnee ma ni ka kenda koo de ñuu Cesearea ma, te Cornelio ma, ji'in tna'a de ma, ji'in ñayii ka ketna'a ini ji'in de ma, ka iyo tutu de ka ndetu de ja kenda Pedro ma.

²⁵ Ja ni kenda Pedro ma ve'e Cornelio ma, te Cornelio ma, ni kee de ja kua'a de nchuxi Pedro ma, te ni jinkoo jiti de, te chíñu'u de tee ma.

²⁶ Kovaa Pedro ma, ni ndone'e de tee ma, te jiña'a de:

—Ndokuiñi ni, vaa ndi-tna'a ñayivi o —kúu de jiña'a de.

²⁷ Pedro ma ji'in Cornelio ma, ka ndatnu'u de ni ka kivi koo de ini ve'e ma, te ni ndani'i de ja ka iyo tutu kua'a-ka ñayii.

²⁸ Sani te sa'a ni jiña'a de:

—Ka jini maa ni ja saña ja ka kuu sa ñayii judío ma, masu kuu jin ndatna'a sa ji'in ni ja masu ñayii judío ka kuu ni ma. Kovaa Su'si ma ni kaxtnu'u nuu sa ja masu kuu xnani sa ni-in ñayii in-ka ñuu ma ja masu kaa vii kaa ndoo i nuu Su'si ma.

²⁹ Chukan kúu ja nuu ni ka tetniñu ni tee ya'a ni jan koo de ni jan kueba ña'a de ma, te vee sa ji'in de, te ñatuu nawa ni xtekuechi sa ja ma kuu kii sa. Vitna, te kakan-tnu'u ña'a sa nava'a ni ka kana ña'a ni ja vee sa a —kúu de jiña'a de.

³⁰ Te Cornelio ma, ni ndakone'e de:

—Vitna kúu kuun kii ja maa ora ya'a visi ka uni-ka jañini ma yikuu sa jikan-ta'vi sa ini ve'e a. Sani te ni jini sa ja ni kenda in tee ne'nu sa'ma jandute nuu sa ma,

³¹ te ká'an de: “Cornelio, Su'si ma, ni jiniso'o ya ja jikan-ta'vi ni ma, te ni ndaka'án ya sukan chíndee ni ñayii ma.

³² Chukan kúu ja tetniñu ni na in ki'in ñuu Jope ma, sukan-va'a kí'in i jin kueba i Simón tee ni nukonani Pedro ma, tee iyo ve'e tee kúu Simón tee ndásavita ñí kiti ma, ja kátuu ve'e de yatni yu'u mar ma.” Sa'a ni ka'an tee yukan.

³³ Chukan kúu ja sani te ni tetniñu sa tee ni jan koo ni ka jan kueba ña'a a, te ndijin, ni jani va'a ini ni, te vee ni a. Te vitna chi ka iyo ndaka sa ya'a nuu maa Su'si o a, sukan-va'a jin koniniso'o sa nawa kúu ja ni taa Iya Tátnumi ma nuu ni ja kaxtnu'u ni —kúu de jiña'a de.

³⁴ Sani te Pedro ma, ni ka'an de, te jiña'a de:

—Vitna, te jáku'ni ini sa ja ja ndaa ja Su'si ma, masu kuji'in-ka ya ji'in in jichi ñayii ma sana in-ka jichi i ma,

³⁵ nú masu ja ni-ka'nu ñuu ñayivi ya jan-ta'vi ya ñayii ka ndi ini naxe jin koo va'a i ji'in ya ma te ka sa'a ndaa ka sa'a ndija i sukan játna ini Su'si ma.

³⁶ Te maa Su'si ma, ni tetniñu ya tee ja jin kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a maa ya ma nuu ñayii Israel

ma, sukan-va'a jin kuni i ja maa Jesucristo ma kúu iya tátununi nuu ndaka o a, te ni sa'a ya ja jin koo va'a jin koo mani ndaka o nuu Su'si ma.

³⁷ Ndjijin, já ka jini ni tnu'u ya'a ja ni keja'a i ñuu Galilea ma nuu ni jinu ni kaxtnu'u Juan ma ja jin kuandute ñayii ma, te ni jitenuu i ni-ka'nu ñuu Judea ma.

³⁸ Ja ká'an sa ya kúu ja Jesús nazareno ma, ni wa'a Su'si ma Xtumani Ndios ma ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma. Te maa ya chi ni yo sa'a ya ja vii ja va'a ma, te ni yo sa'a ya ja kua'a ñayii ni ka ndayaa nuu nda'a tachi ma, vaa Su'si ma ni yo iyo ji'in ya.

³⁹ Te ndaka sa ni ka jini sukan ni sa'a ya nuu ka iyo ñayii ñuu Judea ma, ji'in ñayii ka iyo ini ñuu Jerusalén ma. Te ndaka sa ni ka jini sukan ni ka jata kaa i ya nuu krusi ma, te ni ka ja'ni i ya ma.

⁴⁰ Kovaa Su'si ma, ni ndaxteku ya Jesús ma nuu uni kii ma, te ni sa'a ya ja ni ka jini ñayivi sa ya.

⁴¹ Kovaa masu ni ka jini ndaka-ka ñayii ma ya, nú masu ja yika-ni ja saña ja onde xinañu'u ma ni kaji ña'a maa Su'si ma ja jin ko kuu sa tee jin kuni te jin ndaka'an jin ndakachi sa nuu ndaka ñayii a, te ka ndaka'an sa nuu ni ja ni ka jaa, ni ka ji'i-ka sa ji'in ya nuu ni ndateku ya ma.

⁴² Te maa ya ni tatnuni ja jin kaxtnu'u sa nuu ñayii ma, te jin ndakani sa ja maa Su'si ma ni xndoo nuu nda'a ya ma ja ndakan ndaa ya kuenda nuu ñayii ka teku ma ji'in nuu ñayii ni ka ji'i ma.

⁴³ Ja kuu maa ya ma ka ndakani ndaka tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, te ka ka'an de ja nú na in na kandija ya ma te xndoo i ja u'vi ma te sa'a i ja va'a ma chi ndasakanu ini ya ndaka

kuechi ni sa'a i ma —kúu de jiña'a de.

⁴⁴ Nani yikuu-ka Pedro ma ká'an de ma, te ni ka kuta'vi ndaka ñayii ka niniso'o tnu'u vii tnu'u va'a ma Xtumani Ndios ma.

⁴⁵ Te ndaka tee ka ka'an ja jiniñu'u ja kitnuni tee ma, ja ka ndikin de Pedro ma ve koo de ma, ni ka sa'vi-nka ini de ja ni ka jini de ja ni wa'a Su'si ma Xtumani Ndios ma nuu ñayii masu ñuu Israel ma ka kuu i ma,

⁴⁶ vaa ni ka jiniso'o de ja ñayii ma, ka ka'an i in-ka sa'an ja masu nde ka jini i ma, te sukan ka ndachiñu'u i Su'si ma. Sani te Pedro ma, jiña'a de:

⁴⁷ —Masu na in kuu ka'nu ndee ja jin kuandute ñayii ya'a. Vaa já ni ka kuta'vi tna i Xtumani Ndios a, sukan ni ka kuta'vi tna o ya ma —kúu de jiña'a de.

⁴⁸ Te ni tatnuni de ja ja maa Jesucristo ma, te jín kuandute i. Sani te ka jiña'a i ja na kendoo de jaku-ka kii ji'in i.

11

Ndákani Pedro ma nuu ñayii Jerusalén ma sukan ni ndo'o de ma

¹ Tee ni tetniñu Su'si ma ji'in ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i ñuu Judea ma, ni ka jiniso'o i ja suni ñayii masu ñuu Israel ma, já ni ka jan-ta'vi tna i tnu'u Su'si ma.

² Chukan kúu ja nuu ni ndenda Pedro ma ñuu Jerusalén ma, te tee ka kaxtnu'u ja jiniñu'u ja jin jakitnuni tee ma, ni ka xtekuechi de Pedro ma ja masu va'a ni sa'a de,

³ te ka jiña'a de:

—Ni wa'a ni tnu'u ja ni kivi ni ve'e ñayii ñatuu ka yitnuni ma, te ni ka jaa ni ji'in i xita, te masu játna ini Su'si ma ja sukan jin sa'a o —ka kuu de ka jiña'a de.

⁴ Sani te Pedro ma, ni keja'a de ndákani de ndaka sukan ni kuu ma:

⁵ —Yikuu sa jikan-ta'vi sa nuu Su'si ma nuu iyo sa ñuu Jope ma, te ni jininuu sa sa'a, ja onde andivi ma ve nuu in sa'ma ka'nu ka'nu, te nu'ni ndi-kuun nuu i ma, te ni nuu i nuu iyo sa ma.

⁶ Te ni jini sa ja ka ñu'u ndi-tuku yu'u ndi-tuku nuu kiti: kiti xeen ma, ji'in koo ma, ji'in lasaa ma.

⁷ Sani te ni jiniso'o sa ja ká'an ya: “Pedro, ndokuiñi ni, te ka'ni ni ti, te kaa ni ti”, kúu ya ká'an ya.

⁸ Te ni ndakone'e sa: “¡Masu kuu, Señor! Masu nama uun jaa sa in ja masu iyo vii masu iyo ndoo”, kúu sa jiña'a sa.

⁹ Ja ku-uu jichi ma ni ndaka'an tuku onde andivi ma: “Ja já ni ndasavii Su'si ma máko xnani ni ja masu kaa vii masu kaa ndoo”, kúu ya ká'an ya.

¹⁰ Sa'a ni kuu uni jichi, sani te ni ndaa sa'ma ma onde andivi ma.

¹¹ Te maa ora yukan, sani te ni ka kenda koo uni tee ve'e nuu iyo sa ma, te onde ñuu Cesarea ma ve koo de ve kueka ña'a de.

¹² Te Xtumani Ndios ma, ni ka'an ya ja na ki'in sa ji'in de, te má ko kani uu ko kani uni ini sa. Suni ni ka yo ndikin tna ña'a iñu ñani o a ja ni jan koo sa. Te ni ka kivi koo sa ve'e Cornelio ma,

¹³ te ni ndakani de sukan ni jini de in ángel ve'e de ma, ja jiña'a i: “Tetniñu ni ñayii ki'in ñuu Jope ma, na jin kueka i tee nani Simón ma ja ni nukonani de Pedro ma.

¹⁴ Tee yukan kaxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a ja sa'a ja jin ndani'i ta'vi ni ji'in ndaka tna'a ni a." Sa'a ni jiña'a i, ká'an de.

¹⁵ Sani te nuu ni keja'a sa káxtnu'u sa tnu'u Su'si o ma, te ni kenda Xtumani Ndios ma, te ni ka kuta'vi tna de ya, sukan ni ka kuta'vi ndaka o ya ma onde xinañu'u ma.

¹⁶ Sani te ni ndaka'án sa sukan ni ka'an Iya Tátununi ma nuu ni yo iyo ñayivi ya ji'in o ma: "Juan ma, ni skuandute de ji'in ndute, kovaa ndijin chi jin kuandute ni ji'in Xtumani Ndios ma."

¹⁷ Chukan kúu ja nú Su'si ma, ni tetniñu tna ya Xtumani maa ya ma nuu ka iyo de ma, sukan ni tetniñu ya ya nuu yo'o ma nuu já ni ka kandija o Jesucristo iya tátununi nuu o a, te ¿na in kúu saña ja ka'nu ndee sa nuu Su'si ma ja sa'a ya ma? —kúu de jiña'a de.

¹⁸ Nuu ni ka jiniso'o de sukan ni ndakani Pedro ma, te ni ka ndukuee de. Sani te ni ka ndachiñu'u de Su'si ma, te ka ka'an de:

—¡Nú sukan, suni ñayii masu ñuu Israel ya, ni wa'a Su'si ma tnu'u ja jin ndakani jin ndaka'vi ini i, te sakanu ini ya na kuechi i ma, te jin ndani'i ta'vi i ja jin koteku i ni-kani ni-jika! —ka kuu de ka ka'an de.

Ñayii ka kandija Su'si ma ñuu Antioquía ma

¹⁹ Nuu ni ya'a ja ni ka ja'ni tee ka tatnuni ñuu Jerusalén ma Esteban ma, te ni ka sondikin de ñayii ka kandija Su'si ma, te ni ka jitenuu i kuan koo i, te ni ka kenda koo i onde ñuu Fenicia ma, ji'in ñuu Chipre ma, ji'in ñuu Antioquía ma. Te ñatuu ni ka ka'an i tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu in-ka ñayii, nú masu ja nanimaa nuu ñayii judío ma.

²⁰ Kovaa ne'un ñayii ni ka jitenuu ma ka iyo jaku ñayii ñuu Chipre ma ji'in ñuu Cirene ma, te nuu ni ka jan koo i ñuu Antioquía ma, ni ka keja'a i ka kaxtnu'u tna i tnu'u vii tnu'u va'a Jesús Iya Tátnuni ma nuu ñayii ka ka'an sa'an griego ma.

²¹ Te tnu'u ndee tnu'u ndatnu Iya Tátnuni ma ka iyo ji'in i, te kua'a xeen ñayii ma ni ka kandija, te ni ka ndandikin i ichi Iya Tátnuni ma.

²² Ja sukan ni kuu ma, ni ka jiniso'o ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma, te ni ka tetniñu i Bernabé ma kua'an de ñuu Antioquía ma.

²³ Nuu ni kenda de ma te nuu ni jini de ja vii ja va'a ni sa'a Su'si ma, ni kutachi de, te ni ka'an-so'o de nuu ndaka i ja ni-yu'u ni-ini i jín kondikin i Iya Tátnuni ma, sukan-va'a jin koo va'a i nuu ya.

²⁴ Vaa Bernabé ma, in tee va'a ini kúu de, te úni iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, te kúkanu ini xeen de Su'si ma. Te kua'a xeen ñayii ni ka kandija Iya Tátnuni ma ja sukan ni ka'an de ma.

²⁵ Ni jinu, te kua'an Bernabé ma ñuu Tarso ma kuan nu nduku de Saulo ma.

²⁶ Te nuu ni ka ndatna'a de ma, ni jan koo de ñuu Antioquía ma. In kuiya kuiti ni ka iyo nduu de ji'in ñayii ka kandija Su'si ma, te ni ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu kua'a ñayii ka iyo yukan. Te yukan kúu xinañu'u nuu ni ka xnani i cristianu ñayii ka ndikin Jesucristo ma.

²⁷ Te ne'un kii yukan ni ka ke koo tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma ñuu Jerusalén ma, te kuan koo de ñuu Antioquía ma.

²⁸ In de nani Ágabo, ni ndokuiñi de, te ni kaxtnu'u de in tnu'u ni ka'an maa Xtumani Ndios ma, ja koo

tnama xeen ni-ka'nu ñuu ñayivi a. Te sukan ni kuu ndija kivi ni yo tatnuni tee nani Claudio ma.

²⁹ Sani te ni ka ndatnu'u tna'a i ja ndi-in ndi-in ñayii ka ndikin Jesucristo ma, jín tetniñu i nawa ka neva'a i ma, sukan-va'a na jin koo ja jin kaa ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i ñuu Judea ma.

³⁰ Te sukan ni ka sa'a i, te ni ka tetniñu i nawa ka neva'a i ma ni ka yinda'a Bernabé ma ji'in Saulo ma te ni ka ndakua'a de nuu tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Judea ma, sukan-va'a na jin ndasaja de nuu ndaka tna'a o ma.

12

Sukan ni ndee Pedro ma vekaa ma

¹ Te kivi yukan, te tee kúu rey Herodes ma, ni tatnuni de ja jín tnii i jaku ñayii ka kandija Su'si ma, te jín sa'a ndeva'a i ñayii ma.

² Herodes ma, ni tatnuni de ja jin ka'ni i Jacobo ñani Juan ma ji'in yuchi kúu espada ma.

³ Ja ni jini de ja ka jatna ini ñayii judío ma sukan sa'a de ma, sani te ni tatnuni de ja jin tnii tna i Pedro ma. Sa'a ni kuu kivi viko ka jaa i xtatila ja ñatuu na levadura yi'i ma.

⁴ Te nuu ni ka tnii i Pedro ma, te ni ka chinee i de vekaa ma. Te ni ka xndoo i kuun jichi soldado, te ndi-kuun ndi-kuun soldado ma ni ka yo jito ña'a. Jani ini Herodes ma ja na ya'a Viko Pascua ma, te kene'e de Pedro ma nuu ndaka ñayii ma.

⁵ Kovaa nani yinee Pedro ma vekaa ma, te ñayii ka kandija Su'si ma, ka jikan-ta'vi, ka jikan-ta'vi-nka

i nuu Su'si ma ja na chindee ña'a ya ja na ndee de vekaa ma.

⁶ Kivi yutnee ma, te kene'e Herodes ma Pedro ma nuu ñayii ma nkuu. Kovaa maa jakuaa yukan, Pedro ma já kixi de, te nu'ni de uu yo'o kaa, te ka ndeñu'u ña'a uu soldado. Te ka iyo tee ka jito ye'e vekaa ma.

⁷ Sani te ni kenda in ángel Iya Tátñuni ma, te ni ye'e ni'ni ini nuu yinee de ma. Te ni skaki'i ángel ma yika Pedro ma ja na ndoto de, te jiña'a i:

—¡Ñama ni, ndakoo ni! —kúu i jiña'a i.

Te yo'o kaa ma, ni ka kun-kava i nda'a de ma.

⁸ Te suni jiña'a ángel ma:

—Ndinuu ni sa'ma ni a, te ndachi'i ni ndijan ni a —kúu i jiña'a i.

Te sukan ni sa'a de. Sani te jiña'a i:

—Ndakondii ni sa'ma ndii ni a, te kondikin ña'a ni —kúu i jiña'a i.

⁹ Pedro ma, ndikin de yata ángel ma ni ndee de, kovaa masu jini de nú ja ndija kúu ja yikuu ángel ma sa'a i ma xi in ja jininuu de kúu.

¹⁰ Ni ka ya'a de nuu tee xinañu'u ma ji'in nuu tee ku-uu ja ka jito ña'a ma, te ni ka kenda koo de ye'e kaa iyo sandi'i-nka ma ja sani te ndee o ma. Te ni ndanune-ni maa ye'e ma, te ni ka nde koo de. Te ni ka jika de jana'a. Sani te ni xndoo ña'a ángel ma.

¹¹ Sani te Pedro ma, ni ndoto vava'a de, te ka'án de: “Vitna chi jini o ja ja ndaa kúu ja maa Su'si ma, ni tetniñu ya ángel ya ma, sukan-va'a skaku ña'a i nuu nda'a Herodes ma, ji'in nuu ñayii judío ma ja ka kuni i ja jin xndo'o jin xneni ña'a i ma.”

¹² Te nuu ni ndasa'a de kuenda ma, te kua'an de ve'e ña'a kúu María ma si'i tee nani Juan ma, tee

ni ka ndaxnani i Marcos ma, nuu ka iyo kua'a-ka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma te ka jikan-ta'vi i nuu ya ma.

¹³ Te ni skajan de ye'e ma, sani te ni kee in suchi si'i jinukuechi i yukan, ja ndakune i ye'e ma, te nani i Rode.

¹⁴ Ja ni ndakuni i sukan ká'an Pedro ma, te ni kutachi xeen i. Jinu i ni ndivi i kua'an i, te ni ña ni ndakune i ye'e ma. Te jiña'a i:

—Pedro ma, ye'e ma iyo de —kúu i jiña'a i.

¹⁵ —Iyo ku'u ro —ka kuu ñayii ka iyo ma ka jiña'a i.

Te maa i chi ûni suu de kúu, jiña'a i, kovaa jaku i ka ka'an:

—Xi saa in ángel de kúu —ka kuu i ka ka'an i.

¹⁶ Kovaa Pedro ma, yikuu de skajan skajan-nka de ye'e ma. Nuu ni ka ndakune i ma te nuu ni ka jini i de ma, ñatuu ka ni'i ini-ka i naxe jin ka'an i.

¹⁷ Ji'in nda'a Pedro ma ni sa'a de seña ja na jin kasiyu'u i, te ni ndakani de sukan ni ndene'e ña'a Iya Tátununi ma ini vekaa ma, te jiña'a de:

—Jin ndakani ni nuu Jacobo ma ji'in nuu ñayii ni ka nduu ji'in o sa'ya Su'si ma —kúu de jiña'a de.

Sani te kua'an de in-ka nuu koo de.

¹⁸ Kivi xtnee ma ka kuvaa soldado ma, ka jikan-tnu'u tna'a de na nde ichi kua'an Pedro ma.

¹⁹ Te Herodes ma, ni sa'a de ja jin ndanduku i Pedro ma, kovaa ñatuu ni ka ndani'i i de. Te ni jinu ni ndakan Herodes ma kuenda nuu tee ni ka yo jito Pedro ma, sani te ni xtekuechi de tee ma te ni tatnuni de ja jin ka'ni i tee ni ka yo jito Pedro ma. Te ni ya'a ja sukan ni kuu ma, te ni kee Pedro ma

ñuu Judea ma, te kua'an de ñuu Cesarea ma, te ni kendoo de yukan.

²⁰ Te Herodes ma, ni ndakiti xeen ini de nuu ñayii ñuu Tiro ma ji'in ñuu Sidón ma, kovaa ni ka ndatnu'u tna'a i, te ni ki koo ñayii ka iyo nduu ñuu ma nuu iyo de ma, vaa ja ni ka yo jaa ñayii ñuu yukan chi ñuu rey Herodes ma ni yo kee. Chukan kúu ja ni ka chuya'vi ñayii ñuu Tiro ma ji'in ñuu Sidón ma in maa tee jinukuechi nuu rey ma nani de Blasto, sukan-va'a na ka'an vivii de nuu rey ma, sukan-va'a kóo mani rey ma ji'in ñayii ñuu yukan.

²¹ In kivi ñukuun, te ni ndinuu Herodes ma sa'ma vava'a-ka de ma, te ni nukoo de nuu núkoo kutu de ma, te ni ka'an de nuu ñayii ñuu ma.

²² Te ñayii ma, ka kayu'u i ka ka'an i:

—Masu in tee-ni kúu tee ká'an a, nú masu ja in su'si kúu de —ka kuu i ka ka'an i.

²³ Sani te in ángel Iya Tátunni ma, ni xtnakue'e i de, sani te ni ka ta'vi ña'a tindaku te ni ji'i de, vaa kuechi ja ñatuu ni ndakua'a de jayiñu'u nuu Su'si ndija ma.

²⁴ Kovaa tnu'u Su'si ma chi ve kuitenuu-ka, te kua'a-ka ñayii ni ka jiniso'o ndaka ñuu ma.

²⁵ Nuu ni jinu tniñu ni jan koo Bernabé ma ji'in Saulo ma, sani te kuan nu koo de ñuu Jerusalén ma, te kuan koo de ji'in Juan ma, tee ka xnani i Marcos ma.

13

Cha'a kúu xinañu'u kuiti jichi ja ni ka ke koo Bernabé ma ji'in Saulo ma ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma

¹ Ne'un ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Antioquía ma ka iyo tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma, ji'in tee ka skua'a tnu'u Su'si ma, te tee ya'a ka kuu de: Bernabé ma, Simón tee ka xnani i Negro ma, Lucio tee ñuu Cirene ma, Manaén tee ni ka ja'nu kaa ji'in Herodes tee ni tatnuni ñuu Judea ma, ji'in Saulo ma.

² In kivi ka iyo ndite de te ka ndachiñu'u de Su'si ma, te ni ka'an Xtumani Ndios ma:

—Jin sa'a siin ni Bernabé a ji'in Saulo a, sukan-va'a jín satniñu de tniñu ni kana sa de a —kúu ya jiña'a ya.

³ Chukan kúu ja ni jinu ni ka iyo ndite de ma, te ni ka ndakuan-ta'vi de nuu Su'si ma, sani te ni ka jikan-ta'vi de nuu ya, te ni ka sonee de nda'a de ma siki Bernabé ma ji'in siki Saulo ma, te ni ka ndakuan-ta'vi de nuu tee ma, te kuan koo de.

Bernabé ma ji'in Saulo ma, ni ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu ñayii ñuu Chipre ma

⁴ Bernabé ma ji'in Saulo ma, ni tetniñu ña'a Xtumani Ndios ma kuan koo de ñuu Seleucia ma, te yukan, te ni ka ka koo de in nuu barcu, te kuan koo de onde ñuu Chipre ma.

⁵ Nuu ni kenda koo de ñuu Salamina ma, ni ka kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma veñu'u lilikin nuu ka ndatna'a ñayii judío ka iyo yukan ma. Te chíndee tna ña'a Juan ma.

⁶ Ni-ka'nu ñuu luluu iyo nuu mar ma ni ka ya'a de, onde ni ka kenda koo de ñuu Pafos ma. Yukan ni ka ndani'i de in tee tasi ñuu judío ma nani de Barjesús, ja xnda'vi de ñayii ma, te ká'an de ja in tee ndákaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma kúu de.

⁷ Te iyo de ji'in tee kúu gobiernu ma, te nani de Sergio Paulo. Tee ya'a chi in tee ndichi xeen kúu de. Te ni tatnuni de ja jin kana i Bernabé ma ji'in Saulo ma, vaa kúu ini xeen de ja koniniso'o de tnu'u Su'si ma.

⁸ Kovaa tee kúu Barjesús ma tee tasi ma, te sa'an griego ma chi “Elimas” kúni ka'an ja nani de ma, te ja'nu ndee de, vaa kúni de ja ma kandija tee kúu gobiernu ma tnu'u Su'si ma.

⁹ Sani te Pablo ma, tee ni yo nani Saulo ma, ûni iyo ndija de ji'in Xtumani Ndios ma, te nde'ya vava'a de Elimas ma,

¹⁰ te jiña'a de:

—Sa'ya tachi kúu ni. Ndimaa ja u'vi kúni ni ja sa'a ni. Ndimaa ja xnda'vi ni ñayii ma kúni ni. ¿Ñatuu jinu ja sakanuu ni ichi va'a Iya Tátununi ma?

¹¹ Vitna chi nda'a Iya Tátununi ma koo siki ni a, te ndukuaa ni jaku kivi, te ma kuu kuni-ka ni kandii ma —kúu de jiña'a de.

Sani te ni kunee tnuu ni jini tee kúu Elimas ma. Sani te ni jakondee de skaka nda'a de ndúku de na in tnii nda'a de ja skaka ña'a i.

¹² Ja ni jini tee kúu gobiernu ma ja ni kuu sukan ma, ni kandija de Su'si ma, te ni kusii ini xeen de ja ni ka kaxtnu'u Pablo ma ji'in Bernabé ma na in kúu Iya Tátununi ma.

Sukan ni ka sa'a Pablo ma ji'in Bernabé ma ñuu Antioquía ma ja iyo i ñuu Pisidia ma

¹³ Pablo ma ji'in tee ka ndikin tna'a ji'in de ma, ni ka nde koo de ñuu Pafos ma, te ni ka ka koo de in nuu barcu, te kuan koo de ñuu Perge ma ja iyo i ñuu Panfilia ma. Kovaa Juan ma, ni xndoo ña'a de,

te ni ndakokuiñi de, te kuan no'o de ñuu Jerusalén ma.

¹⁴ Sani te Bernabé ma ji'in Pablo ma, ni ka ke koo de ñuu Perge ma, te kuan koo tuku de onde ñuu Antioquía ma ja iyo i ñuu Pisidia ma. In kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu ñayii ma, ni ka kivi koo de veñu'u luluu iyo yukan nuu ka ndatna'a ñayii judío ma, te ni ka jinkoo de.

¹⁵ Ja ni jinu ni ka ka'vi i tnu'u ni wa'a Su'si ma nuu Moisés ma, ji'in tnu'u ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, te tee ka tatnuni ini veñu'u luluu ma, ni ka tetniñu de ja jin kuña'a i Pablo ma ji'in Bernabé ma:

—Ñani, nú iyo in tnu'u vii tnu'u va'a ja ni taa Su'si ma nuu ni ja jin ndani'i tna'a o ya in tnu'u kanu ini, te kuu jin ka'an ni —ka kuu de ka jiña'a de.

¹⁶ Pablo ma, ni ndokuiñi de, te ni sa'a de in seña ji'in nda'a de ma, te jiña'a de:

—Jin koniniso'o ni, ñayii ñuu Israel ya, ji'in ndijin tna ja masu ñayii ñuu Israel ma ka kuu ni te ka ndi ini ni naxe jin koo va'a ni nuu Su'si o a, vaa já ka jini ni ja iya ndakan kuenda nuu o kúu ya.

¹⁷ Su'si ñuu Israel ma, ni kaji ya tna'a o ñayii jana'a ma, te ni sa'a ya ja ni ka kukua'a xeen i, nani ni ka iyo i ñuu Egipto ma. Kovaa ni ndene'e ya i ñuu yukan ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma.

¹⁸ Te ni kanda ya sukan ni ka yo kuu i ma uu xiko (40) kuiya nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma.

¹⁹ Sani te ni xnaa ya uja ñuu ja ka iyo nii ñuu Canaán ma, te ni ndakua'a ya tna'a o ñayii jana'a ma ñuu yukan.

²⁰ Sukan kuun cientu uu xiko uxi (450) kuiya ni yo kuu ndaka sukan ndáka'an sa a.

'Sani te Su'si ma, ni sa'a ya ja ni ka iyo tee ni ka yo ndaka'an, ni ka yo ndakachi nuu ñayii ma te ni ka yo ja'nde de tniñu i ma, te sa'a ni yo kuu onde ni kenda tee ni yo nani Samuel, tee ni yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma.

²¹ Sani te nuu ni ka jini ñayii ma ja ka iyo rey sava-ka ñuu ma, te ni ka jikan tna tna'a o ma in rey, te Su'si ma, ni wa'a ya tnu'u te ni kaji ya Saúl sa'ya tee kúu Cis ma tee kúu sa'ya tata Benjamín ma ja ko kuu de rey ñuu Israel ma, te ni yo tatnuni de uu xiko (40) kuiya.

²² Kovaa sani te ni xtandiyo ya tee ya'a, te ni nukuiñi David ma ja ko kuu de rey. Te sa'a ni ndaka'an ya ja kuu de: “Ni ndani'i sa David a sa'ya tee kúu Isaí ma, in tee sa'a sukan kúu ini maa sa. Suu de sa'a ndaka ja kúni sa ma”, kúu ya ká'an ya.

²³ 'Ne'un sa'ya tata tee ya'a, ni sa'a Su'si ma ja ni kee iya sa'a ja jin kaku o ma, sukan ni skuiso ya ma. Iya ya'a kúu Jesús ma,

²⁴ kovaa xi'na-ka sana kenda Jesús ma, já ni kenda Juan ma ja ni yo kaxtnu'u de nuu ñayii ñuu Israel ma ja na jin ndakani jín ndaka'vi ini i te jín xndoo i ja u'vi ka sa'a i ma te jín kuandute i.

²⁵ Nuu sani te jinu tniñu vee Juan ma, te jiña'a de: “¿Na in ka jani ini ni ja kúu sa? Masu saña kúu Cristo, iya ka ndetu ni ma. Kovaa já vee maa iya masu kaa masu iyo sa ja kuu ndaji sa ni a ñií ndijan ya ma”, kúu de jiña'a de.

²⁶ Ñani, ja ka kuu ni sa'ya tata Abraham ma, ji'in ndijin ja masu ñayii ñuu Israel ma ka kuu ni kovaa ka ndi ini ni naxe jin koo va'a ni nuu Su'si o a, vaa ka jini ni ja iya ndakan kuenda nuu o kúu ya, te

nuu ndaka o ya ni kaxtnu'u Su'si ma tnu'u vii tnu'u va'a ya ma ja sa'a ja jin ndani'i ta'vi o a.

²⁷ Ñayii ñuu Jerusalén ma, ji'in tee ka kuu gobiernu ka tatnuni nuu i ma, ñatuu ni ka ndakuni i ji'in de na in kúu Jesús ma, te visi ndaka kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu o ma ni ka yo ndaka'vi i tnu'u ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, kovaa ni ñatuu ni ka jaku'ni ini i sukan ká'an ma. Chukan kúu ja ni ka ka'an i ja na kúu ya ma, te ja sukan ni ka sa'a i ma, te ni yo kuu sukan já ni ka'an ya ja iyo ja ko kuu ma.

²⁸ Visi ñatuu ni-in kuechi ya ni ka ndani'i ñayii ma ja sa'a ja kúu ya, kovaa maa i chi úni ni ka jikan i nuu Pilato ma ja na kua'a de tnu'u ja na jin ka'ni de ya.

²⁹ Ni jinu ja ni ndo'o ni neni ya sukan ndee nuu tutu Su'si ma, te ni ji'i ya. Sani te ni ka nune'e i ya nuu krusi ma, te ni ka chu'u i ya.

³⁰ Kovaa Su'si ma, ni ndaxteku ya Jesús ma, te masu ni kendoo ya ne'un ñayii ni ka ji'i ma.

³¹ Te ñayii ni ke koo ji'in ya ñuu Galilea ma te kuan koo i ji'in ya ñuu Jerusalén ma, kua'a kivi ni ka yo jini-ka i ya, te suu i ka kuu testigu nuu ñayii ñuu a vitna.

³² Saña tna, ka kaxtnu'u sa nuu ni tnu'u vii tnu'u va'a siki ja ni skuiso ya nuu tna'a o ñayii jana'a ma.

³³ Te vitna te ni kenda nuu yo'o ja ka kuu o sa'ya tata tna'a o ñayii jana'a ma vaa ni ka jini o ja ni ndaxteku ya Sa'ya ya Jesús ma, vaa sa'a ká'an Salmo ku-uu ma: “Ro'o kúu Sa'ya ri, te vitna te maa ri kúu Yuva ro.” Sa'a ni ka'an ya nuu Jesús ma.

³⁴ Te Su'si ma chi ni ndaxteku ya Jesús ma, sukan-va'a ma tivi ñunde'yu ya ma, sukan ká'an

tnu'u ya'a: “Maa sa kunda'vi ini ña'a, sukan ni skuiso sa nuu David ma.” Sa'a ni ka'an ya.

³⁵ Chukan kúu ja sa'a ká'an in-ka nuu ndee tnu'u maa ya a: “Masu kua'a ni tnu'u ja tivi ñunde'yu sa'ya ni a, vaa masu nama ni sa'a i ja u'vi.”

³⁶ Ja ndaa kúu ja David ma, ni jinu ni jinukuechi de nuu tna'a de ma, sukan ni jani ini Su'si ma, te ni ji'i de, te ni kuyu'u de nuu ka yinee tna'a de ma, te ni tivi ñunde'yu de ma.

³⁷ Kovaa Jesús ma, masu nde ni tivi ñunde'yu ya ma, vaa ni ndaxteku ña'a Su'si ma.

³⁸ Ñani. Chukan kúu ja jin kona'a ni ja ka kaxtnu'u sa nuu ni a ja ja maa Jesús ma, te sakanu ini Su'si ma kuechi o ma ja ka kuu o ñayii ka kukanu ini ya ma.

³⁹ Visi na jin sa'a ni ndaka sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma, kovaa nú ma jin kukanu ini ni Jesús ma, masu kuu jin naa kuechi ka sa'a ni a. Kovaa nú na in kandija Jesús ma chi maa ya sa'a ja naa kuechi i ma te kuu koo va'a i nuu Su'si ma.

⁴⁰ 'Jin ko koto va'a ni maa ni nasa yukan, te jin ndo'o ni sukan ni ka ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma:

⁴¹ Jin konde'ya ni, ndijin ja ka saxiko ña'a ni a.

Xinañu'u jin sa'vi-nka ini ni, sani te jin naa ni.

Vaa sani te iyo in ja sa'a sa ne'un kii ya'a.

Kovaa masu jin kandija ni, visi na in na kaxtnu'u nuu ni,

kúu ya jiña'a ya.

—Sa'a ni jiña'a Pablo ma.

⁴² Ja ni ka nde koo de veñu'u yukan, ñayii judío ma ji'in ñayii masu judío ka kuu i ma, ni ka jikan-ta'vi xeen i nuu de ja in-ka kivi ni tatnuni

Su'si ma ja ma jin satniñu ñayii ma, te jin ka'an-ka de siki tna'a ja ni ka ka'an de ma.

⁴³ Nuu ni jinu ja ni ka ndatnu'u de ma, kua'a ñayii judío ma, ji'in ñayii ja ni ka nduu i judío ja ka sa'a i sukan kúni Su'si ma, ni ka ndikin i Pablo ma ji'in Bernabé ma. Te nani ka ndatnu'u i ji'in de ma, ni ka ka'an, ni ka kachi de nuu i ja máko jin xndoo i ja vii ja va'a ni skuta'vi ña'a Su'si ma.

⁴⁴ In-ka kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu ñayii ma, te já yatni ndaka ñayii ñuu ma ni ka ndatna'a, sukan-va'a jin koniniso'o i tnu'u Su'si ma.

⁴⁵ Kovaa nuu ni ka jini ñayii judío ma ja kua'a xeen ñayii ma kúu, ni ka kukueñu ini xeen i, te ka jiña'a i ja masu ja ndaa kúu ja ká'an Pablo ma, te ka ka'an ndeva'a i ja kuu de.

⁴⁶ Pablo ma ji'in Bernabé ma, masu ni ka yu'u de, te ni ka ndakone'e de:

—Ja kúni Su'si ma nkuu ja xinañu'u-ka nuu ndi-jin ja ka kuu ni judío ma jin kaxtnu'u sa tnu'u Su'si ma nkuu. Kovaa maa ni, ñatuu ka jan-ta'vi ni ja suu ni jin ko kuu ñayii jin koteku ni-kani ni-jika nuu Su'si ma. Te chukan kúu ja vitna chi jin koo sa nuu ñayii masu judío ka kuu i ma,

⁴⁷ vaa sukan ni tatnuni Iya Tátnuni ma nuu ni ka'an ya sa'a ma:

Ni sunkani ña'a sa ja ko kuu ni ñu'u jin kundijin nuu ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a,
sukan-va'a kaxtnu'u ni ni-ka'nu ñuu ñayivi a
naxe jin ndani'i ta'vi i,

kúu ya ká'an ya.

—Sa'a ni ka ndaka'an de.

⁴⁸ Ja ni ka jiniso'o ñayii masu judío ka kuu i ma, ni ka nduu sii ini xeen i te ka ka'an i ja tnu'u vii tnu'u va'a kúu tnu'u ká'an Iya Tátnuni ma, te ndaka ñayii ka iyo ja jin ndani'i ta'vi i ma, ni ka kandija i.

⁴⁹ Te tnu'u ká'an Iya Tátnuni ma ja ka kaxtnu'u de ma, ni jitenuu i ni-ka'nu ñuu yukan.

⁵⁰ Kovaa ñayii judío ma ja ñatuu ni ka kandija i Su'si ma, ni ka ska'an i ña'a ka sa'a tnu'u ja ka jinindija ña Su'si ma te ka iyo respetu ñayii ma nuu ña ma, ji'in tee ka ndanuu-ka ka iyo ñuu yukan, ja na jin ndene'e nda'a de Pablo ma ji'in Bernabé ma. Te ni ka ndene'e nda'a de tee ma ñuu yukan.

⁵¹ Sani te Pablo ma ji'in Bernabé ma, ni ka kaja ni'ni de ñuyaka ja'a de ma, ja kúni ka'an ja ñatuu ni ka jan-ta'vi ñayii ñuu yukan tnu'u Su'si o a ja ka kaxtnu'u de ma. Sani te kuan koo de ñuu Iconio ma.

⁵² Te ñayii ka ndikin Jesucristo ma, ka iyo sii ini xeen ndaka i, vaa ka iyo ndija i ji'in Xtumani Ndios ma.

14

Sukan ni ka kaxtnu'u Pablo ma ji'in Bernabé ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma ñuu Iconio ma

¹ Ni ka kenda koo Pablo ma ji'in Bernabé ma ñuu Iconio ma, te ni ka kivi koo de ini veñu'u luluu iyo yukan, te ni ka ka'an de tnu'u Su'si ma. Sani te ni ka kandija kua'a ñayii judío ma ji'in ñayii griego ma.

² Kovaa ñayii judío ma ñayii ñatuu ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu yukan, ni ka ska'an i ñayii masu judío ka kuu i ma, te ni ka sa'a i ja ñatuu ni ka kunimani i nuu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma.

³ Chukan kúu ja Pablo ma ji'in Bernabé ma, ni ka kendoo de kua'a-ka kii ñuu yukan, te ni ka yo kukanu ini de nuu maa Iya Tátununi ma, te ni ka kaxtnu'u de tnu'u maa ya ma sukan skuta'vi ya ñayii ma ja vii ja va'a ma, te maa ya ni wa'a tnu'u ndee tnu'u ndatnu ja jin sa'a de milagru ma, te sukan ni kaxtnu'u ya nuu ñayii ma ja ja ndaa ndija kúu tnu'u ka ka'an de ma.

⁴ Te ñayii ñuu yukan, uu jichi i iyo. In jichi i ka kandija ja ka ka'an ñayii judío ma, te in jichi-ka i ma ka kandija ja ka ka'an tee ni tetniñu Jesús ma.

⁵ Kovaa ñayii judío ma ji'in ñayii masu judío ma ja ñatuu ka kandija i Su'si ma, ni ka ndatnu'u tna'a i ji'in tee netniñu ñuu yukan, sukan-va'a jin sa'a ndeva'a i Pablo ma ji'in Bernabé ma te jin kua'a yuu i de.

⁶ Ja ni ka jiniso'o tee ni tetniñu Jesús ma ja sukan ka ka'an i ma, te ni ka xsiyo de kuan koo de ichi ñuu Listra ma ji'in ñuu Derbe ma ja ka iyo i ñuu Licaonia ma, ji'in ni-ka'nu ñuu ka iyo yatni yukan ma.

⁷ Pablo ma ji'in Bernabé ma, ka kaxtnu'u tuku de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma yukan.

Sukan ni kuu ja ni kenda koo Pablo ma ji'in Bernabé ma ñuu Listra ma ji'in ñuu Derbe ma

⁸ Ñuu Listra ma iyo in tee ñatuu kúu jin kanda ja'a de ma, te ñatuu nama ni kuu kaka de onde nuu ni káku de ma. Te núkoo de.

⁹ Ja ni jiniso'o de ja ká'an Pablo ma, te nde'ya vava'a Pablo ma de, te ni jini Pablo ma ja kúkanu ini de ja ja maa Pablo ma, te ndasava'a ña'a Su'si ma.

¹⁰ Te ni ka'an ni'i Pablo ma, te ni tatnuni de:

—Kani va'a ni ja'a ni a, te ndokuiñi ni —kúu de jiña'a de.

Te ni kandava de, sani te ni kuu ni jika de.

¹¹ Ja ni ka jini ñayii ma sukan ni sa'a Pablo ma, te ni ka keja'a i ka kayu'u i ka ka'an i sa'an maa ñuu Licaonia ma:

—Su'si o ma, ni ka kenda koo ñayivi ya nuu ka iyo o ya —ka kuu i ka ka'an i.

¹² Bernabé ma ni ka xnani i Júpiter, te Pablo ma, ni ka xnani i de Mercurio, vaa tee ya'a kúu tee ká'an-ka ma.

¹³ Tee kúu sutu Júpiter ma ja iyo de veñu'u kátuu nuu kivi o ini ñuu ma, ni jan xsia'a de xndiki ji'in ita ye'e veñu'u yukan, te kua'a xeen ñayii ka iyo, te ka kuni i ja jin ka'mi i xndiki ma nuu Bernabé ma ji'in Pablo ma.

¹⁴ Ja ni ka jiniso'o Bernabé ma ji'in Pablo ma, ni ka ndata de sa'ma ka ndii de ma, te ni ka ke koo de nuu ka iyo ñayii kua'a xeen ma, te ka kayu'u de,

¹⁵ ka jiña'a de:

—Ndijin, ¿nava'a ka sa'a ni sa'a? Saña tna chi ndi-tna'a ñayivi o. Tnu'u vii tnu'u va'a ka kaxtnu'u sa nuu ni a, ja na jin xndoo ni cha'a ja masu jiniñu'u a, te jin ndakokuiñi ni nuu Su'si iya téku ma, iya ni sa'a andivi ma ji'in nuu ñu'ú a ji'in mar ma ji'in ndaka ja iyo a, te jin kandija ni ya, te jin sa'a ni sukan kúni ya ma.

¹⁶ Onde xi'na-ka ma ni wa'a ya tnu'u, te ni ka yo sa'a maa ñayii ma sukan ka kuni maa i ma.

¹⁷ Visi ni ka yo sa'a maa i sukan ma, kovaa Su'si ma chi ni yo sa'a ya ja ni yo kuun savi ma, ni yo sa'a ya ja ni ka yo kuu itu ñayii ma, te ni iyo kua'a ja jin kaa ñayii ma te jin koo sii ini i, sukan-va'a jin ndasa'a

maa i kuenda sukan va'a ini Su'si ma —ka kuu de ka jiña'a de.

¹⁸ Visi ni ka ka'an de ndaka tnu'u ya'a, yika-ni ni ka kundee de ja ñatuu ni ka ja'mi ñayii ma xndiki ma nuu de ma.

¹⁹ Sani te ni ka kenda koo tee judío ma ja ka iyo de ñuu Antioquía ma ji'in ñuu Iconio ma, te ni ka kundee de ni ka ndaxsama de ja ka jani ini ñayii kua'a ma. Sani te ni ka wa'a yuu de Pablo ma, te ka ñu'u de tee ma, ni ka kene'e de tee ma ini ñuu ma. Ni ka jani ini de ja ni ji'i tee ma.

²⁰ Kovaa nuu ni ka konduu ña'a ñayii ka ndikin Jesucristo ma, ni ndakoo de, te ni ndivi de ini ñuu ma. Kivi yutnee ma ni ndee de ñuu ma, te kua'an de ji'in Bernabé ma ñuu Derbe ma.

Kuan nu koo Pablo ma ji'in Bernabé ma ñuu Antioquía ma ja iyo i ñuu Siria ma

²¹ Te ni ka kaxtnu'u tna de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma ñuu yukan, te kua'a xeen ñayii ni ka kandija Jesucristo ma, te ni ka xndoo i ja u'vi ni ka yo sa'a i ma, te ni ka keja'a i ka sa'a i sukan játna ini Jesucristo ma. Nu ni jinu ma, Pablo ma ji'in Bernabé ma, ni ka ndakokuiñi tuku de ñuu Listra ma ji'in ñuu Iconio ma ji'in ñuu Antioquía ma,

²² sukan-va'a jin chindee de ñayii ni ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a maa Jesucristo ma, te jin ndaka'an-so'o de nuu ñayii ma ja jin kukanu ini va'a i Su'si ma. Te ka jiña'a de:

—Jin kona'a ni ja yo'o ja ka ndikin o Su'si o a chi kua'a xeen ja jin ndo'o jin neni o, sana kenda koo o nuu tatnuni Su'si ma —ka kuu de ka jiña'a de.

²³ Ndi-in ndi-in veñu'u nuu ka ndatna'a ñayii ka ndikin Jesucristo ma ni ka sunkani de tee ka iyo

va'a nuu Su'si ma ja jin ko koto de i te jin kaxtnu'u de naxe jin ko sa'a jin ko kuu de ma. Te ka iyo ndite de, te ka jikan-ta'vi de nuu Iya Tátununi ma ja jin kuu ñayii ka kandija ya ma.

²⁴ Ni ka ndaya'a de ñuu Pisidia ma, te ni ka kenda koo de ñuu Panfilia ma.

²⁵ Nu ni jinu ni ka kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma ñuu Perge ma, te kuan koo de ñuu Atalia ma.

²⁶ Yukan, sani te ni ka nda koo de in nuu barcu, te kuan nu koo tuku de ñuu Antioquía ma. Vaa ñuu yukan kúu nu ni ka jikan-ta'vi tna'a o ma nuu Su'si ma ja na skuta'vi ya de ja vii ja va'a, sukan-va'a ja maa Su'si ma, te kuu jin sa'a de ja ni ka kucargu de ma, te vitna chi ja ni kuu ni ka sa'a de ja iyo ja jin sa'a de ma.

²⁷ Nu ni ka ndenda koo de ma, ni ka ndaxtutu de ndaka ñayii ka kandija Su'si ma, te ni ka ndakani de ndaka ja vii ja va'a ni sa'a Su'si ma nu ni jan koo de ma, ji'in sukan ni sa'a Su'si ma ja ni ka kandija ñayii masu judío ka kuu i ma tnu'u vii tnu'u va'a maa ya ma.

²⁸ Ni ka kendoo de ñuu yukan ji'in ñayii ka ndikin Jesucristo ma kua'a kivi.

15

Sukan ni ka ndatnu'u tna'a de siki tnu'u Su'si ma ñuu Jerusalén ma

¹ Ni ka kenda koo tna jaku ñayii Judea ma ñuu Antioquía ma, te ni ka jakondee i ka kaxtnu'u i nuu ñayii já ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te sa'a ka jiña'a i:

—Jiniñu'u ja tee ma chi jakitnuni de sukan tátununi Moisés ma, sana kuu ndani'i ta'vi de nuu Su'si ma —ka kuu i ka jiña'a i.

² Chukan kúu ja Pablo ma ji'in Bernabé ma, ka jiña'a de ja masu sukan iyo, kovaa tee yukan chi masu ka kendoo ini de, te su'va su'va ka kuu de siki ja ka kaxtnu'u tee yukan ma. Sani te ni ka ndatnu'u tna'a de ja na jin koo Pablo ma ji'in Bernabé ma ji'in jaku-ka ñayii ka kandija Su'si ma ñuu Jerusalén ma, sukan-va'a jin ndatnu'u tna'a de ji'in tee ni tetniñu Jesucristo ma, ji'in tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu yukan ma, siki ja nú kanuu ja jin jakitnuni tee ma, xi masu kanuu.

³ Te ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i yukan, ni ka ndachu'un ichi i ndaka tee jin koo ñuu Jerusalén ma, te ni ka ya'a de ñuu Fenicia ma ji'in ñuu Samaria ma, te ni ka ndakani de sukan ni ka kandija ñayii masu judío ka kuu i ma tnu'u Su'si ma. Ja ni ka jiniso'o ñayii ka kandija tnu'u Su'si ma, ni ka kutachi xeen i.

⁴ Te nuu ni ka kenda koo de ñuu Jerusalén ma, vii va'a ni ka jan-ta'vi ña'a ndaka ñayii ka kandija Su'si ma, ji'in tee ni tetniñu Jesús ma, ji'in tee ka jito ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu yukan, te nuu ndaka ñayii ya'a ni ka ndakani de ndaka ja ni ka sa'a de ja maa Su'si ma.

⁵ Sani te ni ka kivi nduu-ni jaku tee ka kuu fariseo ma ja já ni ka kandija de Jesús ma, te ka jiña'a de:

—Jiniñu'u ja jin jakitnuni tee ma, te jín tatnuni o ja jín kandija de tnu'u ni wa'a Su'si ma ja ni ndakaxtnu'u Moisés ma —ka kuu de ka jiña'a de.

⁶ Tee ni tetniñu Jesús ma, ji'in tee ka jito ñayii ka kandija Su'si ma, ni ka ndatna'a de, sukan-va'a jin skua'a vava'a de siki tnu'u ya'a.

⁷ Ni kuna'a xeen ni ka ndatnu'u tna'a de. Sani te Pedro ma, ni ndokuiñi de, te ni ka'an de:

—Ñani, onde xinañu'u ma, Su'si ma, ni kaji ña'a ya ne'un ni a, sukan-va'a ka'an sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma, te jin kuniso'o ñayii masu ñayii judío ka kuu i ma, te jin kandija i Su'si ma te jin ndani'i ta'vi i.

⁸ Su'si ma, jini ya nawa ka jani ini ñayii ma, te jâ ni kaxtnu'u ya nuu ndaka o a ja ni jan-ta'vi ya ñayii yukan, vaa ni skuta'vi tna ya i Xtumani Ndios ma, sukan ni sa'a ya ji'in yo'o ja ka kuu o judío a.

⁹ Masu ni sa'a siin ya ñayii yukan ji'in yo'o, su'va ni sa'a ya ja ni ka kandija i ma, te sukan ni ndasavii ya ini anua i ma.

¹⁰ Te vitna, ¿nava'a ka kuni ni ja jin kototnuni ni Su'si ma, ja jin skuiso ni ñayii ya'a tna'a ja ni maa o ji'in tna'a o ñayii jana'a ma, masu ni ka kundee o ja jin sa'a o sukan ni tatnuni ya nuu tna'a o ñayii jana'a ma?

¹¹ ¡Masu sukan ko kuu! Vaa vitna chi ja jin kukanu ini o kúu ja va'a ini Jesucristo iya tátnuni nuu o ma kúu ja ni kunda'vi ini ña'a ya ma, te ni chunaa ndi'i kuiti maa ya ja jin kuu yo'o ja ka kuu o judío a ji'in ja jin kuu ñayii masu judío ka kuu i ma, sukan-va'a jin ndani'i ta'vi ndaka o —kúu de jiña'a de.

¹² Ndaka ñayii ni ka ndatna'a ma, ni ka jasiyu'u kuiti i, te ni ka yo niniso'o ñukuun i ja ka ndakani Bernabé ma ji'in Pablo ma sukan ni sa'a Su'si ma kua'a milagru nuu ni jan koo de nuu ka iyo ñayii masu judío ka kuu i ma.

13 Nuu ni jinu ni ka ka'an de ma, Jacobo ma, ni ka'an tna de, te jiña'a de:

—Ñani, jin koniniso'o ni ja ka'an sa a.

14 Simón a, ni ndakani de naxe ni sa'a Su'si ma nuu ni ndakaji ya xinañu'u in jichi ñayii masu judío ka kuu i ma, sukan-va'a jin nduu tna i ñuu maa ya ma, te ndaka o ji'in i jin ndachiñu'u Su'si ma.

15 Sa'a, te ketna'a tnu'u ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, vaa sa'a ndee nuu tutu Su'si ma:

16 Jinu ko kuu sa'a, te ndenda sa,
te ndasa'a sa ve'e David ma ja ni kotuu ma.

Te ndokani va'a sa,
vaa ni ndi'i ni ndatnana ma,
te ñatuu na in ka iyo-ka,

te ndasa'a sa sukan ni iyo xinañu'u ma,

17 sukan-va'a jin ndanduku ña'a ndaka-ka
ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a,
ja masu judío ka kuu i ma,
te jin ko kuu i ñuu maa sa ja kúu sa Iya Tátnuni
a.

18 Sa'a ká'an Iya Tátnuni ma iya sa'a ndaka cha'a,
te já ni kaxtnu'u ya onde xi'na xeen-ka ma ja
sa'a ko kuu.

19 'Chukan kúu ja jani ini sa ja má jin ka'nu
ndee-ka o nuu ñayii masu judío ka kuu i ma, ja jin
nduu i sa'ya Su'si ma.

20 Su'va jín tee o tutu kí'in nuu i, ja máko jin kaa i
ja ni ka yoxtnee nuu ja masu Su'si ka kuu ma, ji'in
máko jin kivi nduu tee ma ji'in ña'a ma, nú ñatuu
jin tnanda'a-ka de ji'in ña ma, ni a niñi kiti ma má
jin kaa i, ni a jin kaa i kuñu kiti ni ji'i-ni maa ma
te ñatuu ni kee niñi ti ma. Vaa ndaka cha'a já ni

tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma ja másu ko jin sa'a o ma.

²¹ Chukan kúu ja onde xi'na xeen-ka ma, in in ñuu ma ni ka yo iyo in in ñayii ni ka yo ndaka'vi tnu'u ni yo kaxtnu'u Moisés ma, te ni ka yo ndakaxtnu'u i nuu ñayii ma sukan ká'an ma ndaka kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu o ma te ni ka yo ndatna'a o ini veñu'u lilikin ma nkuu —kúu de jiña'a de.

²² Sani te tee ni tetniñu Jesús ma, ji'in tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma, ji'in ndaka ñayii ka ndikin Su'si ma, ni ka kaji i jaku tee jin koo ji'in Pablo ma ji'in Bernabé ma ñuu Antioquía ma. Ni ka kaji de tee nani Silas ma, ji'in Judas ma tee ka xnani i Barsabás ma, vaa suu de ka kuu tee já ni kuu kii-ka ka jini de tnu'u Su'si ma te ka iyo va'a de nuu ya ma, ja ka iyo de ne'un ndaka ñayii ka ndikin Su'si ma.

²³ Te ni ka tetniñu de tutu ni ka tee de ma ji'in maa tee ya'a. Te tnu'u ya'a ka kuu tnu'u ni ka tee de ma:

“Saña ja ka kuu sa tee ni tetniñu maa Jesús ma, ji'in tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ya, ka tee sa tnu'u ya'a nuu ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a ja masu ñayii judío ka kuu ni a ja ka iyo ni ñuu Antioquía a, ji'in ñuu Siria a, ji'in ñuu Cilicia a. Ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña sa, te na chindee ña'a Su'si ma.

²⁴ Ni ka jini sa ja ni jan koo jaku tna'a sa ma nuu ka iyo ni a, kovaa masu saña ni ka tetniñu de, te ni ka sa'a de ja ni ka ndi ini ni ja sukan ka ka'an de naxe jin kondikin o Su'si ma.

²⁵ Chukan kúu ja ni ka ndatnu'u tna'a sa, te ni ka

kaji sa uu tee ya'a, te ni ka tetniñu sa de ji'in ñani o Pablo a, ji'in Bernabé a, tee ka kutoo tna'a ji'in o a.

²⁶ Te tee ya'a chi ka kukanu ini de Su'si ma, te masu ka ndi ini de visi na jin ndo'o jin neni de ja ka kaxtnu'u de tnu'u Jesucristo Iya Tátnuni ma.

²⁷ Chukan kúu ja ni ka tetniñu sa Judas a, ji'in Silas a, sukan-va'a jin ndaka'an maa de ndaka sukan ni ka ndatnu'u sa te ni ka tee sa tutu kuan koo ji'in de a.

²⁸ Vaa sukan kúni maa Xtumani Ndios ma, te sukan ka jani tna ini sa, te ñatuu nawa ka xtetuu-ka ña'a sa ja jin sa'a ni, nú masu ja ndaka-ka cha'a-ni,

²⁹ ja máko jin kaa ni ja ka yoxtnee nuu ja masu Su'si ka kuu ma, ni a niñi kiti ma, ni a kuñu kiti ni ji'i-ni maa ma te ñatuu ni kee niñi ti ma, ji'in ja nú nde ni ñatuu jin tnanda'a-ka ma te jin ko koto va'a ni maa ni ja máko jin kivi nduu ni ji'in in-ka ñayii, vaa ñatuu tnanda'a-ka ni ji'in i ma. Nuna jin sa'a ni sa'a, va'a-ni jin koo ni nuu Su'si ma. Chíndee ña'a Su'si ma ndaka ni." Sa'a ká'an tnu'u ni ka tee de ma.

³⁰ Nuú ni ka ndakuan-ta'vi nuu tna'a de ma, te kuan koo de ñuu Antioquía ma, te nuu ni ka ndatna'a de ji'in ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i yukan ma, ni ka ndakua'a de tutu ma.

³¹ Te ni ka ka'vi ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma tutu ma, te ni ka ndusii ini i ja ni ka ndaka'an-so'o de nuu i ma.

³² Te Judas ma, ji'in Silas ma, tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma ka kuu de, te kua'a xeen ja ni ka ka'an de nuu ñayii ma, ja ni ka ndakua'a de tnu'u kanu ini, sani te ni ka ndatnii i tnu'u ndee tnu'u ndatnu sukan jin koo va'a i nuu Su'si ma.

³³ Te ni ya'a jaku kivi ni ka iyo de ñuu yukan, sani

te jin nu koo de ma, te ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i yukan, vivii ni ka ndakuan-ta'vi nuu tna'a i ji'in de, te kuan nu koo sii ini de nuu ka iyo tee ni ka tetniñu ña'a ma.

³⁴ Kovaa Silas ma chi ni jani ini de ja va'a-ka ja kendoo tna de yukan.

³⁵ Te Pablo ma ji'in Bernabé ma, ni ka kendoo de ñuu Antioquía ma, te ka ndikin ña'a kua'a ñayii ma, te ndaka i ji'in de ka kaxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Iya Tátnuni ma.

Ni kee Pablo ma ja ku-uu jichi kua'an de kuan kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma

³⁶ Ni ya'a jaku kii ma, te Pablo ma, jiña'a de Bernabé ma:

—Jín koo o jín koto o ñayii ni ka kandija Su'si ma ndaka ñuu nuu ni jan koo o ni ka kaxtnu'u o tnu'u vii tnu'u va'a Iya Tátnuni ma, sukan-va'a jin kuni o naxe ka iyo i —kúu de jiña'a de.

³⁷ Te Bernabé ma, kúni de ja jin koo de ji'in Juan tee ka xnani i Marcos ma.

³⁸ Kovaa Pablo ma ñatuu ni jatna ini de ja jin koo de ji'in tee ma, vaa nuu ni jan koo de ñuu Panfilia ma chi ni xndoo ña'a tee ma, te ñatuu ni yo ndikin de nuu tniñu kuan koo de ma.

³⁹ Te ni-in de ñatuu ni kendoo ini sukan ka jani ini in in de ma. Chukan kúu ja ni ka ndusiin tna'a de. Bernabé ma, kua'an de ji'in Marcos ma in nuu barcu ichi ñuu Chipre ma.

⁴⁰ Te Pablo ma, ni jeka de Silas ma, sukan-va'a jin kondikin tna'a de jin koo de ma, te ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ni ka jikan-ta'vi i nuu Iya Tátnuni ma ja jin koo de ma, ja na skuta'vi ña'a ya ja vii ja va'a. Sani te kuan koo de.

⁴¹ Ni ka ya'a de ñuu Siria ma, ji'in ñuu Cilicia ma, ka ndaka'an ka ndakachi de nuu ñayii ka kandija tnu'u Su'si ma ja jin kondikin va'a i ya ma.

16

Pablo ma ji'in Silas ma, ni ka jeka de tee kúu Timoteo ma te kuan koo de ja jin kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma

¹ Sani te ni ka kenda koo de ñuu Derbe ma ji'in ñuu Listra ma, te yukan ni ka ndatna'a de ji'in in tee jaa ndikin Jesús ma nani de Timoteo. Te si'i de ma, kándija ña Su'si ma, te ña'a ñuu judío ma kúu ña, te yuva de ma, in tee ñuu griego ma kúu de.

² Te ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i ñuu Listra ma, ji'in ñuu Iconio ma, ka ka'an vii ka ka'an va'a i ja kuu Timoteo ma.

³ Pablo ma, ni kuu ini de ja jin koo de ji'in Timoteo ma, te ni chitnuni de tee ma, ja kuechi ñayii judío ka iyo ñuu yukan, vaa ndaka i ka jini ja yuva de ma chi tee griego ma kúu de.

⁴ Te kuan koo de ndi-in ndi-in ñuu ma, te ka kaxtnu'u de sukan ni ka ndatnu'u tna'a tee ni tetniñu Jesús ma, ji'in tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma, sukan-va'a ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, jin ko sa'a i sukan ka kaxtnu'u de ma.

⁵ Te sukan, te ndaka ñuu nuu ka iyo ñayii ka kandija tnu'u Su'si ma, ve jinkuiñi va'a-ka i nuu Su'si ma, te ve jin kukua'a-ka i ndi-kivi ndi-kivi.

Ni jinuu Pablo ma in tee ñuu Macedonia ma

⁶ Ni ka ya'a ndita de onde ñuu Frigia ma, ji'in ñuu Galacia ma, vaa Xtumani Ndios ma, ni ja'nu ndee ya ja jin kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma ñuu Asia ma.

⁷ Nuu ni ka kenda koo de yatni ñuu Misia ma, ni ka kuni de ja jin ya'a de ñuu Bitinia ma, kovaa Xtumani Ndios ma, ñatuu ni wa'a ya tnu'u.

⁸ Sani te ni ka ya'a ndita de ñuu Misia ma, te ni ka kenda koo de ñuu Troas ma.

⁹ Te jakuaa ma, Pablo ma, ni jininuu de ja in tee ñuu Macedonia ma, núkuiñi de, te jikan-ta'vi xeen de, te jiña'a de:

—Ya'a tna ni ñuu Macedonia ma, te chindee ña'a ni —kúu de jiña'a de.

¹⁰ Sani te Pablo ma, nuu ni jinu ja ni jininuu de ma, sani te ni ka satu'va ndaka sa, te kuan koo sa ñuu Macedonia ma, vaa ni ka kukanu ini va'a sa ja maa Su'si ma ni kana ña'a ja jin kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a maa ya ma nuu ñayii ñuu Macedonia ma.

Ni kandija in ña'a ñuu Filipos ma tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma

¹¹ Ni ka ka koo sa in nuu barcu ñuu Troas ma, te kuan koo ndita ndita sa onde ñuu Samotracia ma, te kivi yutnee ma ni ka kenda koo sa onde ñuu Neápolis ma.

¹² Yukan, sani te kuan koo sa ñuu Filipos ma. Yukan ka iyo nanimaa ñayii ñuu Roma ma, te jâ ni ka ndasa'a ñuu i yukan. In ñuu kanuu kúu i ne'un ñuu Macedonia ma. Te ñuu yukan ni ka kendoo sa kua'a kivi.

¹³ Te in kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu ñayii ma, ni ka ke koo sa kuan koo sa yu'u ñuu ma, te ni jan koo sa in yu'u yute, nuu ka ndatna'a ñayii

ja jin kakan-ta'vi i ma. Te ni ka jinkoo sa, te ni ka keja'a sa ka ndatnu'u sa ji'in ña'a ni ka ndututu yukan.

¹⁴ In ña ma, nani ña Lidia, te in ña'a ndachiñu'u Su'si ma kúu ña. Ña'a ñuu Tiatira ma kúu ña, te ni yo xiko ña manta vivii manta va'a xeen. Nani niniso'o ña tnu'u Su'si ma, ni ndakune ya ini anua ña ma, sukan-va'a koniniso'o ñukuun ña ja ká'an Pablo ma.

¹⁵ Sani te ni ka jandute ña ji'in tna'a ña ma, vaa ni ka kandija ña tnu'u Su'si ma, te sa'a ni ka'an ña nuu sa:

—Nú ka jani va'a ini ni ja in ña'a kondikin va'a Iya Tátununi ma kúu sa, jin ya'a ni ve'e sa a, te jin ndoo ni —kúu ña ká'an ña.

Te ni xtetuu ña'a ña ja jin ndoo sa.

Pablo ma ji'in Silas ma, ni ka yinee de vekaa ñuu Filipos

¹⁶ Te ora nuu kuan koo sa nuu jin ndatna'a sa ja jin kakan-ta'vi sa nuu Su'si ma, te ni kenda in suchi si'i ja yinee ña'a in tachi, te chukan kúu ja ndaka jinitnuni i nawa ko kuu ma, te káxtnu'u i nuu ñayii ma. Chukan kúu ja kua'a xeen xu'un ni ka yo ni'i tee xi-nuu ni yo jinukuechi i ma.

¹⁷ Suchi ya'a, ni ndikin ña'a i ja kuan koo sa ji'in Pablo ma, te káyu'u i ká'an i:

—Tee ya'a chi tee ka jinukuechi nuu Su'si iya iyo onde sukun ma ka kuu de, te ka kaxtnu'u de nuu ni ichi naxe jin ndani'i ta'vi o ma —kúu i ká'an i.

¹⁸ Sukan ni yo kuu i kua'a kivi, te ni kuñaña Pablo ma, te ni ndakokuiñi de, te ni ndonda de nuu tachi yinee i ma, te jiña'a de:

—Ja maa Jesucristo ma, te tátununi ri ja xndoo ro suchi ya'a —kúu de jiña'a de.

Te maa ora yukan-ni, te ni xndoo tachi ma suchi si'i yukan ma.

¹⁹ Nuu ni ka jini tee xi-nuu jinukuechi i ma ja masu na xu'un kene'e-ka i ja jin ni'i de ma, sani te ni ka tni de Pablo ma ji'in Silas ma, te ka ñu'u de tee ma ichi nuu ke'e ve'e tniñu ma nuu ka iyo tee ka netniñu ma.

²⁰ Ni ka jan xsia'a de tee ma nuu tee ka ja'nde tniñu ma, te ka jiña'a de:

—Tee ya'a chi tee judío ma ka kuu de, te ve koo de ka ska'an de ñayii ñuu o ya,

²¹ te ka kaxtnu'u de ja jin sa'a o sukan ka sa'a de ma, tna'a ja masu iyo ja jin sa'a yo'o ja ka kuu o ñayii ñuu Roma a —ka kuu de ka jiña'a de.

²² Sani te ñayii ma, ni ka ndakiti ini i nuu Pablo ma ji'in nuu Silas ma, te tee ka ja'nde tniñu ma, ni ka tatnuni de ja jin tava i sa'ma Pablo ma ji'in Silas ma te jin kani i de.

²³ Ni jinu ni ka kani xeen i de ma, sani te ni ka chinee i de vekaa ma, te ni ka tatnuni i nuu tee jito ye'e vekaa ma ja ko koto vava'a de nasa ke koo tee ma.

²⁴ Ja ni jiniso'o de sukan ni ka tatnuni de ma, ni jan xsia'a de Pablo ma ji'in Silas ma onde kuan kivi-ka ini vekaa ma, te ni chinee de ja'a tee ma sasava in vitu, te ni ndachutna'a va'a de tnu, sukan-va'a jin kinee va'a ja'a de ma, te ma kuu jin ke koo de.

²⁵ Nuu ve kuu sava ñuu ma, Pablo ma ji'in Silas ma, ka jikan-ta'vi de nuu Su'si ma, te ka jita de ja ka ndachiñu'u de ya, te tee ka yinee vekaa ma, ka niniso'o de.

²⁶ Sani te ni keja'a tnaa xen-xeen, te ni-ka'nu vekaa ma ni jaja ni'ni xen-xeen. Sani te ni ka ndanune

ndaka ye'e vekaa ma, te ndaka yo'o kaa ka nu'ni ñayii ka yinee vekaa ma chi ni ka kun-ne'ne i.

²⁷ Sani te ni ndoto tee jito vekaa ma, te ja ni jini de ja ndaka ye'e vekaa ma ni ka ndanune ma, te ni tava de yuchi kúu espada ndiso de ma, ja ka'ni de maa de nkuu, vaa jani ini de ja ndaka ñayii ka yinee vekaa ma, jâ ni ka jinu i kuan koo i.

²⁸ Sani te Pablo ma, ni kayu'u nini'i de, te jiña'a de:
—Máko sa'a ni maa ni ja u'vi, vaa ndaka sa ka iyo ya'a —kúu de jiña'a de.

²⁹ Sani te tee jito ye'e vekaa ma, ni jikan de ja jin xndu'va i in ñu'u. Sani te ni kivi kunu de nuu ka iyo tee ma, te ni'i ni'i-nka de ni jinkoo jiti de nuu ja'a Pablo ma ji'in Silas ma.

³⁰ Sani te ni ndene'e de tee ma, te ni jikan-tnu'u de tee ma, te jiña'a de:

—Ndijin, ¿nawa sa'a sa ja kuu kaku sa nuu tnundo'o tnuneni ya'a? —kúu de jiña'a de.

³¹ Sani te ka jiña'a Pablo ma ji'in Silas ma:

—Kandija ni ja Jesucristo ma kúu Su'si Iya Tátñuni ma, te jin kaku ni ji'in ñayii ve'e ni ma, te jin ndani'i ta'vi ni —ka kuu de ka jiña'a de.

³² Sani te ni ka kaxtnu'u Pablo ma ji'in Silas ma tnu'u Iya Tátñuni ma nuu de, ji'in nuu ndaka-ka ñayii ve'e de ma.

³³ Te maa ora yukan, maa jakuaa yukan, te tee jito vekaa ma, ni jeka de Pablo ma ji'in Silas ma, sukan-va'a ndakate de nuu ni ka tnakue'e tee ma. Sani te maa jakuaa yukan, te ni ka jandute ndaka de ve'e de ma.

³⁴ Te tee jito vekaa ma, ni chi'i de Pablo ma ji'in Silas ma ve'e de ma, te ni sunkoo de tee ma nuu mesa ma, vaa iyo sii ini xeen de ja ndaka de ve'e

de ma ni ka kandija Su'si ma, te ni ka jaa ni ka ji'i ndaka de ja iyo tu'va ma.

³⁵ Nuu já ni ndii ma, ni ka tetniñu tee ka ja'nde tniñu ma tee ka kuu ndaja'a ma ja jin koo de jin kuña'a de tee jito ye'e vekaa ma ja kene'e de Pablo ma ji'in Silas ma.

³⁶ Te tee jito ye'e vekaa ma, ni ndakuña'a de Pablo ma sa'a:

—Tee ka ja'nde tniñu ma, ni ka tatnuni de ja xsiaa ña'a sa. Te vitna, te ke koo ni, te kuán koo sii ini ni —kúu de jiña'a de.

³⁷ Kovaa Pablo ma, jiña'a de nuu tee ka kuu ndaja'a ma:

—Ni ka kani ña'a de nuu ndaka ñayii ma, te ni ka chinee va'a ña'a de vekaa a, te ñatuu ni ka sa'a ndaa de ja jin ka'nde de tniñu sa a, te vitna ja tee ñuu Roma a ka kuu tna sa. ¿Te ka kuni de ja jin kene'e yu'u ña'a de? Masu kuu, nú masu ja onde ki koo maa de ja jin kene'e ña'a de vekaa a —kúu de jiña'a de.

³⁸ Sani te tee ka kuu ndaja'a ma, ni jan koo de ni ka ndakuña'a de nuu tee ka ja'nde tniñu ma, te tee ya'a chi ni ka yu'u de ja ni ka jiniso'o de ja Pablo ma ji'in Silas ma, tee ñuu Roma ma ka kuu de ma.

³⁹ Te ni ki koo de, te ni ka kene'e de tee ma vekaa ma, te vivii ka jiña'a de nuu tee ma ja na jin ke koo de ñuu yukan.

⁴⁰ Sani te ni ka ke koo de vekaa ma, te ni jan koo de ve'e ña'a kúu Lidia ma ni ka jan koto de ndaka-ka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma. Te ni ka ndaka'an-so'o-ka de nuu ndaka i ma sukan jin ko sa'a jin ko kuu i nuu Su'si ma. Sani te kuan koo de-ni.

17

Sukan ni kuu ja ni kenda koo Pablo ma ji'in Silas ma ñuu Tesalónica ma

¹ Ni ka ya'a de ñuu Anfípolis ma ji'in ñuu Apolonia ma, te ni ka kenda koo de ñuu Tesalónica ma, nuu iyo in veñu'u luluu ñayii judío ma.

² Te Pablo ma, ni kivi de ini veñu'u ma, sukan játna ini de sa'a de ndaka ñuu nuu ja'an de ma. Te ni kuu uni jichi ndaka'an-so'o de nuu ñayii ma kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu i ma, kovaa ñatuu ni ka jatna ini i ja ká'an de ma,

³ vaa ndákaxtnu'u de sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma, ja jiniñu'u ja Cristo ma ndo'o neni ya te kúu ya, kovaa sani te ndateku ya ma:

—Te Jesús iya ká'an sa ma, maa ya kúu Cristo iya ni tetniñu Su'si ma —kúu de jiña'a de.

⁴ Te jaku ñayii ma, ni ka kandija i tnu'u Su'si ma, te ni ka ndandikin tna'a i ji'in Pablo ma ji'in Silas ma. Te sukan ni ka sa'a tna kua'a ña'a ka ndanuu-ka, ji'in tee ka kuu griego ma ja já ka ndachiñu'u tna de Su'si ma nkuu.

⁵ Te ñayii judío ma ja ñatuu ka kandija i ma, ni ka kukueñu ini i, te ni ka nduku i jaku tee inukuxi ma tee ka sa'a ja u'vi ma, te nuu ni ka kukua'a i ma, ni ka ska'an i ñayii ñuu ma, te ni jan koo i ve'e tee kúu Jasón ma, te ni ka kivi koo ni'i, ni ka kivi koo ñyo i, ka ndanduku i Pablo ma ji'in Silas ma. Ka kuni i ja jin kene'e nda'a i de te jin koo i ji'in de nuu ka ndatna'a ndaka ñayii ñuu ma.

⁶ Kovaa ñatuu ni ka ndani'i i de, te chukan kúu ja kuan koo i ji'in tee kúu Jasón ma, ji'in jaku-ka ñayii ka kandija Su'si ma, nuu tee ka netniñu ñuu yukan, te ka kayu'u i, ka jiña'a i:

—Pablo ma ji'in Silas ma chi ka skanaa de ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a, te ni ka kenda koo de ñuu o ya.

⁷ Te tee kúu Jasón a, ni jan-ta'vi de tee ma ve'e de ma. Ndaka tee ya'a ka ka'an ja iyo in-ka rey nani Jesús, te chukan kúu ja masu ka kandija de ja tátuni tee kúu César tee kúu emperador ma —ka kuu i ka jiña'a i.

⁸ Ja ni ka jiniso'o ñayii ma, ji'in tee ka netniñu ñuu yukan ma, ni ka ndakiti ini i.

⁹ Kovaa ni chuya'vi Jasón ma xu'un nuu tee ka netniñu ma, sukan-va'a jin ke koo de ji'in tna'a de ma, sani te ni ka xsiaa de tee ma.

Sukan ni kuu ja ni ka kenda koo Pablo ma ji'in Silas ma ñuu Berea ma

¹⁰ Sani te ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ni ka tetniñu i Pablo ma ji'in Silas ma jakuaa yukan onde ñuu Berea ma. Te nuu ni ka kenda koo de ñuu yukan, te ni ka kivi koo de in veñu'u luluu ñayii judío ma.

¹¹ Ñayii ya'a chi inuva'a-ka ini i sana ñayii ka iyo ñuu Tesalónica ma, vaa ni ka jan-ta'vi vivii i tnu'u Su'si ma, te ndi-kivi ndi-kivi ka skua'a vivii i tnu'u Su'si ma, sukan-va'a jin kuni i nú ja ndaa kúu ja ka ka'an Pablo ma ji'in Silas ma.

¹² Te sukan, te kua'a ñayii ñuu yukan, ji'in kua'a ña'a ñuu griego ña'a ka ndanuu-ka ma, ji'in kua'a tee ma, ni ka kandija tnu'u Su'si ma.

¹³ Nuu ni ka jini ñayii judío ka iyo ñuu Tesalónica ma ja Pablo ma, suni ni jan kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma ñuu Berea ma, sani te ni jan koo i yukan, te suni ni ka ska'an i kua'a ñayii ñuu yukan ma.

¹⁴ Sani te ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ni ka tetniñu i Pablo ma kua'an de ichi yu'u mar ma. Te Silas ma ji'in Timoteo ma, ni ka kendoo de yukan.

¹⁵ Te tee kuan koo ji'in Pablo ma, ni jan koo de ji'in tee ma onde ñuu Atenas ma, sani te ni ka ndakokuiñi de ñuu Berea ma ja jin kuña'a de Silas ma ji'in Timoteo ma ja jin nu koo yachi de nuu iyo Pablo ma.

Sukan ni ndo'o Pablo ma ñuu Atenas ma

¹⁶ Nani Pablo ma, ndetu de tee ma ñuu Atenas ma, kúxii ini de ja kúnda'vi ini de ja ñayii ñuu yukan, vaa nde'ya de ja ka chiñu'u xeen i ja masu Su'si ka kuu ma.

¹⁷ Chukan kúu ja Pablo ma, ni yo ja'an de veñu'u luluu ñuu yukan, nuu ka ndatna'a ñayii judío ma ji'in ñayii griego ma ja já ka chiñu'u i Su'si ma, te ûni ñukuun káxtnu'u va'a-ka de siki tnu'u vii tnu'u va'a Jesucristo ma. Te suni ndi-kivi ndi-kivi ni yo ja'an de nuya'vi ma, te suni sukan ñukuun ni yo kaxtnu'u tna de nuu ñayii griego ka ndatna'a yukan ma.

¹⁸ Te jaku tee ka sa'a tnu'u ja tee ndichi ka kuu de ma, ja ka skua'a de naxe ko kuu ñayii ma, ñatuu ka jatna ini de ja ká'an Pablo ma, te su'va su'va ka kuu de, vaa in jichi tee ka kuu epicúreos ma, ka ndi ini de naxe jin koo sii ini de ñuu ñayivi ya, te in jichi-ka tee ka kuu estoicos ma ka ka'an kuiti kanda o naxe ndo'o neni o ma. Chukan kúu ja ka ka'an de:

—¿Nawa kúni ka'an ndaka tnu'u ká'an tee ya'a?
—ka kuu de ka ka'an de.

Te in jichi de ma ka ka'an:

—In tee káxtnu'u tnu'u in-ka su'si jaa kúu de —ka ka'an de.

Vaa ni kaxtnu'u Pablo ma tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma, ji'in sukan ni ndateku ya ma.

19 Te ni ka jeka de Pablo ma, te ni jan koo de in nuu nani Areópago nuu ka ndatna'a kua'a ñayii ma, te ni ka jakondee de ka jikan-tnu'u de:

—Ka'an ni nawa kúni ka'an tnu'u jaa ja káxtnu'u ni a.

20 Vaa vee ni kaxtnu'u ni tnu'u ja masu ka jini sa, te ka kuni sa ja jin kuni sa nawa kúni ka'an —ka kuu de ka jiña'a de.

21 Vaa ñayii ñuu Atenas ma, ji'in ñayii masu ñuu yukan ka kuu i ja ka iyo i yukan ma, masu nawa ka sa'a-ka i, nú masu ja ka ndetu i in-ka ja jaa ja jin koniniso'o i, te saa kuu jin ndatnu'u tna'a i ma.

22 Sani te Pablo ma, ni jinkuiñi de sasava nuu nani Areópago ma, te jiña'a de:

—Ndijin tee ka iyo ñuu Atenas a, jini sa ja ndijin chi ka jatanuu xeen ni ja ka kuu su'si ni ma.

23 Vaa ni ya'a sa, te ni jini sa altar nuu ka yinee su'si ni ma, te suni ni jini sa in altar ja ñatuu nawa yinee, te sa'a ká'an tnu'u ndee ma: “Altar in su'si ñatuu jin kuni-ka o ma kúu cha'a.” Chukan kúu ja tna'a Su'si ka chiñu'u ni ma iya ñatuu jin kuni-ka ni ma, kúu iya káxtnu'u sa nuu ni a.

24 'Su'si ya'a kúu iya ni sa'a ni-ka'nu ñuu ñayivi a ji'in ndaka ja ka iyo a, te suu ya kúu iya tátuni andivi ma ji'in nuu ñu'ú ya. Iya ya'a, masu iyo ya veñu'u nuu ka sa'a ñayii ma.

25 Ni a masu jiniñu'u ya ja na in kua'a nawa ku-atniñu ya, su'va maa ya kúu iya sa'a ja kúu ka xtatachi o a te ka tekú o a, te táa ya ndaka nawa ka jiniñu'u o ma.

26 Te maa ya ni sa'a in-ni ñayii ma, te ni kukua'a xeen o ja ka iyo o ni-ka'nu ñuu ñayivi a. Te maa ya ni jani ini na saa tiempo ko kuu in kivi ma in yoo

ma in kuiya ma, te ni jani ini ya ndenu jin ko kuu xe'ñu in in ñuu ma.

²⁷ Sa'a ni sa'a ya, sukan-va'a jín ndasa'a ñayii ma kuenda te jín ndanduku i ya. Vaa vala ti'i-ni ja sa'a o, te kuu ndani'i o ya. Te ja ndaa kúu ja masu jika kuiti iyo ya nuu ka iyo in in o a.

²⁸ Vaa ja maa ya ma, te ka tekú o te ka kanda o te ka iyo o, vaa maa ya jito ña'a, te jâ yatni sukan ka ka'an tna jaku tee ndichi ka iyo ne'un ni a: “Vaa sa'ya tata maa ya ka kuu o”, ka ka'an de.

²⁹ Te nú sa'ya tata maa Su'si iya ká'an sa a ka kuu o, te máko jin kani ini o ja tna'a ja ka jani ini maa ñayii ma te vivii ka ndane'e i ji'in oro ma, xi ji'in plata ma, xi ji'in yuu ma, kúu Su'si ma, chi ña'a.

³⁰ Ja ndaa kúu ja Su'si ndija ma chi ñatuu ni ke'en kuenda ya ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a o onde xi'na-ka ma, nuu ñatuu jin kuni-ka o naxe jin kondikin o ya ma, kovaa vitna tátnumi ya nuu ndaka ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a ja na jin ndakani jín ndaka'vi ini i te jín xndoo i ja u'vi ka sa'a i ma te jín ndakokuiñi i nuu maa ya ma, sukan-va'a jin kaku i nuu ja u'vi ma.

³¹ Vaa maa Su'si ma, ni kaji ya in kivi ja sa'a ndaa ya, te maa Sa'ya ya iya ni tetniñu ñayivi ya ni kii ya ñuu ñayivi ya kúu iya ndakan ndaa kuenda nuu ndaka ñayii a. Te chukan kúu ja ni kaxtnu'u ya ja sukan ko kuu, vaa ni ndaxteku ya Sa'ya ya ma —kúu de jiña'a de.

³² Kovaa nuu ni ka jiniso'o i siki ja ni ndateku ya ma, sani te jaku i ni ka jakundee Pablo ma, te jaku-ka i ka jiña'a:

—Ka kuni sa ja ndaka'an ni tnu'u ya'a in-ka tuku kivi, te jin koniniso'o sa —ka kuu i ka jiña'a i.

³³ Te ni jinu ni ka'an de ma, te ni ndee de ne'un ndaka ñayii ma.

³⁴ Kovaa jaku i chi ni ka kandija i, te ni ka ndandikin tna'a i ji'in Pablo ma. Ne'un ñayii yukan iyo tna tee nani Dionisio tee ja'an kutu nuu Areópago ma. Suni iyo tna ña'a nani Dámaris ma. Te suni ka iyo tna jaku-ka ñayii.

18

Sukan ni kuu ja ni kenda Pablo ma ñuu Corinto ma

¹ Nuu ni jinu sukan ma, Pablo ma, nuu ni ndee de ñuu Atenas ma, sani te kua'an de ñuu Corinto ma.

² Yukan ni ndani'i de in tee judío nani de Aquila. Te tee ñuu Ponto ma kúu de. Jaku-ni kivi iyo ja ni kenda tee kúu Aquila ma ji'in ñasi'i de ña'a nani Priscila ma ñuu Corinto ma, vaa ni ka ke koo de ñuu Italia ma, kuechi ja tee kúu emperador nani Claudio ma, ni tatnuni de ja ndaka ñayii judío ma, na jin nde koo i ñuu Roma ma. Te sukan ni ka ndatna'a Pablo ma ji'in Aquila ma.

³ Te ni jini Pablo ma ja in-ni tniñu ka sa'a de ji'in tee ma. Chukan kúu ja ni kendoo de nuu ka iyo tee ma, vaa ve'e sa'ma ka sa'a de, sukan-va'a kuu satniñu tna de ji'in tee ma.

⁴ Ndaka una kii, kivi ni tatnuni Su'si ma ja ma jin satniñu ñayii ma, Pablo ma ká'an ká'an de tnu'u Su'si ma ini veñu'u luluu ma, vaa kúni de ja jin kandija ñayii judío ma ji'in ñayii griego ma sukan ni sa'a Su'si ma ja jin ndani'i ta'vi o ma.

⁵ Te Silas ma ji'in Timoteo ma, ni ka nde koo de ñuu Macedonia ma, te kuan koo de ñuu Corinto

ma. Te nuu ni ka kenda koo de ma, Pablo ma, ûni jatanuu xeen de káxtnu'u de nuu ñayii judío ka iyo ñuu yukan ma, ja Jesús ma kúu Cristo iya ni tetniñu Su'si ma.

⁶ Kovaa ñayii judío ma, ni ka keja'a ka ndakiti ini i, te ni ka ka'an ndeva'a i nuu de ma. Sani te Pablo ma, ni kaja ni'ni de sa'ma de ma, ja ko kuu i in seña ja masu kuechi-ka de kúu, te jiña'a de:

—Kuechi maa ni jin ko kuu nawa jin ndo'o jin tna'a ni. Masu na kuechi saña. Vitna, te ki'in sa kaxtnu'u sa tnu'u Su'si ma nuu ñayii masu judío ka kuu i ma —kúu de jiña'a de.

⁷ Sani te Pablo ma, ni kee de veñu'u ma, te kua'an de ve'e in tee nani Justo ma. In tee jinindija Su'si ma kúu de, te iyo yatni de nuu kátuu veñu'u luluu ma.

⁸ Te tee nani Crispo ma, tee tátnuni veñu'u luluu ma kúu de, te ni kandija de ja Jesús ma kúu Su'si Iya Tátnuni ma, te ni ka kandija ndaka ñayii ve'e de ma, te suni kua'a xeen tna ñayii ñuu Corinto ma ni ka kandija ja ni ka jiniso'o i tnu'u Su'si ma ja ni kaxtnu'u Pablo ma, te ni ka jandute i.

⁹ Sani te jakuaa yukan ni jininuu Pablo ma ja jiña'a Iya Tátnuni ma:

—Má koyu'u ni, te kaxtnu'u-ka ni tnu'u maa sa a. Máko kasiyu'u ni.

¹⁰ Vaa maa sa iyo ji'in ni, te ni-in ñayii masu kuu kaki'i nda'a ña'a i ja sa'a ndeva'a ña'a i, vaa ñuu ya'a ka iyo kua'a ñayii ja jin kandija ña'a i ja maa sa kúu Su'si, te jin nduu i ñayii ñuu maa sa —kúu ya jiña'a ya.

¹¹ Chukan kúu ja ni kendoo Pablo ma in kuiya yo sava ñuu yukan, ni yo kaxtnu'u de nuu ñayii ma tnu'u Su'si ma.

¹² Kovaa ni kuu ja kivi tátnuni tee kúu Galión ma ñuu Acaya ma, ñayii judío ma, ni ka ndatnu'u tna'a i, te ni ka tñii i Pablo ma te ni jan koo i ni ka jan xsia'a i de nuu tee kúu Galión ma nuu ja'nde de tñiñu ñayii ma.

¹³ Te ka jiña'a i:

—Tee ya'a, sa'a de ja jin chiñu'u ñayii a Su'si ma sukan kúni maa de, te masu sukan ni tatnuni Moisés ma —ka kuu i ka jiña'a i.

¹⁴ Te iyo Pablo ma ja ka'an de, kovaa xi'na-ka ni ka'an tee kúu Galión ma, te jiña'a de:

—Ndi jin ñayii judío a, nute ni kija koo ni ji'in in ñayii ja ni ja'ni i in ndiyi xi ni sa'a ndeva'a i, iyo sa ja koniniso'o sa.

¹⁵ Kovaa nú siki ja truu'u ka ka'an ni a xi siki ja na sa'ya na tata ka kuu ni ma xi siki ja ni ka tatnuni i ja jin sa'a ni ma, masu kuu ka'nde sa tñiñu yukan. Jin koto maa ni naxe jin sa'a ni chi saña chi masu kúni sa ja ka'nde sa tñiñu siki ja ka ka'an ni a —kúu de jiña'a de.

¹⁶ Chukan kúu ja ni tatnuni de ja jin kene'e de ñayii ma nuu ja'nde de tñiñu ma.

¹⁷ Sani te ndaka ñayii ma, ni ka tñii i tee kúu Sóstenes ma tee tátnuni veñu'u luluu ma, te ni ka kani i de nuke'e nuu ja'nde tee kúu Galión ma tñiñu ma. Kovaa tee kúu Galión ma masu ni ndi ini de ja ka kuu maa i ma.

¹⁸ Te Pablo ma ni iyo-ka de kua'a-ka kivi ñuu Corinto ma, saa ni ndakuan-ta'vi de nuu ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te ni ndee de, te kua'an de in nuu barcu ichi ñuu Siria ma, te ni ka ndikin ña'a Priscila ma ji'in Aquila ma. Nuú ka iyo de ñuu Cencrea ma, ni sa'a de ja jin sete yanda i xini de

ma, ja kuechi ja in ja ni skuiso de nuu Su'si ma ja sa'a de.

¹⁹ Nuu ni kenda koo de ñuu Éfeso ma, Pablo ma, ni xndoo de ñayii kuan koo ji'in de ma ke'e ma, te ni kivi de ini veñu'u luluu ma, te ka ndaa ka nuu de ka ndatnu'u de siki tnu'u Su'si ma ji'in tee judío ma.

²⁰ Te tee judío ka iyo ñuu yukan, ka xtetuu de Pablo ma ja na kendoo de jaku-ka kivi ji'in de yukan. Kovaa ñatuu ni kuni de.

²¹ Te nuu ni ndakuan-ta'vi de ma, ni jiña'a de:

—Jiniñu'u ja no'o sa ja koo sa viko ve kuyatni ñuu Jerusalén ma, kovaa ndii sa in-ka jichi, nú Su'si ma kúni ja sukan ko kuu —kúu de jiña'a de.

Te ni ndaa de in nuu barcu ñuu Éfeso ma, te kua'an de.

Pablo ma, ni ndeja'a de ja ku-uni jichi kuan kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma

²² Nuu ni ndenda de ñuu Cesarea ma, ni kaa de ni ja'an de ñuu Jerusalén ma ni jan nu kua'a de nchuxi ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i yukan, te sani te ni ndêe de kuan no'o de ñuu Antioquía ma.

²³ Ni jinu ni iyo de jaku kivi yukan, te ni kee de, te kua'an de kuan koto de ñayii ka ndikin Jesús ma ja ka iyo i ni-ka'nu ñuu Galacia ma ji'in ñuu Frigia ma, te ndáka'an-so'o de ja na jin konukuiñi va'a i nuu Su'si ma.

Tee kúu Apolos ma, káxtnu'u de tnu'u Su'si ma ñuu Éfeso ma

²⁴ Sani te ni kenda in tee judío nani de Apolos ñuu Éfeso ma. Te tee ya'a, tee ñuu Alejandría ma kúu de, te in tee vivii ká'an kúu de, te jini xeen de nawa ká'an tnu'u Su'si ma.

²⁵ Jâ ni jaku'ni va'a ini de ichi Iya Táttnuni ma, te ká'an ndaa ká'an ndija de siki Jesús ma. Yika-ni ja jini de kúu sukan ni skuandute Juan ma, kovaa ni-yu'u ni-ini de ká'an de tnu'u Su'si ma.

²⁶ Te ñatuu ni yu'u de, te ni keja'a de ká'an de ini veñu'u luluu ma. Te ni ka jiniso'o Priscila ma ji'in Aquila ma, te ni ka kene'e siin de tee ma, te vivii ni ka ndakaxtnu'u ndaa-ka de siki ichi Su'si ma.

²⁷ Vaa Apolos ma chi kúni de ja ki'in de ñuu Acaya ma. Te ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, ka jiña'a i ja va'a-ni kúu ja sa'a de sukan, te ni ka tee i tutu kua'an nuu tee ka ndikin Jesús ma ja ka iyo de yukan, sukan-va'a jín kuan-ta'vi de tee ma nuu ka iyo de ma. Nuú ni kenda de ñuu yukan, te ni chindee xeen de ñayii ni skuta'vi Su'si ma i ja vii ja va'a ma ja jâ ni ka kandija i ya ma.

²⁸ Vaa ni-yu'u ni-ini de ni yo kaxtnu'u de nuu ka iyo kua'a ñayii ma ja sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma ja Jesús ma kúu Cristo iya ni tetniñu maa Su'si ma, te jiña'a de ja sukan-ni ka kaxtnu'u tee judío ma, masu va'a-ni iyo.

19

Sukan ni kúu ja ni kenda Pablo ma ñuu Éfeso ma

¹ Nani Apolos ma, iyo de ñuu Corinto ma, Pablo ma, ni ja'an de ndaka-ka ñuu ka iyo onde yuku sukun-ka ma, sani te kuan no'o tuku de ñuu Éfeso ma. Te ni ndani'i de jaku ñayii ka ndikin ka sa'a i sukan ká'an tnu'u Jesús ma ja ka iyo i ñuu yukan.

² Te jiña'a de:

—¿Ni ka kuta'vi ni Xtumani Ndios ma, kii nuu ni ka kandija ni tnu'u Su'si ma? —kúu de jiña'a de.

Te ni ka ndakone'e i:

—¡Ñatuu vi! Vaa ni masu nama ka jiniso'o sa ja iyo Xtumani Ndios ma —ka kuu i ka jiña'a i.

³ Sani te ni jiña'a Pablo ma:

—¿Naxe ni ka jandute ni? —kúu de jiña'a de.

Te ka jiña'a i:

—Sukan ni skuandute Juan ma —ka kuu i ka jiña'a i.

⁴ Te jiña'a Pablo ma:

—Sukan ni skuandute Juan ma chi ja jin ndakani jin ndaka'vi ini ñayii ma kúu. Te jin xndoo i ja u'vi ka sa'a i ma, te jin ndakokuiñi i nuu Su'si ma. Te Juan ma suni ni yo jiña'a de nuu ñayii ma ja jin kandija i iya kenda kuee-ka ma sana maa de ma. Iya ya'a kúu Jesús iya ni tetniñu Su'si ma —kúu de jiña'a de.

⁵ Ja ni ka jiniso'o i sukan ma, sani te ni ka jandute i ja maa Jesús ma ja kúu ya Iya Tátununi ma.

⁶ Te nuu ni sonee Pablo ma nda'a de siki ñayii ya'a ma, sani te ni ka kuta'vi i Xtumani Ndios ma, sani te ni ka keja'a i ka ka'an i in in sa'an, te ka ndakaxtnu'u i tnu'u ni wa'a Su'si ma nuu in in i ma.

⁷ Te ja ndaka-ni tee ma chi uxi uu de kúu ne'un ndaka i ma.

⁸ Te Pablo ma, ni kivi de ini veñu'u luluu nuu ka ndatna'a ñayii judío ma, te ni masu ni yu'u de, su'va ni-yu'u ni-ini de ni yo ka'an de siki ja sukan tátununi Su'si ma. Te sa'a ni yo sa'a de uni yoo, vaa kúni de ja jin kandija ñayii ma tnu'u Su'si ma.

⁹ Kovaa jaku i ma, masu ni ka kandija i, su'va ni ka ndundee-ka ini i, te ka ka'an ndeva'a i ja kuu ichi Su'si ma nuu ndaka-ka ñayii ka iyo ma. Chukan kúu ja Pablo ma, ni sa'a siin de ndaka ñayii ni ka

kandija tnu'u Su'si ma, te ni ka yo ndatna'a de ini skuela tee nani Tirano ma, te ndi-kivi ndi-kivi ñukuun kuiti káxtnu'u de tnu'u Su'si ma nuu ñayii ma, sukan-va'a jin jaku'ni ini i.

¹⁰ Sukan ni yo sa'a, ni yo sa'a de uu kuiya, te onde ndaka ñayii ka iyo ni-ka'nu ñuu Asia ma, ja ka kuu i judío ma ji'in griego ma, ni ka jiniso'o i tnu'u vii tnu'u va'a Jesús Iya Táttnuni ma.

¹¹ Te ja maa Su'si ma, te ni yo sa'a Pablo ma milagru ja masu nama ni ka yo jini i ma,

¹² ja onde pañu Pablo ma xi sa'ma ne'nu de ma, ndeva'a-ni na in ku'u ma te na kaki'i i ma chi ni ka yo nduva'a i ndeva'a-ni na kue'e ka ndo'o i ma, te onde tachi ka yinee ñayii ma, ni ka yo nde koo i te kuan koo maa i. Te sa'a ni yo kuu, vaa tnu'u ndee tnu'u ndatnu maa Su'si ma ni yo iyo ji'in Pablo ma.

¹³ Kovaa jaku tna tee ka kuu judío ma, ni ka nduku ini tna de ja jin kene'e de tachi ma, te ka ndakune'e tna de Jesús Iya Táttnuni ma, te sa'a ka jiña'a tna de:

—Ja maa Jesús iya káxtnu'u Pablo ma, te táttnuni ri ja kee ro te má koo-ka ro ini anua ñayii jiña! —ka kuu de ka jiña'a de.

¹⁴ Sa'a ni ka yo sa'a ndi-uja sa'ya tee kúu Esceva ma in tee táttnuni nuu sutu ñayii judío ma.

¹⁵ Kovaa ni ndakone'e tachi ma, te jiña'a i:

—Jesús ma chi jini sa ya, te jini sa na in kúu Pablo ma, kovaa ndijin, ¿na in ka kuu ni? —kúu i jiña'a i.

¹⁶ Te tee yinee ña'a tachi ma, ni kandava de siki ndaka suchi ya'a, te ni kundee de ni kani de i, te ni sa'a ndeva'a xeen de i, te ni xtavichi de i, te ni xtnakue'e de i, te ka jinu yakua ndaka sa'ya tee kúu Esceva ma, ni ka nde koo i ve'e ma.

17 Te ndaka ñayii judío ma ji'in ñayii griego ma ja ka iyo i ñuu Éfeso ma, nuu ni ka jini i ja sukan ni kuu ma ja masu ndeva'a-ni ñayii kuu sa'a sukan ma, te ni ka yu'u xeen i, te ni ka ndakunitnuni i ja Jesús Iya Tátununi ma, Su'si ndija kúu ya.

18 Te kua'a ñayii ni ka kandija tnu'u Su'si ma, te ni ka kenda koo i nuu ka ndatna'a Pablo ma ji'in ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma, te ni ka ndaka'an, ni ka ndakachi i ja u'vi ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu i ma.

19 Te kua'a xeen ñayii tasi ma, ka yinda'a i libru ni ka yo jatniñu i ma, te ni ka ja'mi i nuu ndaka ñayii ka iyo ma. Te ni ka ndatava i kuenda na saa xu'un ni ka chiya'vi i libru ni ka yo jatniñu i ma, te uu xiko uxi (50) mil xu'un plata kúu.

20 Te ja sukan ka jini ñayii ma ja iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu Su'si ma, te ve jin kukua'a-ka i ka kandija, te ve kuitenuu-ka tnu'u Su'si ma.

21 Ja ni ya'a ndaka cha'a ma, sani te Pablo ma, ni jani ini de ja no'o de ñuu Jerusalén ma, te ichi kuan no'o de ma, te ki'in de jin koto de ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i ñuu Macedonia ma ji'in ñuu Acaya ma. Te jinu koo de ñuu Jerusalén ma, te ki'in de ñuu Roma ma.

22 Sani te ni tetniñu de uu tee ka chindee ña'a ma, ja jin jakoxtnuu de jin koo de ñuu Macedonia ma. Tee ya'a ka kuu Timoteo ma, ji'in Erasto ma. Te ni kendoo-ka maa de jaku kivi ñuu Asia ma.

Sukan ni ka ndaskanda tna'a ñayii ñuu Éfeso ma

23 Ne'un kii yukan ni ka ndakiti xeen ini ñayii ma kuechi ja sukan ni kaxtnu'u Pablo ma naxe kondikin o ichi Su'si ma.

²⁴ Te tee nani Demetrio tee satniñu ji'in kaa kúu plata ma, te ni yo ndane'e de veñu'u lilikin sukan kaa veñu'u nuu yinee ja nani Diana ma, te ndaka tee ni ka yo satniñu tniñu yukan ma, ni ka yo ni'i kua'a de xu'un.

²⁵ Chukan kúu ja tee kúu Demetrio ma, ni ndaxtutu de ndaka tee ka satniñu tniñu yukan ma, te sa'a jiña'a de:

—Ka jini maa ni ja ja tniñu ka sa'a o a, te ka ni'i kua'a o xu'un.

²⁶ Kovaa ka jini o te ka jiniso'o o ja tee kúu Pablo ma, masu yika-ni ja ñuu Éfeso a, nú masu ja ni-ka'nu ñuu Asia a, káxtnu'u de ja masu nawa ka kuu ja ka sa'a ñayii ma ji'in nda'a i ma, te ni kundee de ni ndaxsama de ja ka jani ini kua'a ñayii ma.

²⁷ Masu yika-ni ja tniñu ka sa'a o a ma koo-ka, nú masu ja suni veñu'u nuu yinee su'si nani Diana ma, masu na in-ka ndachiñu'u-ka, te keja'a naa jayiñu'u su'si yukan ja ka ndachiñu'u ndaka ñayii ñuu Asia a ji'in ni-ka'nu ñuu ñayivi a —kúu de jiña'a de.

²⁸ Nu ni ka jiniso'o de sukan ká'an tee kúu Demetrio ma ja sukan sa'a Pablo ma, te ni ka ndakiti xeen ini de, te ka kayu'u de ka ka'an de:

—¡Ka'nu xeen-ka Diana iya ka chiñu'u ñayii ñuu Éfeso a! —ka kuu de ka ka'an de.

²⁹ Te ndaka ñayii ñuu ma, ñatuu ka ni'i ini i nawa jin sa'a i. Te ndaka i, ûni ka jinu i ka jexni'ni tna'a i ni ka kivi koo i nuu ka ndatna'a ñayii ñuu ma ja nú iyo nawa ka ndatnu'u tna'a i ma. Ni ka ndaxtandee i tee kúu Gayo ma, ji'in Aristarco ma, te tee ya'a chi tee ñuu Macedonia ma ka kuu de, te ka ndikin tna'a de ji'in Pablo ma.

³⁰ Pablo ma, ni kuu ini de ja kee de ki'in de nuu ka iyo ñayii ma. Kovaa ñatuu ni ka wa'a tee ka ndikin Jesús ma tnu'u.

³¹ Onde jaku tee ka netniñu ñuu Asia ma tee ka ketna'a ini ji'in Pablo ma, ni ka tetniñu de tutu ká'an ja máko ki'in de nuu ka iyo ñayii ma, nasa jin sa'a ndeva'a ña'a i.

³² Jaku ñayii ma, in ja ka kayu'u i ka ka'an i, te jaku-ka ñayii ma, in-ka ja ka kayu'u i ka ka'an i, te ndaka-ka i ma, ni masu ka jini i nava'a ni ka ndatna'a i ma.

³³ Te ñayii judío ma, ni ka tunda'a i in tee nani Alejandro ma, ja na kee de ka'an de nuu ñayii ma. Te ni sa'a de ji'in nda'a de ma seña ja na jin kasiyu'u ñayii ma, sukan-va'a kuu ka'an de nava'a ka iyo de yukan.

³⁴ Kovaa nuu ni ka jini i ja in tee judío ma kúu de, te ndaka i ni ka kayu'u inuu kuiti já yatni uu ora:

—¡Ka'nu xeen-ka Diana iya ka chiñu'u ñayii ñuu Éfeso a! —ka kuu i ka ka'an i.

³⁵ In tee tee tutu ñuu yukan, ni kundee de ja ni ka ndunañii ñayii ma, te jiña'a de:

—Ndijin ja ka kuu ni ñayii ñuu Éfeso a, ñayii ni-ka'nu ñuu ñayivi a, ka jini i ja ñuu Éfeso a ka jito o veñu'u Diana su'si ka chiñu'u o ma, ja ka ka'an i ja onde sukun ma ni kuun vee ma.

³⁶ Masu kuu na in ka'an ja masu ja ndaa kúu. Jiniñu'u ja jin ndunañii ni. Má jin ko kuyachi ni ja jin sa'a ni in ja masu ka jini ni.

³⁷ Vaa ni ka tnii ni tee ya'a, te vitna ja masu nawa ka sa'a ndeva'a ña'a de a, ni masu nawa ka ka'an ndeva'a de ja kuu su'si ka chiñu'u o a.

³⁸ Te tee kúu Demetrio a ji'in jaku-ka tee ka satniñu ji'in kaa kúu plata a, nú iyo in ja ñatuu ka jatna ini ni ji'in de, ka iyo tee ka ja'nde tniñu ma, te jin koo ni nuu de, te jin kuña'a ni nawa kúu ja ñatuu ka jatna ini ni ma.

³⁹ Te nú iyo in-ka ja ñatuu ka jatna ini ni, jin ndaka'an ni kivi ka ndatna'a ñukuun o ma.

⁴⁰ Vaa ja sukan ka sa'a o vitna a, iyo yika ja jin ndaxtekuechi ña'a i ja maa o ni ka ndaskanda tna'a ja sa'a ka sa'a ka kuu o a, te masu jin ni'i ini o naxe jin kuña'a o ja nava'a ni ka ndututu o ya'a —kúu de jiña'a de.

⁴¹ Nuu ni ka'an de sa'a, sani te ni jiña'a de nuu ñayii ni ka ndututu ma ja na jin ndakuitenuu i.

20

Ni ja'an Pablo ma ñuu Macedonia ma, ji'in ñuu Grecia ma

¹ Nuu ni jinu ni ka kuu ñayii ma sukan ma, Pablo ma, ni ndakana de ñayii ka ndikin ka sa'a i sukan ni tatnuni Jesús ma, te ni ndaka'an, ni ndakachi de nuu i ja na jin konukuiñi va'a i nuu Su'si ma, te ni ndakuan-ta'vi de nuu ndaka i ma, te kua'an de ichi ñuu Macedonia ma.

² Ni ja'an de ndaka ñuu yukan, te ni ndaka'an-so'o, ni ndaka'an-so'o de nuu ndaka ñayii ka kandija tnu'u Su'si ma ja máko jin xtaya kuiti i. Sani te ni kenda de ñuu Grecia ma.

³ Te ni iyo de uni yoo yukan ma. Te nuu iyo tu'va de ja kaa de nuu barcu ma te ki'in de ñuu Siria ma, te tee ka kuu judío ma, ni ka ndatnu'u tna'a de ja jin ka'ni de tee ma. Chukan kúu ja va'a-ka ni ndakokuiñi de ichi ñuu Macedonia ma.

⁴ Te ni ka ndikin ña'a Sópater ma sa'ya tee kúu Pirro tee ñuu Berea ma, ji'in Aristarco ma, ji'in Segundo tee ñuu Tesalónica ma, ji'in Gayo tee ñuu Derbe ma, ji'in Timoteo ma, ji'in Tíquico ma, ji'in Trófimo tee ñuu Asia ma.

⁵ Tee ya'a, ni ka jakoxtnuu de, te ni ka yo ndetu ña'a de ñuu Troas ma.

⁶ Nu ni jinu viko ka jaa i xtatila ñatuu na levadura yi'i ma, te ni ka nde koo sa ñuu Filipos ma, te kuan koo sa nuu barcu ma, te nuu u'un kivi ma, te ni ka ndatna'a sa ji'in de ñuu Troas ma, te uja kivi ni ka iyo sa yukan.

Ni ndakuan-ta'vi Pablo ma nuu ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Troas ma

⁷ Te kivi kéja'a smana ma, ni ka ndatna'a sa ji'in ñayii ma, ja jin kaa sa xtatila ma te jin ndaka'an sa sukan ni ndo'o ni neni Jesús iya tátuni nuu o a. Te Pablo ma, ndáka'an-so'o, ndáka'an-so'o de nuu ñayii ka kandija tnu'u Su'si ma, vaa kivi xtnee ma, kee de ki'in de in-ka ñuu. Te na'a xeen ni ka'an de, sani te ni kuu sava ñuu ma.

⁸ Te ka iyo sa onde ve'e ichi sukun ma, te ka iyo kua'a ñu'u ka ndu'va.

⁹ Te iyo tna in suchi jaa nani Eutico ma nuu ka iyo sa onde sukun ma onde ve'e ku-uni ma, te núkoo i nuu ventana ma, te kusu xeen i kúni i vaa ni kuna'a ká'an ká'an-ni Pablo ma. Sani te ni kixi i, te ni kun-kava i onde nuu ñu'ú ma, te ja kuan koo de kuan ndone'e de i ma, te jâ ni ji'i i.

¹⁰ Pablo ma, ni nuu kunu de, te ni jakoxtnee de siki i, te ni kanuni'ni de i, te jiña'a de nuu ñayii ka iyo ma:

—Má jin koyu'u ni chi téku i —kúu de jiña'a de.

¹¹ Sani te ni ka nda koo de ve'e onde sukun ma, te ni ka jaa de xtatila ma, ja ka ndakune'e de sukan ni ndo'o ni neni Jesús ma. Nuú ni jinu ma, te ni ndaka'an-so'o, ni ndaka'an-so'o-ka de nuu ñayii ma onde nuu ni ndii ma. Sani te kua'an de.

¹² Te ni ka ndusii ini xeen ndaka ñayii ma, vaa suchi jaa ni jinkava ma chi téku i, te kuan nu koo ñayii ma ji'in i.

Sukan ni ndakuan-ta'vi Pablo ma nuu tee ka jito ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Éfeso ma

¹³ Saña chi ni ka jakoxtnuu sa in nuu barcu ma, te kuan koo sa ichi ñuu Asón ma, nuu jin ndatna'a sa ji'in Pablo ma te jin koo sa ji'in de, vaa sukan ni ka ndatnu'u tna'a sa, vaa maa de chi jika ja'a de kua'an de.

¹⁴ Nuú ni ka ndatna'a sa ji'in de ñuu Asón ma, te ni ka jeka sa de, te kuan koo sa ji'in de nuu barcu ma ichi ñuu Mitilene ma.

¹⁵ Onde yukan, te kuan koo kuan koo sa nuu barcu ma, te kivi yutnee ma, te ni ka kenda koo sa kuan ndaya'a ñuu Quío ma. Te in-ka kii ma, ni ka ya'a sa ichi ñuu Samos ma, te in-ka kivi yutnee ma, ni ka kenda koo sa ñuu Mileto ma.

¹⁶ Pablo ma, ni jani ini de ja ya'a ndita de ñuu Éfeso ma, sukan-va'a ma jinkuiñi de ñuu Asia ma, vaa nuu xeen de ja ndenda de ñuu Jerusalén ma kivi Viko Pentecostés ma, nuna kuu.

¹⁷ Onde ñuu Mileto ma, Pablo ma, ni kana de tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Éfeso ma.

¹⁸ Te nuu ni ka kenda koo tee ma, te jiña'a de:

—Ka jini maa ni sukan ni yo kuu sa ndaka kivi ni iyo sa ji'in ni ma, onde kivi xinañu'u ni kivi sa ñuu Asia a.

¹⁹ Jinukuechi sa nuu Iya Tátñuni ma, kovaa ñatuu ni kuni sa ja tatñuni sa nuu ni, te kua'a jichi ni yo nda'yu sa, ja ni yo ndo'o, ni yo neni sa, ja ni ka yo sa'a ndeva'a ña'a ñayii judío ma.

²⁰ Kovaa ni a sukan, masu nde yu'u sa, su'va ndimaa káxtnu'u sa ndaka tnu'u va'a ja sa'a ja jin koo va'a ni a. Sukan ni yo kaxtnu'u sa nuu ka ndatna'a ni ma ji'in ve'e ni ma.

²¹ Nuu ñayii judío a ji'in nuu ñayii griego ma ni kaxtnu'u sa sukan jin ndakani jin ndaka'vi ini i te jin xndoo i ja u'vi ka sa'a i ma te jin ndakokuiñi i nuu Su'si ma te jin kandija i Jesucristo iya tátñuni nuu o a.

²² 'Te vitna jin kona'a ni ja no'o sa ñuu Jerusalén ma, vaa maa Xtumani Ndios ma ká'an, te masu jini sa nawa ndetu ña'a ja ko kuu sa.

²³ In-ni ja jini sa kúu ja ndaka ñuu nuu ja'an sa ma, ndimaa káxtnu'u Xtumani Ndios ma ja ndo'o neni sa te ki'in sa vekaa ma.

²⁴ Kovaa ni-in chukan ñatuu ndí ini kuiti sa, te ni a ko ndi ini xeen sa naxe koto va'a sa maa sa sukan-va'a koteku sa ñuu ñayivi ya, su'va ja ndí ini-ka sa kúu ja sinu sii ini sa tniñu ni taa Jesús iya tátñuni nuu o a, te sa'a sa sukan ni tatñuni ya ja kunukuechi sa nuu ya ma, te kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ya ma sukan-va'a jin kuni ndaka ñayii ma ja skuta'vi ña'a ya ma.

²⁵ 'Jâ ni kaxtnu'u sa nuu ndaka ni sukan tátñuni Su'si ma ñuu ñayivi a, te vitna jinitñuni sa ja masu jin kuni tna'a-ka o ñuu ñayivi ya'a.

26 Chukan kúu ja vitna, te jin kona'a ni ja saña, masu na kuechi kondiso sa nuu Su'si ma ja jin kuu ni,

27 vaa ni kaxtnu'u sa ndaka sukan kúni maa Su'si ma nuu ni a.

28 Te jin ko koto vava'a ni maa ni, te jin ko koto vava'a ni ndaka ñayii a sukan jito va'a o ndikachi maa o ma, vaa maa Xtumani Ndios ma ni sunkani ña'a ndijin ja jin ko kuu ni tee jin tatnuni te jin ko koto vava'a ni ñayii ni ka kandija Su'si a. Vaa jin kona'a ni ja maa niñi Sa'ya ya ma ja ni jati ya nuu krusi ma, te ni kundee ya ja ni ka nduu ñayii ni ka kandija ya ma sa'ya maa ya ma.

29 Te já jinitnuni sa ja nuna ya'a sa ki'in sa, sani te kivi koo tee jin ko kuu sukan ka kuu ndiva'u xen-xeen ma ne'un ni a, te jin ku'un ini de ja jin ndaskakayata de ndaka ñayii ka kandija Su'si ma te jin xndoo i ya.

30 Te onde ne'un maa ni a, jin ke koo tee ja jin kaxtnu'u saneé sañuu-ni de, te masu jin kaxtnu'u ndaa-ka de, te jin kundee de ja jin ndandikin ña'a ñayii ka ndikin ichi ni kaxtnu'u Jesús ma.

31 Chukan kúu ja jin konde'ya vava'a ni te jin konee xeen ni cuidado, te jin ndaka'án ni ja uni kuiya nduu ñuu ni yo ka'an, ni yo kachi sa nuu ni sukan jin kondikin ndaa ni Su'si o ma, te ni yo nda'yu sa ja ni yo ndakani ichi va'a ña'a sa in in ni.

32 Te vitna, te jin kendoo ni nuu nda'a maa Su'si ma, te jin kandija ni tnu'u vii tnu'u va'a ni skuta'vi ña'a ya ma, te maa tnu'u Su'si ma sa'a ja jin konukuiñi va'a ni nuu ya, te jin ndani'i ta'vi ni, te ndaka ja taa Su'si ma jin ni'i ni ji'in ndaka-ka ñayii ñatuu-ka na ja u'vi ka sa'a i ma.

³³ Masu ni yo ndiyo ini sa ja ni'i sa xu'un oro xi xu'un plata, ni a sa'ma ni-in ni ja kone'nu sa.

³⁴ Ka jini maa ni ja ni yo satniñu sa ji'in nda'a sa a ja ni'i sa nawa ka jiniñu'u sa ji'in tna'a sa ma.

³⁵ Ja ni yo sa'a sa ma, te ni kaxtnu'u sa ja jiniñu'u ja satniñu o te chindee o ñayii ka jiniñu'u ma. Jín ndaka'án o tnu'u ni ka'an Jesús Iya Táttnuni ma, ja ja vava'a-ka kúu ja kua'a o ja kuta'vi ñayii ma sana ja jin skuta'vi ña'a i ma —kúu de jiña'a de.

³⁶ Nu ni jinu ni ka'an Pablo ma sa'a, ni ka jinkoo jiti ndaka de ma, te ni ka jikan-ta'vi de nuu Su'si ma.

³⁷ Ndaka de ni ka nda'yu xeen, nani ni ka ñuni'ni de Pablo ma, te ni ka chitu de yikinuu de ma.

³⁸ Te ni ka kuxii xeen ini de, ja ni jiña'a Pablo ma ja masu jin kuni tna'a-ka de ñuu ñayivi ya'a ma. Sani te ni jan koo de ji'in Pablo ma onde nuu ni ndaa de nuu barcu ma te kuan no'o de.

21

Kua'an Pablo ma ichi ñuu Jerusalén ma

¹ Sani te ni ka kendoo tna'a o ni ka nduu sa'ya Su'si ma ñuu yukan, te saña chi kuan koo ndita ndita sa in nuu barcu ñuu Cos ma. Te kivi xtnee ma ni jan koo sa ñuu Rodas ma, te yukan, te kuan nu koo sa ñuu Pátara ma.

² Te ni ka ni'i sa in barcu kua'an ñuu Fenicia ma, te ni ka ka koo sa, te kuan koo sa.

³ Te nuu ni ka kuyatni sa ñuu Chipre ma, sani te kuan koo sa ichi nuu vee ñuu yukan. Sani te ni ka tnii sa ichi kua'an ñuu yukan, te kuan koo sa ichi ñuu Siria ma, te ni ka kenda koo sa onde ñuu Tiro ma, vaa yukan jin nune'e de ndaka ja ndiso barcu ma.

⁴ Te yukan ni ka ndani'i tna'a sa ji'in tee ka kandija tna tnu'u ni kaxtnu'u Jesús ma, te ni ka ndoo sa ji'in de uja kivi. Te nuu ni ka jini tee ya'a ja ni kaxtnu'u Xtumani Ndios ma sukan ndo'o Pablo ma, te ni ka ndaka'an-so'o de nuu Pablo ma ja máko ki'in de ñuu Jerusalén ma.

⁵ Ni jinu kii ni ka iyo sa yukan, te kuan koo sa, te ndaka tee yukan, ji'in onde ñasi'i de ma, ji'in ndaka sa'ya de ma ni jan koo ni ka jan nu xsia'a ña'a de onde yu'u ndute ma, te onde yukan ni ka jinkoo jiti ndaka sa, te ni ka jikan-ta'vi sa nuu Su'si ma.

⁶ Nuu ni jinu ma, te ni ka kanuni'ni tna'a sa ja ni ka ndakuan-ta'vi nuu tna'a sa, te ni ka nda koo sa nuu barcu ma, sani te kuan nu koo de ve'e de ma.

⁷ Saña chi kuan koo sa onde ñuu Tiro ma, te yukan, te kuan koo sa ñuu Tolemaida ma, ni ka jan kua'a sa nchuxi ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i yukan, te ni ka iyo sa ji'in i in kivi.

⁸ Te kivi xtnee ma, ni ka ke koo sa, te kuan koo sa ñuu Cesarea ma, te ni ka kenda koo sa ve'e tee kúu Felipe tee káxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma. Te tee ya'a kúu in de ja ndi-uja tee ni ka kaji i ja jin chindee de tee ka kaxtnu'u tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma, te ni ka ndoo sa ve'e de ma.

⁹ Tee ya'a chi ka iyo kuun sasi'i de suchi jaa, te ka ndakaxtnu'u i tnu'u ni wa'a Su'si ma.

¹⁰ Jâ ni kuu jaku kivi ka iyo sa yukan, te ni kenda in tee ndákaxtnu'u tnu'u wa'a Su'si ma, ja vee de ñuu Judea ma, te nani de Ágabo.

¹¹ Tee ya'a, ni kii de ni ki koto ña'a de, te ni ke'en de kanchii Pablo ma, te ni ju'ni de nda'a de ma ji'in ja'a de ma, te ni ka'an de:

—Sa'a ká'an Xtumani Ndios ma, ja ñuu Jerusalén

ma, sa'a jin ku'ni ñayii judío ma tee xi-kuenda kúu cha'a, te jin ndakua'a i de nuu nda'a ñayii masu judío ka kuu i ma —kúu de jiña'a de.

¹² Ja ni ka jiniso'o sa sukan ma, ni ka keja'a sa ji'in ndaka tna'a o ni ka nduu sa'ya Su'si ma ja ka iyo i ñuu yukan ka ka'an nda'vi sa Pablo ma ja máko ki'in de ñuu Jerusalén ma.

¹³ Te ni ndakone'e Pablo ma:

—¿Nava'a ka nda'yu ni te ka sa'a ni ja kuxii tna ini sa? Saña chi iyo sa masu yika-ni ja konu'ni sa, nú masu ja visi na kúu sa ñuu Jerusalén ma, kuechi ja káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Jesús iya tátnuni nuu o a —kúu de ká'an de.

¹⁴ Kovaa ñatuu ni ka kundee sa ja kandija de sukan ka jiña'a sa ma, te ñatuu ni ka jiña'a-ka sa de naxe sa'a de ma. Yika-ni ja ka jiña'a sa ja ko kuu sukan kúni maa Iya Tátnuni ma.

¹⁵ Sani te nuu ni jinu ma, te ni ka satu'va sa, te kuan koo sa ñuu Jerusalén ma.

¹⁶ Jaku tee ñuu Cesarea ma ja ka kandija de tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma, ni jan koo de ni ka jan xsia'a ña'a de ve'e tee kúu Mnasón ma, nuu jin ndoo sa ma. Tee ya'a chi tee ñuu Chipre ma kúu de. Te tee ya'a, tna'a tee ni ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a Jesús ma onde xinañu'u-ka ma kúu de.

Ni kenda Pablo ma ñuu Jerusalén ma

¹⁷ Nuu ni kenda koo sa ñuu Jerusalén ma, ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a, ni ka jan-ta'vi sii ini ña'a i.

¹⁸ Te kivi xtnee ma, ni jan koo sa ji'in Pablo ma ve'e tee kúu Jacobo ma, te yukan ka iyo ndaka tee ka nukuiñi ja ka jini ka jito de ñayii ka kandija Su'si ma.

¹⁹ Te Pablo ma, ni wa'a de nchuxi. Sani te ni ndakani de ndi-in ndi-in ja vii ja va'a ni sa'a Su'si ma ji'in ja sukan ni chindee ña'a ya ja ni kaxtnu'u de tnu'u vii tnu'u va'a ya ma nuu ñayii masu judío ka kuu i ma.

²⁰ Ja ni ka jiniso'o de ma, ni ka ndachiñu'u de Su'si o a, te ka jiña'a de Pablo ma:

—Ñani, já jini maa ni ja ka iyo kua'a mil ñayii judío a ja já ni ka kandija i tnu'u Su'si a, te ndaka i, ka sa'a-ka i sukan ni tatnuni Moisés ma.

²¹ Te naxe jin sa'a o, te vitna ja já ni ka jiniso'o i ja káxtnu'u ni nuu ndaka ñayii judío ka iyo ne'un ñayii masu judío ka kuu i ma, ja jín xndoo i tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma, te káxtnu'u ni ja má jin chitnuni-ka i sa'ya i ma, ni a má jin ko sa'a-ka i sukan ka sa'a o ve koo o ma.

²² ¿Naxe ko kuu-nka ya? Kuiti jin kuni ñayii a ja ni kijaa ni ya'a.

²³ Va'a-ka ja sa'a ni sukan jin ka'an sa a. Ka iyo kuun tee ja ka kuni de ja jin sa'a de sukan ni ka skuiso de nuu Su'si ma.

²⁴ Kuá'an ni ji'in de, te sa'a ni sukan ka sa'a de ma, ja jin nduvii jin ndundoo de nuu Su'si ma, te chuya'vi ni ja jin sete i xini ni ji'in de ma. Te ndaka ñayii ma jin ka'an ja masu ndija sukan ka ka'an i ja káxtnu'u ni ma, nú masu ja sa'a ni sukan ni tatnuni Moisés ma.

²⁵ Kovaa ja ñayii masu judío ka kuu i ma ja já ni ka kandija i ma, já ni ka tee sa tutu kua'an nuu i ja ni ka jani ini sa, te sa'a ká'an: ja máko jin kaa i ja ka ndakua'a ñayii ma nuu ja masu Su'si ka kuu ma, ji'in ja ma jin kaa i niñi kiti ma ji'in kuñu kiti ñatuu ni kee niñi ti ma, ji'in ja ma jin kivi nduu i

ji'in ndi-in ndi-in ñayii ñatuu ni ka tnanda'a ji'in i ma —ka kuu de ka jiña'a de.

²⁶ Sani te Pablo ma, kuan koo de ji'in tee yukan ma, te kivi yutnee ma ni jinu ni ka sa'a de sukan jin nduvii jin ndundoo de nuu Su'si ma, sani te ni kivi Pablo ma ini veñu'u ka'nu ma, sukan-va'a kaxtnu'u de kivi jinu kivi ja jâ ni ka nduvii ni ka ndundoo de nuu Su'si ma te ndakua'a de ja iyo ja ndukua'a de nuu Su'si ma ja ni ka nduvii ni ka ndundoo ndi-in ndi-in de ma.

Ni ka tñii i Pablo ma ini veñu'u ka'nu ma

²⁷ Kovaa nuu sani te chitu uja kii ma, te ni ka jini ña'a jaku tee judío tee ñuu Asia ma, ja yinee Pablo ma veñu'u ka'nu ma, te ni ka ska'an de ndaka tee ka iyo ma, te ni ka tñii de Pablo ma,

²⁸ te sa'a ka kayu'u tee judío tee ñuu Asia ma:

—Ndijin, tee ñuu Israel ya, jjin chindee ña'a ni, jín tñii o tee ya'a! Vaa ni-ka'nu ñuu ñayivi a káxtnu'u de nuu ñayii ma ja má jin sa'a i sukan ka sa'a o ve koo o ma, ji'in ja má jin sa'a i sukan ni tatnuni Moisés ma, ji'in ja má jin kava respetu i veñu'u ya'a. Te suni jâ ni chi'i de ñayii griego ma ini veñu'u ya'a, te sukan ni satne'e de nuu ii a, vaa masu iyo ja jin kivi koo ñayii yukan ma —ka kuu i ka ka'an i.

²⁹ Vaa xi'na-ka ma, jâ ni ka jini de tee ma ji'in tee ñuu Éfeso ma tee nani Trófimo ma, te ka jani ini de ja ni kivi Pablo ma ji'in de ini veñu'u ma.

³⁰ Te ndaka ñayii ñuu ma, ni ka ndakanda i. Te ka kandava ka kandita i kuan koo i, te ni ka tñii i Pablo ma, te ka ñu'u i de ni ka kene'e i de ini veñu'u ma. Sani te ni ka ndakasi kunu i ye'e ma.

³¹ Ni ka jani ini de ja jin ka'ni de tee ma, kovaa sani te ni kenda tnu'u nuu tee tátnuni nuu mil soldado

ñuu Roma ma, ja ndaka ñayii ñuu Jerusalén ma, ni ka ndututu i ja jin ka'ni i Pablo ma.

³² Sani te ni jeka de tee ka tatnuni nuu cientu soldado ma ji'in soldado ma, te kuan koo de nuu ka iyo tee ma. Nu ni ka jini ñayii ma tee ka tatnuni nuu mil soldado ma ji'in soldado ma, sani te ñatuu ni ka kani-ka i Pablo ma.

³³ Tee tátnuni nuu mil soldado ma, ni tnii de Pablo ma, te ni tatnuni de ja jin ku'ni de Pablo ma ji'in uu yo'o kaa. Sani te ni jikan-tnu'u de na in kúu Pablo ma te nawa ni sa'a de.

³⁴ Kovaa ndaka ñayii ma, ka kayu'u i, te ndi-in ndi-in ja ka ka'an i, chukan kúu ja tee tátnuni nuu mil soldado ma, masu ni jaku'ni ini de nawa ni sa'a ndija Pablo ma, ja kuechi ja ka kayu'u ka kayu'u-ni ñayii ma. Te ni tatnuni de nuu soldado ma ja jín koo de jín xsia'a de Pablo ma nuu ka ñu'u soldado ma.

³⁵ Nu ni ka kenda koo de nuu ka iyo xkueyi ma, ni ka jiso soldado ma Pablo ma, ja kuechi ja nde'e xeen ka kuu ñayii ma,

³⁶ vaa ndaka i ka kayu'u, ka ndikin i de kuan koo i, te ka jiña'a i:

—Jin ka'ni ni de —ka kuu i ka jiña'a i.

Ni ka'an Pablo ma nuu ñayii ma

³⁷ Nu sani te jin chinee soldado ma Pablo ma nuu ka yinee de ma, Pablo ma, ni jikan-ta'vi de nuu tee tátnuni nuu mil soldado ma:

—¿Kachi ni ja ka'an sa in ja ka'an sa? —kúu de jiña'a de.

Te tee tátnuni nuu mil soldado ma, jiña'a de:

—¿Kúu ká'an ni sa'an griego? —kúu de jiña'a de—.

³⁸ ¿Masu ndijin kúu tee ñuu Egipto ma ja jâ iyo kii ma ni xtutu ni ñayii ja jin kanaa i ma, te ni jeka ni kuun mil tee kúu ka kanaa ma, te kua'an ni ji'in de nuu ñatuu nawa iyo kuiti ma? —kúu de jiña'a de.

³⁹ Te jiña'a Pablo ma:

—Ña'a chi saña kúu Pablo tee judío ni kâku ñuu Tarso ma in ñuu kanuu xeen iyo ñuu Cilicia ma. Kachi ni, te ka'an sa nuu ñayii a —kúu de jiña'a de.

⁴⁰ Sani te ni wa'a de tnu'u. Te Pablo ma, núkuiñi de onde nuu xkueyi ma, te ni sa'a de seña ji'in nda'a de ma ja na jin kasiyu'u ñayii ma, te ni ka'an de maa sa'an hebreo ma, te jiña'a de:

22

¹—Ndijin ja ka kuu ni ñani sa ji'in yuva sa a, ká'an sa nuu ndaka ni ja masu na kuechi sa —kúu de jiña'a de.

² Te ja ni ka jiniso'o ñayii ma ja sa'an hebreo ma ká'an de, te ni ka jasiyu'u-ka i. Te jiña'a de:

³—Saña chi ja ndaa kúu ja ñayii judío kúu sa, te ni kâku sa ñuu Tarso ma ja iyo i ñuu Cilicia ma, te ni ja'nu sa ñuu ya'a, te ni kutu'va sa ja ni skua'a ña'a tee nani Gamaliel ma, te ni yo sa'a ndi'i kuiti sa sukan ni ka yo sa'a tna'a o tee jana'a-ka ma, te ni-yu'u ni-ini sa ni yo sa'a ndi'i, ni yo sa'a tu'u sa sukan ká'an tnu'u Su'si ma ja ni yo kaxtnu'u Moisés ma, sukan ka sa'a maa ni vitna a.

⁴ Te ni yo sondikin sa ñayii ka ndikin ichi ni kaxtnu'u Jesús ma, te ni yo tñii sa i, te jaku i ni yo chinee sa vekaa ma, te jaku-ka i ma, ûni ni yo ja'ni sa i, ka kuu tee ka kuu ña'a.

⁵ Te tee tátñuni nuu sutu ma ji'in ndaka tee ka kuu ja'nu ma ka na'a ja sukan ni yo sa'a sa, vaa maa

de ni ka sa'a tutu ja jin xsia'a sa nuu ñani o ka iyo ñuu Damasco ma, sukan-va'a kuu tnii sa ñayii ka ndikin ichi ni kaxtnu'u Jesús ma, te ki xsia'a sa i ñuu Jerusalén ya, ja jin xndo'o jin xneni de i.

⁶ Kovaa sa'a ni kuu nuu sani te kenda sa ñuu Damasco ma, nuu ve kuu sava nduu ma, sani te ni kenda in nduva ñu'u vee andivi ma, te ni ye'e ni'ni ni-ka'nu nuu kua'an sa ma.

⁷ Te ni kun-kava sa nuu kiti yoso sa ma onde nuu ñu'ú ma, te ni jiniso'o sa ja ká'an: “Saulo, Saulo, ¿nava'a sóndikin ña'a ni?”

⁸ Sani te ni ndakone'e sa: “¿Na in kúu ni, Señor?” Te ni ndakone'e ya: “Saña kúu Jesús iya ni iyo ñuu Nazaret ma iya sóndikin ni a”, kúu ya ká'an ya.

⁹ Te ñayii kuan koo ji'in sa ma, ni ka jini ndija i sukan ni ye'e ni'ni yukan, te ni ka yu'u i, kovaa ñatuu ni ka jaku'ni ini i nawa ká'an Jesús ma nuu sa ma.

¹⁰ Te jiña'a sa: “¿Nawa sa'a sa, Señor?” Te Iya Tátnuni ma, ni ka'an ya: “Ndakoo ni, te kivi ni ñuu Damasco a. Te yukan, te jin ka'an i ndaka nawa iyo ja sa'a ni”, kúu ya ká'an ya.

¹¹ Kovaa ñatuu kundijin-ka nuu sa ma, ja kuechi ja ni ye'e ni'ni ma. Te tee ka iyo ji'in sa ma, ni ka tnii de nda'a sa ma, te ni jan koo de ni ka jan xsia'a ña'a de onde ñuu Damasco ma.

¹² Te ñuu yukan iyo in tee nani Ananías, te in tee sa'a sukan játna ini Su'si ma kúu de, te sa'a de sukan ká'an tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma, te ka ka'an va'a ndaka ñayii judío ka iyo yukan ja kuu de.

¹³ Te ni kenda de nuu iyo sa ma, te ni jan tu'va ña'a de, te ká'an de: “Ñani Saulo, vitnañu'ni, sani te ndundijin nuu ni a”, kúu de ká'an de, te ora yukan ni ndundijin nuu sa ma, te nde'ya sa de.

14 Te sa'a ni ka'an maa de: “Su'si ni ka yo ndachiñu'u yuva o tee jana'a ma, ni kaji ña'a ya, sukan-va'a kuni ni nde a kúu ja játna ini ya ma, te kuni ni iya sa'a ndaa ma, te kuniso'o ni sukan ká'an ya ma.

15 Te ndijin ko kuu tee ndaka'an nuu ndaka ñayii ma ja ni jini ni ma ji'in ja ni jiniso'o ni ma.

16 Chukan kúu ja, ¿nawa ndetu ni? Ndokuiñi ni, te kuandute ni, te ndakune'e ni maa ya, te sukan-va'a nduvii ndundoo ni ndaka kuechi ni ma”, kúu de ká'an de.

17 Te nuu ni ndakokuiñi sa ñuu Jerusalén ya, te yikuu sa jikan-ta'vi sa ini veñu'u ka'nu ma, te ni jininuu sa maa Jesús ma.

18 Te sa'a ká'an ya: “Ñama ni, kee yachi ni ñuu Jerusalén ya, vaa masu jin kandija i ja kaxtnu'u ni na in kúu sa”, kúu ya ká'an ya.

19 Te jiña'a sa ya: “Iya Tátnuni, kovaa ñayii a chi ka jini i ja ni yo chinee sa vekaa ma ndaka ñayii ka kandija ña'a maa ni ma, te ni yo kani xeen sa i veñu'u lilikin ma.

20 Te nuu ni ka jati i niñi Esteban ma tee ni yo kaxtnu'u tnu'u maa ni ma, suni ni iyo tna sa yukan, te ni ka ketna'a ini sa ji'in tee ni ka ja'ni Esteban ma, te ni yo jito sa sa'ma ndaka de ma”, kúu sa jiña'a sa.

21 Kovaa ká'an ya: “Kuá'an ni, vaa tetniñu jika ña'a sa nuu ka iyo ñayii masu judío ka kuu i ma”, kúu ya ká'an ya. —Sa'a ni jiña'a Pablo ma.

Ni ka ndatnu'u Pablo ma ji'in tee netniñu ma

22 Te ndaka ñayii ma, ni ka yo niniso'o i ja ni ka'an Pablo ma onde nuu ni keja'a de ká'an de ma

te onde ni ka'an de tnu'u ya'a. Sani te ni ka kayu'u i ka jiña'a i:

—Xnaa ni tee ya'a. Masu kuu ja koo-ka de ñuu ñayivi a —ka kuu i ka jiña'a i.

²³ Te ka kayu'u ka kayu'u i, te ka skana i sa'ma i ma, te ka xsiava i ñuyaka ma.

²⁴ Te tee tátnuni nuu mil soldado ma, ni tatnuni de ja na jin chinee va'a de Pablo ma nuu ka iyo soldado ma, te ni tatnuni de ja na jin ke'en de Pablo ma, sukan-va'a xi ma ndaka'an de nava'a ka kayu'u ñayii ma sukan ja kuu de ma.

²⁵ Kovaa nuu ni ka ju'ni i Pablo ma ji'in yo'o kaa ma, ni jiña'a de tee tátnuni nuu cientu soldado ma:

—¿Va'a-ni ja kua'a o in ñayii ñuu Roma ma, nú ñatuu kuni-ka o na kuechi i ma? —kúu de jiña'a de.

²⁶ Nuu ni jiniso'o tee tátnuni nuu cientu soldado ma sukan, ni ja'an de, te ni jiña'a de nuu tee tátnuni nuu mil soldado ma:

—¿Naxe sa'a ni, te vitna ja tee ya'a chi tee ñuu Roma ma kúu de? —kúu de jiña'a de.

²⁷ Tee kúu tee tátnuni nuu mil soldado ma, ni jan tu'va de Pablo ma, te jiña'a de:

—Ka'an ni: ¿Tee ñuu Roma ma kúu ndija ni? —kúu de jiña'a de.

—Tee yukan kúu sa —kúu Pablo ma jiña'a de.

²⁸ Sani te jiña'a tee tátnuni nuu mil soldado ma:

—Saña chi kua'a xeen xu'un ni jaku'un sana ni nduu sa ñayii ñuu Roma ma —kúu de jiña'a de.

Kovaa Pablo ma, jiña'a de:

—Saña chi onde kii ni kâku sa ma kúu sa ñayii ñuu Roma ma —kúu de jiña'a de.

²⁹ Chukan kúu ja ni ka ndakakayata ñayii kuan koo ja jin sa'a ndeva'a i de ma, te tee tátnuni nuu

mil soldado ma, ni yu'u de ja ni ju'ni de tee ma, chi vaa ni ka jini de ja tee ñuu Roma ma kúu Pablo ma.

Ni kenda Pablo ma nuu tee ka ja'nde tniñu ma

³⁰ Te tee tátnuni nuu mil soldado ma, kúni de ja kuni ndaa de nawa kúu ja ka xtekuechi ñayii judío ma Pablo ma. Chukan kúu ja kivi yutnee ma, ni kana de tee ka tatnuni nuu sutu ma, ji'in tee ka ja'nde tniñu ñayii judío ma, te ni tatnuni de ja jín ndaji i yo'o kaa ni yo nu'ni Pablo ma, sani te ni kene'e de tee ma nuu ka iyo tee yukan.

23

¹ Pablo ma, nde'ya vava'a de ndaka tee ka iyo ma, te jiña'a de:

—Ñani, onde vitna chi iyo sa nuu Su'si ma, te sa'a sa sukan játna ini ya ma —kúu de jiña'a de.

² Sani te Ananías tee tátnuni nuu sutu ma, ni tatnuni de nuu tee ka iyo yatni nuu iyo Pablo ma ja na jin kua'a de in yu'u tee ma naku ka'an de sukan.

³ Sani te Pablo ma, jiña'a de:

—Su'si ma, kua'a tna ña'a ndijin ja sukan ká'an ni a, vaa núkoo ni jiña ja ka'nde ni tniñu sa a, sukan ká'an tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma. Kovaa masu sa'a ni sukan ká'an ma, su'va ni tetniñu ni ñayii ma ja jin kani ña'a i —kúu de jiña'a de.

⁴ Te ñayii ka iyo ma, ka jiña'a i:

—¿Sukan ká'an ndeva'a ni nuu tee tátnuni nuu sutu Su'si ma? —ka kuu i ka jiña'a i.

⁵ Pablo ma, jiña'a de:

—Ñani, masu jini sa ja nú tee tátnuni nuu sutu ma kúu de, nava'a sa'a de sa'a. Vaa ká'an tnu'u ndee tutu Su'si ma: “Másu ko ka'an ndeva'a ni ja kuu tee tátnuni ñuu ni ma” —kúu Pablo ma jiña'a de.

⁶ Sani te ni jini Pablo ma ja jaku de ka kuu saduceo ma, te jaku-ka de ka kuu fariseo ma, te Pablo ma, ni ka'an nini'i de, te jiña'a de:

—Ñani, saña chi fariseo tna kúu sa, vaa tna'a sa ma chi fariseo ka kuu i. Kuechi ja kándija sa ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, chukan kúu ja ka ndakan ni kuenda nuu sa a —kúu de jiña'a de.

⁷ Ja ni ka'an de sukan ma, tee ka kuu fariseo ma ji'in tee ka kuu saduceo ma, ni ka jakondee de ka tetna'a de, te ni nduu uu jichi de nuu ni ka ndatna'a de ma.

⁸ Vaa tee ka kuu saduceo ma, masu ka kandija de ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, ni a masu ka kandija de ja ka iyo ángel ma, te ñayii ma, ñatuu na anua i ma, ka ka'an de. Kovaa tee ka kuu fariseo ma chi ka kandija de ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, ji'in ja ka iyo ángel ma, ji'in ja ñayii ma, masu yikikuñu-ni ka kuu i ma chi ka iyo anua i ma.

⁹ Te ndaka de ka kayu'u. Sani te ni ndokuiñi in tee skua'a tnu'u ni tatnuni Moisés ma, te tna'a tee ka kuu fariseo ma kúu de, te jiña'a de:

—Masu nde ka ndani'i o in ja u'vi ja sa'a tee ya'a, kuiti masu saa in ángel xi maa Xtumani Ndios ma ni ka'an nuu de —kúu de jiña'a de.

¹⁰ Te ni ka jakondee de ka tetna'a xeen-ka de, te ni yu'u tee tátnuni nuu soldado ma nasa jin sakuechi jin salikin de Pablo ma. Chukan kúu ja ni tatnuni de nuu soldado ma ja jín koo de jín nu kueba nda'a de Pablo ma, te jín ndachinee de tee ma nuu ka iyo soldado ma.

¹¹ In-ka jakuaa ma, ni kenda Iya Tátnuni ma nuu iyo Pablo ma, te jiña'a ya:

—Pablo, chi'i ni fuerza. Te sukan ni ka'an ni nuu ñayii Jerusalén a na in kúu sa ma, suni sukan jiniñu'u ja ka'an tna ni nuu ñayii ñuu Roma ma —kúu ya jiña'a ya.

Ni ka kuni de ja jin ka'ni de Pablo ma

¹² Nu ve ndii ma, te ni ka ndatnu'u tna'a tee judío ma, te ûni ni ka skuiso de ja ma jin kaa de, ma jin ko'o de, onde nuu ni ka kundee de ni ka ja'ni de Pablo ma. Nú ña'a, te jin ndatna'a maa de ja u'vi, ni ka ka'an de ma.

¹³ Vi'i-ka uu xiko (40) de kúu tee ka iyo nuu ni ka ndatnu'u tna'a de ma.

¹⁴ Te ni jan koo de nuu tee ka táttnuni nuu sutu ma ji'in tee ka kuu ja'nu ma, te ka jiña'a de:

—Saña chi ûni ni ka skuiso sa in ja u'vi ja jin kuu sa, te ma jin kaa sa, ma jin ko'o sa, nú masu ja onde jin kundee sa jin ka'ni sa Pablo ma.

¹⁵ Te vitna, te kuán koo ni ji'in tee ka ja'nde tniñu ma, te jin kuña'a ni tee táttnuni nuu mil soldado ma ja yutnee, te kí xsia'a de tee ma nuu ka iyo ni a, sukan-va'a jin kakan-tnu'u vava'a-ka ni de, jin kuña'a ni, te saña chi jin koo tu'va sa ichi vee de ma, te jin ka'ni sa de —ka kuu de ka jiña'a de.

¹⁶ Kovaa sayii ku'va Pablo ma, ni jiniso'o i sukan ni ka ndatnu'u tna'a de ma, te ni ja'an i nuu ka iyo soldado ma, te ni kaxtnu'u i nuu Pablo ma.

¹⁷ Te Pablo ma, ni kana de in tee táttnuni nuu cientu soldado ma, te jiña'a de:

—Kuán xsia'a ni suchi ya'a nuu tee táttnuni nuu mil soldado ma chi iyo in ja kaxtnu'u i nuu de —kúu de jiña'a de.

¹⁸ Sani te ni jan xsia'a de i nuu tee táttnuni nuu mil soldado ma, te jiña'a de:

—Pablo tee yinee va'a ma, ni kana ña'a de, te ni jikan-ta'vi de nuu sa ja ki xsia'a sa suchi ya'a, vaa iyo in ja ka'an i nuu ni —kúu de jiña'a de.

¹⁹ Te tee tátnuni nuu mil soldado ma, ni tnii de nda'a i, te ni kene'e siin de i, te ni jikan-tnu'u de i:

—¿Nawa kúu ja iyo ja kaxtnu'u ro? —kúu de jiña'a de.

²⁰ Te jiña'a i:

—Tee judío ma, ni ka ndatnu'u tna'a de ja ki koo de ki kakan-ta'vi de nuu ni, te sa'a-ni jin ka'an de: Yutnee ne'e ma, te jin xsia'a ni Pablo ma nuu ka iyo tee ka ja'nde tniñu ma, sukan-va'a jin kakan-tnu'u vava'a de tee ma.

²¹ Kovaa máko kandija ni, vaa vi'i-ka uu xiko (40) de jin chu'u ichi ma, te jin kondetu ña'a de, vaa ja ni ka skuiso de in ja u'vi ja jin kuu maa de, ja ma jin kaa de, ma jin ko'o de, nú masu ja onde jin ka'ni de Pablo ma, te vitna chi ka iyo tu'va de ka ndetu de ja sa'a ni sukan ka kuni de ma —kúu i jiña'a i.

²² Sani te tee tátnuni nuu mil soldado ma, ni ndakuan-ta'vi de nuu i, te jiña'a de i ja máko kuña'a i ni-in ñayii ja sukan ni kaxtnu'u i nuu de ma.

Ni ka jan xsia'a de Pablo ma ñuu Cesarea ma

²³ Te ni kana de uu tee ka tatnuni nuu cientu soldado ma, te ni tatnuni de:

—Jin koo tu'va ni ka iin jakuaa ma, te jin satu'va ni uu cientu soldado, ji'in uni xiko uxi (70) tee ka yoso caballo ma, ji'in uu cientu tee ka skuita kaa nani lanza ma, sukan-va'a jin koo ni onde ñuu Cesarea ma.

²⁴ Te jin satu'va ni caballo kiti koso Pablo ma, te jin koo ni jin xsia'a ni de nuu tee nani Félix ma tee kúu

gobernador ma, sukan-va'a kenda va'a de —kúu de jiña'a de.

²⁵ Te ni tee de in carta, te sa'a ká'an:

²⁶ “Claudio Lisias kúu sa, te tee sa tutu ya'a nuu ni ja kúu ni Félix tee netniñu vava'a: Ndakan-tnu'u ñaña'a ña sa.

²⁷ Pablo a, tee ni tetniñu sa a chi ni ka tñii ña'a tee judío ma, te jin ka'ni de tee a ka kuni de, kovaa ni ja'an sa ji'in soldado a, te ni kaku de, vaa ni jini sa ja in romano kúu de.

²⁸ Te kúni sa ja kuni sa nawa kúu ja ka xtekuechi i de ma, te ni jan xsia'a sa de nuu tee ka ja'nde tñiñu maa ñayii judío ma.

²⁹ Te ni jini sa ja ka xtekuechi de Pablo a ja ñatuu sa'a de sukan ka sa'a ndaka maa de ma. Kovaa ni-in ja ka xtekuechi de tee a sa'a ja kuu jin ka'ni i de xi kinee de vekaa ma.

³⁰ Nuu ni ka kaxtnu'u i nuu sa ja sukan ni ka ndatnu'u tna'a de ja jin ka'ni de Pablo a, sani te ni jani ini sa ja tetniñu sa de nuu iyo ni a, suni ni jiña'a sa nuu tee ka xtekuechi Pablo a ja na jin ka'an de nuu ni nawa kúu ja ka kuni u'vi de nuu tee a. Chukan-ni kúu ja ká'an sa a. Te koo vii koo va'a ni.” Sa'a ni tee de.

³¹ Te soldado ma, ni ka jeka de Pablo ma sukan ni tatnuni de ma, te jakuaa ma kuan koo de onde ñuu Antípatris ma.

³² Te kivi yutnee ma, ni ka xndoo de tee kuan koo ji'in caballu ma ja jin koo de ji'in tee ma, te ni ka ndakokuiñi maa de nuu ka iyo ndaka-ka soldado ma.

³³ Nuu ni ka kenda koo tee ka yoso caballu ma ñuu Cesarea ma, te ni ka wa'a de carta ma nuu

governador ma, te ni ka ndakua'a de Pablo ma nuu nda'a de.

³⁴ Te tee kúu governador ma, ni ka'vi de carta ma, te ni jikan-tnu'u de ndenu kúu ñuu Pablo ma. Te nuu ni jini de ja tee ñuu Cilicia ma kúu de,

³⁵ te jiña'a de:

—Nuna kenda koo tee ka xtekuechi ña'a ma, te ka'nde sa tniñu ni a —kúu de jiña'a de, te ni tatnuni de ja jín koo de jín xsia'a de tee ma vekaa iyo palaciu Herodes ma.

24

Sukan ni ka'an Pablo ma nuu tee kúu Félix ma

¹ Ni ya'a u'un kivi, te ni nuu Ananías tee tátnuni nuu sutu ma ni ja'an de ñuu Cesarea ma, ji'in jaku tee ka kuu ja'nu ma, ji'in tee nani Tértulo ma tee ko kuu nuu de ma, te ni jiña'a de nuu governador ma na nde a kúu kuechi Pablo ma.

² Te ni ka kana de Pablo ma. Sani te Tértulo ma, ni keja'a de xtekuechi de Pablo ma, te jiña'a de nuu tee kúu governador ma:

—Félix, ja maa ni vi, te ka iyo sii ini sa, te ka iyo mani sa, te kua'a ja va'a ni ka kuva'a ñuu sa ya, vaa jini ni ja sa'a ni a, te ka iyo va'a sa ndeva'a-ni nuu ka iyo sa ma.

³ Te ndaka ora ndaka kivi ka ni'i sa ndaka ja va'a ja maa ni vi, Félix, te ka ndakuan-ta'vi xeen sa nuu ni.

⁴ Kovaa ja ma jin xtna'a xeen-ka ña'a sa, jikan-ta'vi sa ja sukan vii sukan va'a ini ni a, te koniniso'o ni jaku-ni tnu'u ká'an sa a.

⁵ Ni ka ndani'i sa tee ya'a ja in tee sákanuu sákani'ni kúu de, te ni-ka'nu ñuu ñayivi ya ska'an de ñayii

judío ma, te tátnuni de nuu in jichi ñayii ka nani nazarenos ma.

⁶ Te ni kuni de ja sa'a de tna'a ja masu játna ini Su'si ma onde ini veñu'u ka'nu ma. Chukan kúu ja ni ka tni sa de, te ni ka kuni sa ja jin sa'a ndaa sa sukan ka sa'a maa sa ma,

⁷ kovaa ni kivi nduu tee nani Lisias ma tee tátnuni nuu mil soldado ma, te nde'e xeen ni sa'a de, te ni ndaxtandee de tee ma nuu nda'a sa ma.

⁸ Te ni tatnuni de nuu ñayii ka xtekuechi Pablo ma ja ki koo i nuu ni a. Te vítna, te kakan-tnu'u ni de, te kuni maa ni ja ja ndaa kúu ja ka ká'an sa a, ja sukan sa'a de —kúu de jiña'a de.

⁹ Te ñayii judío ma, ûni ka jiña'a i ja ndija ndaka ja jiña'a de ma.

¹⁰ Te ni sa'a gobernador ma in seña nuu Pablo ma, sukan-va'a na ka'an de. Sani te ni ka'an Pablo ma:

—Jini sa ja já ni kuu kuiya ja ndijin kúu tee ja'nde tniñu ñuu ya'a. Chukan kúu ja sii ini ndáka'an sa ja masu na kuechi sa ma.

¹¹ Ndasa'a maa ni kuenda, te kuni ni ja já iyo vi'i-ka uxi uu kivi ja ni ja'an sa ñuu Jerusalén ma, ja ni ndachiñu'u sa Su'si ma.

¹² Te tee ka xtekuechi ña'a a chi nuu ni ka ndani'i ña'a de ma chi masu na nde ka tetna'a sa ji'in ni-in ñayii, ni a masu nde ska'an sa ñayii ma, ni a ini veñu'u ka'nu ma, ni a ini veñu'u lilikin ma, ni a ini ñuu ma.

¹³ Ni masu kuu jin ka'an de ja ja ndaa kúu ja ka xtekuechi ña'a de vítna a.

¹⁴ Kovaa ndáka'an sa nuu ni ja kándija sa ndaka tnu'u ni yo ndakaxtnu'u Moisés ma ji'in tnu'u ni ka yo ndakaxtnu'u tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u Su'si ma, te jinukuechi sa nuu maa Su'si ni ka yo

jinukuechi yuva sa tee jana'a-ka ma. Te saña chi ndikin sa Ichi Jaa Ichi Jesús ma, tna'a ja ka ka'an ñayii ka xtekuechi ña'a a ja masu ichi ndaa kúu a.

¹⁵ Vaa kúkanu ini sa nuu Su'si ma ja ndaxteku ya ñayii ni ka ji'i ma, ka kuu i ñayii ni ka sa'a ja va'a xi ni ka sa'a i ja u'vi ma. Te sukan ka kukanu ini tna de.

¹⁶ Te chukan kúu ja ndimaa ndí ini sa ja koo va'a sa nuu Su'si ma ji'in nuu ñayii a.

¹⁷ Kovaa ni ya'a jaku kuiya, te ni no'o sa ñuu Jerusalén ma ni jan nu xsia'a sa xu'un ja kuu ñuu sa ma ji'in ja ndakua'a sa nuu Su'si ma.

¹⁸ Te yikuu sa sa'a sa sukan, te ni ka kenda koo jaku tee judío ve koo ñuu Asia ma, te ni ka ndani'i ña'a de ini veñu'u ka'nu ma, te já ni nduvii ni ndundoo sa nuu Su'si ma, te ni masu kua'a ñayii ka iyo ji'in sa, te ni masu nawa ka sa'a ndeva'a sa ini veñu'u ma.

¹⁹ Iyo ja maa tee yukan kí koo nuu ni a, te jín ndaka'an de na kuechi sa, na ja u'vi ni sa'a sa ja ñatuu ka jatna ini de.

²⁰ Nú ma ki koo tee yukan ma, te jín ka'an maa tee ya'a nuu ni, nú ni ka ndani'i de in ja u'vi ni sa'a sa, nuu ni ka kana ña'a de nuu tee ka ja'nde tniñu ma,

²¹ nú masu kuechi ja sa'a ni ka'an nini'i sa ma: “Kándija sa ja jin ndateku ñayii ni ka ji'i ma, te xi saa chukan kúu ja iyo sa nuu ni a, ja ka'nde ni tniñu sa a” —kúu de jiña'a de.

²² Sani te tee nani Félix ma, ni jini vava'a de naxe iyo ichi Jesús ma, te chukan kúu ja nuu ni jiniso'o de sa'a, ni sunkani de, te jiña'a de:

—Onde nú ni kenda Lisias tee tátunni nuu mil soldado ma, sana jin sinu o tniñu ya'a —kúu de

jiña'a de.

²³ Sani te ni tatnuni de nuu tee tátnuni nuu cientu soldado ma ja na ki'in de jín chinee va'a de Pablo ma, kovaa na kua'a de tnu'u ja na ki'in kii Pablo ma ko kuu de ini vekaa ma, te máko ka'nu ndee de ja ki koo tee ka ketna'a ini ji'in Pablo ma nuu iyo de ma.

²⁴ Ni ya'a jaku kii, te ni ki koo tee kúu Félix ma, ji'in Drusila ma ña'a kúu ñasi'i de ma, vaa in ña'a judía kúu ña. Te ni kana de Pablo ma, te ni yo niniso'o de naxe iyo ja kandija o Jesucristo ma.

²⁵ Kovaa nuu ni ka'an Pablo ma siki ja sa'a ndaa sa'a ndija o ma, ji'in naxe tatnuni o nuu maa o ma, ji'in ja kivi ndakan Su'si ma kuenda nuu ndaka o ma, sani te ni yu'u tee kúu Félix ma, te jiña'a de:

—Kuá'an ni vitna, te kivi nune sa ma, te kana tuku ña'a sa —kúu de jiña'a de.

²⁶ Ni kuu ini de ja kua'a Pablo ma xu'un te xsiaa de tee ma, te chukan kúu ja kua'a jichi ni yo kana de tee ma, te ni yo ka'an de ji'in tee ma.

²⁷ Kovaa ni ya'a uu kuiya, te ni kee tee kúu Félix ma, te ni ndivi tee nani Porcio Festo ma. Te kúni Félix ma ja kendoo va'a de ji'in ñayii judío ma, te chukan kúu ja ni xndoo de Pablo ma ini vekaa ma.

25

Sukan ni ka'an Pablo ma ji'in tee kúu Festo ma

¹ Te tee kúu Festo ma, ni jinkoo de ja ko kuu de gobernador ñuu ma, te ni ya'a uni kii, sani te kua'an de ñuu Jerusalén ma.

² Te tee ka tatnuni nuu sutu ma, ji'in tee ka ndanuu-ka ñuu judío ma, ni jan koo de nuu Festo

ma, te ni ka ndakuña'a de kuechi Pablo ma, te ni ka jikan-ta'vi de nuu tee ma,

³ te va vii va luu ka jiña'a de ja na tetniñu de Pablo ma ñuu Jerusalén ma, vaa ka jani ini de ja jin chu'u de te jin ka'ni de Pablo ma ichi vee de ma.

⁴ Kovaa Festo ma, jiña'a de:

—Vaa Pablo ma chi yinee va'a de vekaa ñuu Cesarea ma, te maa sa chi sani te no'o sa onde ñuu yukan,

⁵ te chukan kúu ja nú ndee ni kúni ja ki'in ni ji'in sa, te jín koo o, te yukan, te jin ndaka'an ni na kuechi tee yukan —kúu de jiña'a de.

⁶ Te ni kukuee-ka de una uxi-ka kii, te kuan no'o de ñuu Cesarea ma. Te kivi yutnee ma ni nukoo de nuu ja'nde de tniñu ma, te ni tatnuni de ja na jin koo i jín kueka i Pablo ma.

⁷ Te nuu ni kenda Pablo ma, te ni ka ndakonduu ña'a tee ve koo ñuu Jerusalén ma, te ka jiña'a de kua'a kuechi ka'nu ni sa'a Pablo ma, kovaa ñatuu ni kuu jin sa'a de ja kandija Festo ma.

⁸ Te sa'a ni ka'an Pablo ma ja masu na kuechi de:

—Masu na ja u'vi sa'a sa, ja kuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma nuu ñayii judío a, ni a ini veñu'u ma, ni a nuu tee kúu César ma masu na ja u'vi sa'a sa —kúu de jiña'a de.

⁹ Kovaa tee kúu Festo ma, kúni de ja kendoo va'a de ji'in ñayii judío ma, te chukan kúu ja jiña'a de Pablo ma:

—¿Kúni ni ja no'o ni ñuu Jerusalén ma, te yukan jin ka'nde i tniñu ni a, te koo sa yukan? —kúu de jiña'a de.

¹⁰ Sani te Pablo ma, jiña'a de:

—Ña'a, vaa ya'a iyo sa nuu tátnuni César ma, te ya'a te'nde tniñu sa a. Jini maa ni ja ni-in ja u'vi ni sa'a sa nuu ñayii judío a.

¹¹ Kovaa nú iyo in ja u'vi ni sa'a sa ja sa'a i ja kuu kûu sa, masu yu'u sa ja kûu sa. Kovaa nú masu ja ndaa kúu ja ka xtekuechi ña'a de a, masu kuu ndaxsia'a ña'a ni nuu nda'a de a, te jikan sa ja maa tee kúu emperador César ma na ka'nde tniñu sa a —kúu de jiña'a de.

¹² Sani te ni jinu ni jikan-tnu'u Festo ma nuu tee ka netniñu ji'in de ma, te jiña'a de nuu Pablo ma:

—Ni jikan ni ja César ma ka'nde tniñu ni a, te ki'in ni nuu de nusaa —kúu de jiña'a de.

Ni kenda Pablo ma nuu rey nani Agripa ma, ji'in ña'a kúu Berenice ma

¹³ Ni ya'a jaku kivi, te tee kúu rey nani Agripa ma, ji'in ña'a kúu Berenice ma, ni ki koo de ñuu Cesarea ma ni ki kua'a de nchuxi Festo ma.

¹⁴ Te ni ka iyo de kua'a kivi, te chukan kúu ja Festo ma, ni kaxtnu'u de nava'a yinee Pablo ma vekaa ma, te jiña'a de:

—Tee kúu Félix ma, ni xndoo de in tee ini vekaa ma.

¹⁵ Te nuu ni ja'an sa ñuu Jerusalén ma, ni ka kenda koo tee ka tatnuni nuu sutu ma, ji'in tee ka kuu ja'nu ñuu Jerusalén ma, te ka jikan de ja ka'ni sa Pablo ma.

¹⁶ Te ni ndakone'e sa ja yo'o ja ka kuu o ñayii ñuu Roma ma, masu kuu ja jin ka'ni o de, nú masu ja onde koo de xinañu'u-ka nuu ñayii ka xtekuechi ña'a ma, te ndaka'an maa de nú ndija xi ña'a.

¹⁷ Te chukan kúu ja nuu ni kenda koo de nuu iyo sa ya, te ñatuu ni yo ndetu sa, nú masu ja kivi yutnee

ma, te ni jinkoo sa nuu ja'nde sa tniñu a, te ni tatnuni sa ja jin koo de jin kueka de Pablo ma.

¹⁸ Te ka iyo tee ka xtekuechi ña'a ma, kovaa ñatuu ni ka xtekuechi de tee ma ni-in ja ni jani ini sa ma,

¹⁹ nú masu ja ka xtekuechi de tee ma ja masu sa'a de sukan ka sa'a maa de ja ka kandija de Su'si ma, te ka ka'an de siki in tee ni ji'i nani de Jesús, te Pablo ma, ká'an de ja téku tee ma.

²⁰ Te ñatuu ni'i ini sa naxe sa'a sa siki ja ka ka'an de ma, te ni jikan-tnu'u sa Pablo ma ja nú kúni de ja no'o de ñuu Jerusalén ma, te yukan jin ka'nde de tniñu de ma.

²¹ Kovaa Pablo ma chi ni jikan de ja ka'nde maa César ma tniñu de ma. Te ni tatnuni sa ja jín chinee va'a de tee ma onde tetniñu sa de nuu César ma —kúu de jiña'a de.

²² Sani te tee kúu Agripa ma, jiña'a de nuu Festo ma:

—Saña tna, kúni sa ja koniniso'o sa ja ká'an tee yukan —kúu de jiña'a de.

Te jiña'a Festo ma:

—Yutnee, te koniniso'o ni ja ká'an de ma —kúu de jiña'a de.

²³ Te in-ka kii ma, te ni ka nukone'nu va'a, ni ka nukone'nu vii Agripa ma ji'in ña'a kúu Berenice ma, te kuan koo de, te ni ka kivi koo de ji'in tee ka tatnuni nuu mil soldado ma, ji'in tee ka ndanuu-ka ñuu ma ini ve'e nuu ka ndatnu'u tna'a ñayii ma. Sani te maa Festo ma, ni tatnuni de ja jín koo i jín kueka i Pablo ma.

²⁴ Sani te Festo ma, jiña'a de:

—Rey Agripa ji'in ndaka ni ja ka iyo o ya'a, ya'a iyo tee ya'a, vaa kua'a ñayii judío ma ja ka iyo i ñuu

Jerusalén ma, ji'in ñayii ka iyo ya'a, ka ka'an i ja masu kuu koteku-ka tee ya'a.

²⁵ Kovaa maa sa, masu nde ndani'i sa na kuechi de ja sa'a i ja kûu de. Te vaa maa de jikan ja tee kúu emperador ma ka'nde tniñu de a, te já ni jani ini sa ja tetniñu sa de nuu César ma.

²⁶ Kovaa ñatuu na kuechi Pablo a iyo ja tee sa nuu tutu ki'in nuu tee kúu César tee tátnuni nuu o a, te chukan kúu ja ni kijaa de nuu ndaka ni ji'in nuu ndijin rey Agripa, sukan-va'a jin ndakan-tnu'u ni de, te ni'i ini sa nawa tee sa.

²⁷ Vaa nuna tetniñu sa in ñayii yinee vekaa a, te nú ma kaxtnu'u sa nawa kúu ja ka xtekuechi i de ma, te masu va'a-ni, vaa masu kendoo va'a sa nuu tee kúu emperador ma —kúu de jiña'a de.

26

¹ Sani te Agripa ma, jiña'a de nuu Pablo ma:

—Kuu ka'an maa ni ja kuu maa ni —kúu de jiña'a de.

Sani te Pablo ma, ni ndone'e de nda'a de ma, te ni keja'a de ká'an de ja masu na kuechi de ma:

² —Kúsii ini sa nuu ni, vi rey Agripa, ja ndáka'an sa nuu ni ja masu na kuechi sa, te ni masu nawa ni sa'a sa ndaka ja ka xtekuechi ña'a ñayii judío ma.

³ Vaa maa ni chi jini va'a ni ndaka sukan ka sa'a i ma sukan ka jani ini i ma. Chukan kúu ja jikan-ta'vi sa ja kava kuee ini ni, te koniniso'o ni ja ka'an sa a.

⁴ 'Ndaka ñayii judío ma chi ka jini i sukan ni yo kuu sa onde nuu jaa sa ma, nuu ni iyo sa ñuu sa ma ji'in ñuu Jerusalén ma.

⁵ Te suni ka jini i, te kuu jin ndaka'an i, ja onde xinañu'u ma ni yo sa'a sa sukan ka sa'a tee ka kuu fariseo ma, vaa ûni ka sa'a ndi'i, ka sa'a tu'u de sukan ka kuni de ja kondikin o Su'si ma.

⁶ Te vitna, ja kuechi ja kúkanu ini sa ja ni skuiso Su'si ma nuu yuva o ñayii jana'a ma, chukan kúu ja iyo sa ya'a, ja te'nde tniñu sa a.

⁷ Te ndi-uxi uu jichi tna'a o ma ka ndetu ja ko kuu ja ni skuiso Su'si ma, te chukan kúu ja ka chiñu'u i Su'si ma nduu ñuu, vaa ka kukanu ini i ya ja sa'a ya sukan. Te chukan kúu ja ka xtekuechi ña'a ñayii judío a, vi rey Agripa.

⁸ ¿Xi ka jani ini ni ja Su'si ma, masu kuu ndaxteku ya ñayii ni ka ji'i ma?

⁹ Ja ndaa kúu ja saña chi ni yo jani ini sa ja tniñu sa kúu ja sa'a sa ja u'vi ja jin kuu ñayii ka kandija Jesús ñuu Nazaret ma.

¹⁰ Te sukan ni sa'a sa ñuu Jerusalén ma. Nuun ni ka taa tee ka tatnuni nuu sutu ma tnu'u ja kuu sa'a ndeva'a sa ndaka ñayii ka ndikin ka sa'a i sukan ni tatnuni Jesús ma, te ni chinee sa i ini vekaa ma. Te nuun ni ka ja'ni de ñayii ma, te ni yo chindee sa de ja jin sa'a de sukan.

¹¹ Te kua'a xeen jichi ni yo sa'a ndeva'a sa i ini veñu'u lilikin ma, te ni yo xtetuu sa i ja jin ka'an ndeva'a i ja kuu Jesús ma. Te ni yo ndakiti xeen ini sa nuu i, te ni yo sondikin sa i onde in-ka ñuu ma.

¹² Sa'a sa'a sa, te kua'an sa ñuu Damasco ma, vaa yinda'a sa tutu ni ka taa tee ka tatnuni nuu sutu ma, vaa ni ka tatnuni de ja sa'a sa sukan.

¹³ Te nuu ve kuu sava nduu ma, vi rey Agripa, nuu kua'an sa ichi ma, te ni jini sa in nduva ñu'u vee ichi andivi ma, te ûni kánda'a xeen-ka i sana kandii

ma, te ni ndakonduu ña'a i saña ji'in tee kuan koo ji'in sa ma.

14 Te nuu ni ka kun-kava ndaka sa nuu ñu'ú ma, ni jiniso'o sa ja ká'an, te sa'an hebreo ká'an: “Saulo, Saulo, ¿nava'a sándikin ña'a ni? ¿Ñatuu jani ini ni ja xtnakue'e ni maa ni, ja kúu ni sukan kúu in xndiki ndee ini ja skachi ja'a ti nuu garrocha ma?”, kúu ya ká'an ya.

15 Sani te jiña'a sa: “¿Na in kúu ni, Señor?” Te Iya Tátununi ma, ni ndakone'e ya: “Saña kúu Jesús iya sándikin ni a.

16 Ndokuiñi ni, vaa ni kenda sa nuu ni, te kunukuechi ni nuu sa, te kaxtnu'u ni ja ni jini ni vitna ji'in ja kaxtnu'u-ka sa nuu ni ma.

17 Chukan kúu ja masu nawa kuu ja jin sa'a ña'a ñayii judío a ni a ñayii masu judío ka kuu i ma, vaa nuu ñayii masu judío ka kuu i ma tetniñu ña'a sa ki'in ni,

18 sukan-va'a sa'a ni ja jín ndanune nuu i, te jín xndoo i ichi nee ma, te jín kaka i ichi nuu ndú'va ñu'u ma, te máko jin kandija-ka i ja tátununi tachi ma, nú masu ja jin kandija i ja ká'an Su'si ma. Vaa nuna jin kandija ña'a i maa sa, te sakanu ini Su'si ma kuechi i ma, te jin ndani'i ta'vi i sukan ni ka ndani'i ta'vi ñayii ñatuu-ka na ja u'vi ka sa'a i ma”, kúu ya ká'an ya.

19 Te chukan kúu ja masu ni sa'a so'o sa ja ni jinuu sa ja vee onde sukun ma, vi rey.

20 Te ni keja'a sa xinañu'u-ka ñuu Damasco ma, sani te ñuu Jerusalén ma ji'in ni-ka'nu ñuu Judea ma. Sani te ni ja'an sa nuu ñayii masu judío ka kuu i ma, ni jan kaxtnu'u sa ja jín ndakani jín ndaka'vi ini i, te jín ndakokuiñi i nuu Su'si ma, te jín sa'a i ja

va'a ja ndaa ma, te sukan jín kaxtnu'u i ja jâ ni ka ndakani, ni ka ndaka'vi ini ndija i.

²¹ Te chukan kúu ja ñayii judío ma, ni ka tnii ña'a i ini veñu'u ka'nu ma, te ni ka kuni i ja jin ka'ni ña'a i.

²² Kovaa ni chindee ña'a Su'si ma ja ni kaku sa, te ñatuu ni xndoo sa ja ká'an sa tnu'u Su'si ma nuu ñayii java'a-ka ma ji'in nuu ñayii kuechi-ka ma onde vitna, te ndimaa ndáka'an sa sukan ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, ji'in sukan ni yo ka'an maa tee kúu Moisés ma, ja iyo ja ko kuu ma,

²³ ja Cristo ma, ndo'o neni ya, te jin ka'ni i ya, kovaa ndateku ya. Te sukan ni kaxtnu'u ya ja suu ya kúu ñu'u ndú'va, te sa'a ya ja jin ndani'i ta'vi ndaka tna'a o ñayii judío a, ji'in ndaka ñayii masu judío ka kuu i ma —kúu de jiña'a de.

²⁴ Nuu ni jinu ni ka'an de sukan, ja masu na ja u'vi sa'a de ma, sani te tee kúu Festo ma, ni ka'an nini'i de:

—Pablo, iyo ku'u ni. Ja skua'a xeen ni tutu a, ni sa'a neé ña'a i —kúu de jiña'a de.

²⁵ Kovaa Pablo ma, jiña'a de:

—Masu iyo ku'u sa, vi Festo, nú masu ja tnu'u ká'an sa a, ja ndaa kúu, tnu'u va'a tnu'u ndija kúu.

²⁶ Chukan kúu ja masu yu'u sa ja ká'an sa nuu rey Agripa a, vaa jani ini sa ja jâ jini de ndaka tnu'u ya'a, vaa masu in nuu iyo yu'u ni yo kuu ndaka ja ká'an sa a.

²⁷ Rey Agripa, ¿kándija ni ja ni ka yo ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma? Jini sa ja kándija ni —kúu de jiña'a de.

²⁸ Sani te rey Agripa ma, jiña'a de nuu Pablo ma:

—Vala-nka, te kundee ni ja nduu sa cristianu —kúu de jiña'a de.

²⁹ Te Pablo ma, jiña'a de:

—Vala-nka xi kua'a-ka, kovaa jikan-ta'vi sa nuu Su'si ma ja masu maa in-ni ni, nú masu ja ndaka tna ñayii ni ka jiniso'o vitna a, jin kenda koo i jin kandija i sukan kándija sa Su'si ma, ¡kovaa máko jin kenda koo i ja jin konu'ni i yo'o kaa sukan nu'ni sa a! —kúu de jiña'a de.

³⁰ Nuú ni jinu ni ka'an de sa'a, sani te ni ka ndokuiñi rey ma, ji'in tee kúu gobernador ma, ji'in ña'a kúu Berenice ma, ji'in ñayii ni ka yo nukoo ji'in de ma.

³¹ Nuú ni ka ndusiin de ma, te ka ndatnu'u tna'a de, te ka ka'an de:

—Ni-in ja ni sa'a tee ya'a sa'a i ja kúu de xi ja kinee de vekaa ma —ka kuu de ka ka'an de.

³² Te tee kúu rey Agripa ma, jiña'a de nuu Festo ma:

—Iyo tee ya'a ja kuu xsiaa ni de, nute ñatuu ni jikan maa de ja ki'in de nuu César ma ja te'nde tniñu de ma —kúu de jiña'a de.

27

Ni ka tetniñu de Pablo ma kua'an de ñuu Roma ma

¹ Nuú jâ ni jani ini tee kúu Festo ma ja jin koo sa ñuu Italia ma, te soldado nani Julio ma ja kúu de tee tátñuni nuu cientu soldado ka jinukuechi nuu emperador ma, ni ndunda'a de Pablo ma ji'in jaku-ka tee ka yinee vekaa ma.

² Ni ka ka koo sa in nuu barcu ni ka sa'a i ñuu Adramitio ma, te ki'in tnu jaku ñuu ka iyo ichi ñuu

Asia ma, te kuan koo sa ji'in tee nani Aristarco tee ñuu Macedonia ma ja iyo de ñuu Tesalónica ma.

³ Te kivi yutnee ma ni jan koo sa ñuu Sidón ma. Te tee nani Julio ma, vivii kúu de ji'in Pablo ma, te ni wa'a de tnu'u ja ki'in Pablo nuu ka iyo tee ka ketna'a ini ji'in de ñuu yukan ma, sukan-va'a ñukuun jin katanuu ña'a tee ma nani ka iyo sa yukan.

⁴ Sani te onde ñuu Sidón ma, te ni ka konduu sa ichi ñuu Chipre ma, sukan-va'a jin kaku sa nuu kajin yi'i xen-xeen vee ichi nuu kuan koo sa ma.

⁵ Nuun ni ka ya'a sa ichi kuan ndaya'a ñuu Cilicia ma ji'in ñuu Panfilia ma, te ni jan koo sa ichi ñuu Mira ma ja iyo ñuu Licia ma.

⁶ Te yukan, te tee tátnuni nuu cientu soldado ma, ni ndani'i de in barcu ñuu Alejandría ma ja ki'in tnu ñuu Italia ma, te ni ka nda koo sa nuu tnu ma,

⁷ te kua'a kivi ni ka ñunee sa nuu tnu ma, vaa kueni kueni kua'an tnu, te ni ka ndo'o xeen sa, saa ni ka kenda koo sa kuan ndaya'a ñuu Gnido ma, vaa ñatuu wa'a kajin yi'i ma tnu'u ja jin koo ñama-ka sa. Te ni jan koo sa ichi ñuu Creta ma kuan ndaya'a ñuu Salmón ma, ja na jin kaku sa nuu kajin yi'i ma.

⁸ Sukan ni ka yo kuu sa ni ka ndo'o xeen sa ni-kani ichi costa ma, te ni jan koo sa in nuu nani Buenos Puertos, yatni ñuu Lasea ma.

⁹ Te ni ka kukuee sa kua'a xeen kivi, te iyo yika xeen ja jin koo-ka sa ma, vaa já ni ya'a kivi ka iyo ndite ñayii judío ma, te já ni kuyatni kivi kuvijin xen-xeen ma. Te chukan kúu ja Pablo ma, ni xtu'va ña'a de, te ká'an de:

¹⁰ —Ndaka ndijin, jini sa ja ka'vi-ka ko kuu ichi jin koo o a. Kua'a ja jin skenaa o, masu yika-ni ja

ñu'u ini barcu a, nú masu ja onde maa tnu ji'in maa o —kúu de jiña'a de.

¹¹ Kovaa tee tátnuni nuu cientu soldado ma, jatanuu-ka de ja ka ka'an tee skaka tnu ma ji'in tee xi-kuenda kúu tnu ma sana ja ká'an Pablo ma.

¹² Vaa masu ni ka jatna ini de ja jin kendoo de ñuu yukan kivi vijin ma, te kua'a-ka de ka ka'an ja jin koo-ka de onde jin kenda koo de ñuu Fenice ma, vaa nuu ka kenda koo barcu ma chi iyo va'a i te kuu jin kendoo de yukan.

¹³ Te nuu ni keja'a yi'i kueni kueni kajin, te su'va kana nuu i ma, te ni ka jani ini de ja sukan-ni ko kuu, te ni ka ndone'e de kaa nani ancla ma ja ñunee ka'a ndute ma, te kuan koo xiñi kuan koo xiñi-ni de ichi ñuu Creta ma.

¹⁴ Kovaa masu ni kuna'a xeen, sani te ni keja'a yi'i xen-xeen-ka kajin ichi nuu kua'an barcu ma, te kajin yi'i ma, nani i Euroclidón.

¹⁵ Te ñatuu wa'a-ka kajin yi'i ma tnu'u nde ichi ki'in barcu ma. Chukan kúu ja sani te kuan koo sa nde ichi ni kuni maa kajin yi'i ma.

¹⁶ Nani kuan koo sa nuu iyo vala ñu'ú nani Clauda ma, ja kasi ña'a i vala, te ni ka yo kuu xeen sa, saa ni kuu ni ka ndone'e sa barcu luluu ma.

¹⁷ Te nuu ni kuu ni ka ndone'e sa barcu luluu ma, sani te ni ka ndaku'ni sa barcu ka'nu ma, sukan-va'a ma ndatnana tnu, vaa ka yu'u sa ja kenda koo sa nuu iyo ñuti nani Sirte ma te jakituu barcu ma. Te chukan kúu ja ni ka nune'e de sa'ma iyo onde sukun ma ja kani kajin ma ora yi'i i ma, te sukan-ni kuan koo ya'a kuan koo yukan-nka sa.

¹⁸ Te kivi yutnee ma, te ni kuni'i-ka kajin ma, te ni ka keja'a de ka skana de ndatniñu ndiso barcu ma

nuu ndute ma.

¹⁹ Te kivi ku-uni ma ni ka skee sa ji'in nda'a maa sa a ndaka ja jatniñu barcu ma nuu ndute ma.

²⁰ Te sukan ni yo kuu kua'a kivi ja ñatuu ni ka jini-ka sa kandii ma ji'in tiuxini ma, vaa yi'i xen-xeen kajin ma, te masu na tnu'u kanu ini-ka ja jin kaku sa nkuu.

²¹ Te jâ ni kukua'a kivi ja ñatuu nawa ka jaa-ka sa. Chukan kúu ja Pablo ma, ni jinkuiñi de me'ñu ndaka tee kuan koo ji'in sa ma, te jiña'a de:

—Ndaka ni, va'a-ka nute ni ka kandija ni ja ni ka'an sa ma te ma ki koo o onde ñuu Creta ma nkuu, chi ma jin ndo'o jin neni o te ñatuu nawa jin skenaa o nkuu.

²² Kovaa vitna ndáka'an-so'o sa nuu ni, te má jin kuxii ini ni, vaa masu jin kûu ni-in tna'a o a, yika-ni ja maa-ni barcu a jin skenaa o.

²³ Vaa ja ni yo kuu jakuaa a, te ni kenda in ángel Su'si iya tátununi nuu sa a, iya xi-nuu jinukuechi sa a,

²⁴ te ni ka'an i: “Pablo, máko koyu'u ni. Jiniñu'u ja kenda ni nuu iyo César ma. Te maa Su'si ma ni kunda'vi ini ña'a te sa'a ya ja jin kaku ndaka ñayii ve koo ji'in ni a”, kúu i ká'an i.

²⁵ Chukan kúu ja jin ku'un ndee vava'a ini ni, vaa saña chi kúkanu ini sa Su'si ma ja ko kuu sukan ni ka'an ángel ma,

²⁶ kovaa jiniñu'u ja jin ndani'i o vala ñu'ú yichi nuu kuu jin kaku o —kúu de jiña'a de.

²⁷ Nuu ni ya'a uxi kuun jakuaa ma, ni ka kenda koo sa nuu mar nani Adriático ma, te nuu ni kuu sava ñuu ma, te tee ka jito barcu ma, ni ka jinitnuni de ja ve jin kuyatni sa nuu iyo ñu'ú ma.

²⁸ Te ni ka skee de in ja jin kuni de na saa kunu ñu'u ndute ma, te ni ka jini de ja oko ja'un uu-nka (37) metro ñu'u kunu de. Te kuan koo-ka sa, te ni ka skee-ka tuku de, te ni ka jini de ja oko uja-nka-ni (27) metro ñu'u kunu ndute ma.

²⁹ Te ka yu'u sa, nasa jin koo sa jin kani sa maa sa ji'in toto kátuu yukan, te ni ka skee de kuun kaa ka kuu ancla ma ichi xuu tnu ma, ja jin chindee ña'a i sukan-va'a ma kaka-ka tnu, te ka ndetu ka ndetu de ja na ndii ma.

³⁰ Sani te tee ka jito barcu ma, ni ka nduku ini de ja jin kunu de te jin xndoo de barcu ma. Chukan kúu ja ka sa'a de tnu'u ja jin koo de jin skee-ka de uu-ka kaa ka kuu ancla ma ichi xiñi barcu ma, te ni ka nune'e de barcu luluu ma nuu ndute ma, sukan-va'a jin ka koo de yukan te jin kunu de.

³¹ Kovaa Pablo ma, ni xtu'va de tee tátnuni nuu cientu soldado ma, ji'in soldado ma, te jiña'a de:

—Nú tee ya'a, ma jin kendoo de nuu barcu ya'a, masu jin kaku ni —kúu de jiña'a de.

³² Chukan kúu ja ni ka ja'nde soldado ma yo'o nu'ni barcu luluu ma, te kua'an maa tnu.

³³ Nuu ve ndii ma, Pablo ma, ni ndaka'an-so'o de nuu tee ma ja jin kaa de xita, te jiña'a de:

—Vitna jâ ni kuu uxi kuun kivi ja ka ndi ini ni te ñatuu ka jaa ni ni a vala xita.

³⁴ Chukan kúu ja jikan-ta'vi sa nuu ni ja jin kaa ni, sukan-va'a jin koo va'a ni, vaa masu kua'a Su'si ma tnu'u ja jin skenaa o va ni a in ixi xini o a —kúu de jiña'a de.

³⁵ Te ni jinu ni ka'an de sa'a, sani te ni tnii de xtatila ma, te ni ndakuan-ta'vi de nuu Su'si ma,

nuu ka iyo ndaka tee ma. Sani te ni ta'vi de, te ni keja'a de jaa de.

³⁶ Te ndaka de ni ka ndusii ini-ka, te ni ka jaa tna de xtatila ma.

³⁷ Te ja ndaka sa ma chi uu cientu uni xiko ja'un in (276) sa kúu.

³⁸ Te nuu já ni ka ndutu chii de ma, te ni ka skana de triu ma nuu ndute ma, sukan-va'a nduñama-ka barcu ma.

³⁹ Nu ni ndii ma, masu nde ka ndakuni de ñu'ú nuu ka iyo de ma, kovaa ni ka jini de in nuu ñu'u kuee-ka ndute ma, te kaa ñuti yu'u ndute ma. Chukan kúu ja ni ka jani ini de ja jin xndoo de barcu ma yatni-ka yu'u ndute ma.

⁴⁰ Ni ka ja'nde de yo'o ka nu'ni kaa ka kuu ancla ma ja ka ñunee nuu ndute ma, te ni ka ndasa'a kani-ka de yo'o nu'ni yutnu sa'a ja nde ichi ki'in barcu ma yutnu nani timón ma, te ni ka ndone'e-ka de sa'ma iyo ichi nuu tnu ma, te ni ka skoto de tnu ichi yu'u ndute ma.

⁴¹ Kovaa barcu ma, ni ja'an tnu in nuu kaa kua'a ñuti ka'a ndute ma, te yukan ni jakituu tnu, te ñatuu ni kuu kanda-ka tnu, te ichi xuu tnu ma ve ndatnana ja ni'i kí kani nuu ndute ma.

⁴² Sani te tee ka kuu soldado ma, ni ka ndatnu'u tna'a de ja jin ka'ni de tee jin koo vekaa ma, sukan-va'a ma kuu jin kaku de, vaa kuu jin xtanuu de ndute ma, te kuu jin kunu de.

⁴³ Kovaa tee tátununi nuu cientu soldado ma, kúni de ja ma jin ka'ni de Pablo ma, te ni ja'nu ndee de ja ma jin sa'a de sukan ka jani ini de ma. Te ni tatnuni de ja nú nde de kúu xtanuu ndute ma, te kée de nuu ndute ma, te kí'in de nuu iyo ñu'ú ma,

⁴⁴ te ndaka-ka de ma, kuan koo de nuu ndute ma

ji'in in tabla maa barcu ma. Te sukan ni ka kenda koo ndaka de nuu ñu'ú ma, te ndaka de ni ka kaku.

28

Sukan ni ndo'o Pablo ma nuu ni kenda koo de ñu'ú luluu nani Malta ma

¹ Nuu jâ ni ka kaku sa ma, te ni ka jini sa ja jaku ñu'ú nuu ni ka kenda koo sa ma, nani i Malta.

² Te ñayii ka iyo yukan, vivii ka kuu i ji'in sa, te ni ka xndu'va i ñu'u ja ka nduvixi i, te ni ka kana ña'a i ni jan koo sa ni ka jan tu'va sa, vaa kuun savi ma, te vijin xeen.

³ Te ni kuu ja Pablo ma, ni ndaxtutu de tutnu kaa ma, te tnáa de tnu nuu ñu'u ma. Sani te ni ndee in koo ja jinu ti ja i'ni ma, te ni tnii ti nda'a de ma, te ni tuu ti.

⁴ Te nuu ni ka jini ñayii ka iyo yukan ja ndakaa koo ma nda'a Pablo ma, te ka ka'an nuu tna'a i:

—Ja ndaa kúu ja tee ya'a chi tee ni ja'ni ndiyi kúu de. Visi ni kaku de nuu ndute ma, kovaa ja ni sa'a de ma chi ndikin ña'a i, te chukan kúu ja masu kua'a i tnu'u ja koteku-ka de —ka kuu i ka ka'an i.

⁵ Kovaa Pablo ma, ni kaja ni'ni de nda'a de ma, te ni kêe koo ma nuu ñu'u ndú'va ma, te ñatuu nawa ni ndo'o de.

⁶ Kovaa ka ndetu i ja kaa kueñu Pablo ma, xi kotuu de te kúu de, te visi ka ndetu ka ndetu maa i ja sukan ko kuu ma, kovaa masu nawa ni ndo'o Pablo ma. Sani te ni ndasama ja ka jani ini i, te ka ka'an tuku i ja in su'si kúu Pablo ma.

⁷ Te yukan iyo in ranchu in tee kanuu ñuu yukan nani de Publio, te ni jan-ta'vi sii ini ña'a de ve'e de ma, te yukan ni ka kendoo sa uni kivi.

⁸ Te yuva Publio ma, kátuu de ja ku'u de, ndó'o de sajin, te wa'a xeen ña'a in ka'ni. Te ni kivi Pablo ma, kuan koto de tee ma. Sani te ni jikan-ta'vi Pablo ma nuu Su'si ma ja kuu tee ma, te ni sonee de nda'a de siki tee ma, sani te ni nduva'a de-ni.

⁹ Nuú ni kuu sa'a ma, te ni ka jini ñayii ka ku'u ka iyo ñuu yukan, te ni jan koo tna i nuu iyo Pablo ma, te ni yo jikan-ta'vi Pablo ma nuu Su'si ma ja jin kuu i ma, te ni ka yo nduva'a tna i.

¹⁰ Te ni ka jatanuu xeen ña'a i, te ka ka'an vii ka ka'an va'a i nuu sa, te nuu ni kenda kivi ja jin koo sa nuu in-ka barcu ma, ni ka taa i ndaka ja ka jiniñu'u sa ichi jin koo sa ma.

Ni ka kenda koo Pablo ma ñuu Roma ma

¹¹ Ni ya'a uni yoo ni ka iyo sa yukan, te ni ka nda koo sa in nuu barcu ni kee ñuu Alejandría ma, te ni kenda tnu ni kendoo tnu yukan nani ni ya'a tiempu vijin xeen ma, te nuu tnu ma ndenee sukan kaa ja ka ka'an i ja su'si i kúu ma.

¹² Te ni ka kenda koo sa ñuu Siracusa ma, te ni ka iyo sa uni kivi yukan.

¹³ Te yukan, te kuan koo sa ichi yu'u ndute ma, te ni ka kenda koo sa ñuu Regio ma. Te in-ka kivi ma, te ni keja'a yi'i kajin, te su'va kana nuu i vee i, te kivi ku-uu ma ni ka kenda koo sa ñuu Puteoli ma.

¹⁴ Te yukan ni ka ndani'i tna'a sa ji'in jaku ñayii ka kandija Su'si ma, te ni ka jikan-ta'vi i nuu sa ja jin kendoo sa ji'in i uja-ka kii. Sukan ni ka sa'a sa, te saa kuan koo sa ñuu Roma ma.

¹⁵ Te ñayii ka kuu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ñuu Roma ma, nuu ni ka jini i ja sani te kenda koo sa ma, ni ki koo i ni ki tna'a ña'a i onde ñuu Foro de Apio ma ji'in ñuu nani Tres Tabernas ma. Te nuu ni jini Pablo

ma ñayii ka kuu sa'ya Su'si ma, ni ndakuan-ta'vi de nuu Su'si ma, te ni ndusii ini de.

¹⁶ Te nuu ni ka kenda koo sa ñuu Roma ma, te tee tátnuni nuu cientu soldado ma, ni ndakua'a de tee jin koo vekaa ma nuu nda'a tee tátnuni nuu soldado ka iyo Roma ma. Kovaa Pablo ma chi ni wa'a tee tátnuni nuu soldado ma tnu'u ja koo siin de te ko koto ña'a in-ni soldado.

Pablo ma, ni kaxtnu'u de tnu'u Su'si ma nuu ñayii ñuu Roma ma

¹⁷ Ni ya'a uni kii ma, te ni kana Pablo ma tee ka kuu judío ka ndanuu-ka ma, te nuu ni ka ndatna'a de ma, jiña'a Pablo ma:

—Ñani, saña, masu nawa ni sa'a sa ja u'vi ja jin kuu ndaka tna'a o judío ma, ni a ndakiti ini sa siki ja sukan ni ka yo sa'a tna'a o ñayii jana'a ma. Kovaa ni ka tnii ña'a i ñuu Jerusalén ma, te ni ka jan xsia'a ña'a i nuu nda'a tee ka kuu romano a.

¹⁸ Te tee ka kuu romano a chi ni ka sa'a ndaa de, te ka kuni de ja jin xsiaa ña'a de nkuu, vaa masu na kuechi sa iyo ja sa'a i ja jin ka'ni ña'a de ma.

¹⁹ Te nuu ñatuu ka kachi ñayii judío ma ja jin xsiaa ña'a de ma, te ni jani ini sa ja jiniñu'u ja kakan sa ja maa tee kúu César ma ka'nde tniñu sa a. Kovaa masu nawa xtekuechi sa ñayii ñuu o ma.

²⁰ Chukan kúu ja ni jikan sa ja ki koo ni, te jin kuni tna'a o, te jin ndatnu'u tna'a o, vaa kuechi ja káxtnu'u sa tnu'u ndaa iya sa'a ja jin ndani'i ta'vi o ma kúu ja nu'ni sa yo'o kaa ya —kúu de jiña'a de.

²¹ Sani te ka jiña'a de:

—Ni-in carta ñatuu ni ka tetniñu ñayii ñuu Judea ma ja ká'an ja kuu ni, ni a in ñani o ma ja kii de ki

kaxtnu'u de na kuechi ni, ni a in ñayii ko ka'an u'vi ja kuu ni.

²² Kovaa ka kuni sa ja jin koniniso'o sa naxe jani ini ni, vaa ja káxtnu'u ni a chi ka jini o ja ni-ka'nu ñuu ñayivi a masu ka ka'an va'a i ja kuu tnu'u ká'an ni a —ka kuu de ka jiña'a de.

²³ Te ni ka ndatnu'u tna'a de ja jin ndatna'a de in kii, te kivi yukan chi ni ki koo kua'a de nuu iyo Pablo ma, te ni kaxtnu'u Pablo ma nuu ndaka de ma sukan tatnuni Su'si ma, te ni keja'a de káxtnu'u de onde ne'e ma te onde ni kukuee ma, te ndákaxtnu'u de sukan ká'an ja ni yo kaxtnu'u Moisés ma, ji'in sukan ka ka'an tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma siki iya kúu Jesús ma.

²⁴ Jaku de ni ka kandija ja ká'an Pablo ma, te jaku de ñatuu ni ka kandija.

²⁵ Te ñatuu ni kuu jin ketna'a ini de, te chukan kúu ja nuu ni nde koo de ma, jiña'a Pablo ma:

—Sa'a, te ka jini o ja ja ndaa kúu tnu'u ni wa'a Xtumani Ndios ma ja ni ka'an Isaías ma nuu yuva o tee jana'a ma. Sa'a ni jiña'a ya de ma:

²⁶ Kuá'an ni nuu ñayii ya'a, te kuña'a ni:

Jin koniniso'o ni, kovaa masu jin jaku'ni ini ni,
te jin konde'ya ni, kovaa masu jin kuni ni.

²⁷ Vaa ini anua ñayii ya'a chi ni ka ndukaji,
te so'o i a ni ka nduvee,
te nduchinuu i ma chi ni ka ndandesí i,
sukan-va'a ma jin kuni i ji'in nduchinuu i ma,
te ma jin kuniso'o i ji'in so'o i ma,
te ma jin jaku'ni ini i ma,
te ma jin ndasama ja ka jani ini i ma,
te ma ndasava'a sa i,

kúu ya jiña'a ya de ma.

²⁸ Te chukan kúu ja vitna, te jin kuni ni ja Su'si ma, ni tetniñu ya tnu'u maa ya a nuu ñayii masu judío ka kuu i ma, sukan-va'a kuu jin ndani'i ta'vi i. Te ñayii yukan chi jin koniniso'o ndija i vi —kúu de jiña'a de.

²⁹ Te nuu ni jinu ni ka'an Pablo ma sa'a, sani te kuan nu koo tee judío ma, te ka tetna'a ka tetna'a-nka de kuan nu koo de.

³⁰ Te Pablo ma, ni iyo de uu kuiya ve'e nuu ni kenuu de ja koo de ma, te yukan ni yo jan-ta'vi de ndaka ñayii ni yo jan koo ma.

³¹ Te ni-yu'u ni-ini de káxtnu'u de sukan tatnuni Su'si ma, te káxtnu'u de siki Jesucristo Iya Tátnuni ma nuu ndaka ñayii ka ndatna'a ma, te ñatuu na in ni ja'nu ndee.

Tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma
New Testament, Psalms and Proverbs in Mixtec,
Magdalena Peñasco (MX:xm:Mixtec, Magdalena
Peñasco)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Magdalena Peñasco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Magdalena Peñasco [xm], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Magdalena Peñasco

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

e406ad16-26c0-570c-b2a2-463185e3fb73